

**OPRACOWANA ZGODNIE
Z ZASADAMI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I AGENDY 21**

Lokalna Strategia Rozwoju
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania
„Partnerstwo Izerskie”

Zaplanowana w perspektywie do 2015 roku

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania
„Partnerstwo Izerskie”

2008

Spis treści**Wstęp.**

Program Leader i Lokalna Strategia Rozwoju (LSR).	4
Zasady pracy nad tworzeniem LSR.	
1. Charakterystyka lokalnej grupy działania (LGD).	7
1.1. Nazwa i status prawny LGD.	
1.2. Opis procesu budowania partnerstwa.	
1.3. Charakterystyka członków LGD i sposób rozszerzania lub zmiany składu.	
1.4. Struktura Rady organu decyzyjnego LGD.	
1.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego.	
1.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego.	
1.7. Doświadczenie LGD i członków LGD w realizacji operacji.	
2. Opis obszaru objętego LSR.	12
2.1. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD.	
2.2. Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe.	
2.3. Ocena społeczno-gospodarcza obszaru.	
2.4. Specyfika obszaru i jego wewnętrzna spójność.	
3. Analiza SWOT.	20
3.1. Analiza.	
3.2. Wnioski z analizy.	
4. Określenie celów ogólnych i szczegółowych.	23
4.1. Wizja.	
4.2. Cele ogólne i szczegółowe.	
4.3. Planowane przedsięwzięcia.	
5. Określenie misji LGD.	31
6. Wykazanie spójności specyfiki obszaru z celami LSR.	31
7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR.	32
8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR.	32
9. Określenie procedur.	34
9.1. Oceny zgodności operacji z LSR.	
9.2. Procedury wyboru operacji przez LGD.	
9.3. procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji.	
9.4. Kryteria oceny zgodność operacji z LSR, kryteria wyboru operacji.	
10. Budżet LSR.	52
11. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR.	57
12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR.	57
13. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej.	58
14. Powiązanie LSR z innymi dokumentami planistycznymi.	59
15. Planowane działania, przedsięwzięcia, operacje w ramach innych programów.	64
16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich.	65
17. Informacja o dołączanych do LSR załącznikach.	65

Konsultacja i redakcja strategii

Konsultanci prowadzący i moderatorzy:

Andrzej Ruszlewicz

Bożena Mulik

Wstęp.

Program Leader i Lokalna Strategia Rozwoju (LSR).

Lokalna Strategia Rozwoju (zwana dalej w skrócie LSR lub strategią) realizowana jest w ramach Programu Leader (PROW 2007-2013 oś 4). W Unii Europejskiej program jako inicjatywa wspólnotowa realizowany jest od 1991 r. Zasadniczym celem programu jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz zaangażowanie ich w tworzenie i realizację lokalnych strategii rozwoju obszarów wiejskich. W Polsce w latach 2004-2006 Program Leader+ działał jako pilotaż. W latach 2007-2013 przewidziano pełny zakres środków finansowych dla Polski, co oznacza jeszcze większe możliwości wspierania społecznych inicjatyw.

Strategię wdrażać będzie powołane w 2008 Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Izerskie (zwana dalej LGD) działająca na obszarze 17 gmin na południowym – zachodzie Dolnego Śląska. W swojej strukturze skupia zainteresowanych rozwojem regionu przedstawicieli trzech sektorów: publicznego (samorządy gmin, instytucje), gospodarczego (lokalni przedsiębiorcy, rolnicy), społecznego (lokalne organizacje i aktywne grupy mieszkańców). Działania zapisane z udziałem społeczności lokalnych w strategii będą realizowane do 2015, ale opracowaną ją z myślą o dłuższym okresie wspólnych działań w regionie. Lokalna Grupa Działania będzie starać się o ich sfinansowanie w ramach Programu Leader oś 4 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013.

Podejście typu Leader tworzy siedem zasad, które są podstawą wdrażania programu:

- partnerstwo, czyli Lokalna Grupa Działania, która jest strukturą skupiającą przedstawicieli trzech sektorów;
- podejście terytorialne oznacza udzielanie wsparcia finansowego ze środków Leader określone terytorium (10-150 tys. mieszkańców), który jest spójny pod względem geograficznym, historycznym, kulturowym, gospodarczym;
- oddolne podejście oznacza, że mieszkańcy samodzielnie podejmują decyzję o kierunkach rozwoju danego obszaru i na tej podstawie tworzą Lokalną Strategię Rozwoju (LSR);
- zintegrowane podejście wyraża się poprzez spójność strategii w odniesieniu do terytorium, zasobów, sytuacji społeczno – gospodarczej danego obszaru;
- innowacyjność to poszukiwanie przez społeczność lokalną nowatorskich rozwiązań, pomysłów dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, także poprzez twórcze wykorzystanie istniejącego potencjału obszaru;
- lokalne finansowanie i zarządzanie oznacza otrzymywanie środków finansowych przez LGD i podejmowanie decyzji o kierunkach ich wydatkowania przez partnerów;
- współpraca i tworzenie sieci to uczenie się od siebie nawzajem i realizowanie wspólnych projektów przez kilka LGD.

Dzięki tym zasadom program Leader uruchamia rzeczywistą aktywność społeczności lokalnych, zwłaszcza wiejskich. Przejawia się to w realizowaniu przedsięwzięć ważnych dla tych grup mieszkańców.

Fundamentalne zasady pracy nad Lokalną Strategią Rozwoju:

- Realizacja zasad zrównoważonego rozwoju.
- Praca zespołowa zgodnie z zasadami Agendy 21.
- Planowanie strategiczne jako proces dynamiczny podlegający ciągłym zmianom.

Zrównoważony rozwój to taki kierunek rozwoju społecznego i gospodarczego, który w zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnej nie doprowadza do degradacji środowiska przyrodniczego. Praktycznie oznacza harmonijny, zrównoważony rozwój w wymiarze ekologicznym, ekonomicznym i społecznym z pełnym uwzględnieniem ładu przestrzennego.

W ogólnonarodowym referendum 18 maja 1997 roku przyjęliśmy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie już w art. 5 zapisane jest: "Rzeczpospolita Polska ... zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju". W art. 74, pkt. 1 uznaliśmy, że "Władze Publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom". Zapisy te są konsekwentną realizacją podpisanych przez nasze państwo konwencji i porozumień międzynarodowych. Idea zrównoważonego rozwoju jest bliska założeniom ekorozwoju i wynika z konieczności sprostania wyzwaniom nowego tysiąclecia.

Nasza cywilizacja wymaga nowej filozofii. Po żywiołowym rozwoju przemysłowym, nieograniczonym korzystaniem z zasobów naturalnych, beztróskim zanieczyszczaniu i przekształcaniu środowiska przyrodniczego, przyszedł czas na refleksję i zmianę postaw. Zauważyliśmy, że prawa rządzące światem żywym w równej mierze dotyczą nas, jak i każdej żywej istoty na naszej planecie. Przyjęta przez nas zasada zrównoważonego rozwoju to zgoda na rozwój gospodarczy i społeczny w harmonii z poszanowaniem przyrody. Granicą podejmowanych działań powinno być zagrożenie dla środowiska przyrodniczego. Obszar i środowisko przyrodnicze, w którym teraz żyjemy, za chwilę będzie musiał służyć naszym potomkom.

Podstawowe trzy zasady zrównoważonego rozwoju:

- Równość szans w dostępie do zasobów i odprowadzania zanieczyszczeń - filozofia sprawiedliwości międzypokoleniowej.
- Równość szans pomiędzy człowiekiem i przyrodą. Funkcjonowanie cywilizacji ludzkiej z zachowaniem trwałości podstawowych procesów przyrodniczych wraz z ochroną różnorodności biologicznej.
- Równość szans między tym, co lokalne a ponadlokalne. Potrzeby ogólnospołeczne są zaspokajane na równi z potrzebami lokalnych społeczności.

Dążąc do zrównoważonego rozwoju, powinniśmy uruchomić i kontynuować takie podstawowe procesy jak:

- Ograniczenie zużywania odnawialnych zasobów do granic możliwości ich odtwarzania.
- Ograniczenie zużywania nieodnawialnych zasobów do skali pozwalającej na zastępowanie ich poprzez odpowiednie substytuty.
- Stopniowe eliminowanie substancji niebezpiecznych i toksycznych.
- Utrzymywanie skali emisji zanieczyszczeń i zaków, tak aby nie przekroczyć pojemności asymilacyjnej środowiska.
- Stała ochrona różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazu, ekosystemów, gatunków i genów.
- Uspołecznienie procesów podejmowania decyzji na różnych poziomach poczynając od parlamentu, kończąc na samorządach i społecznościach lokalnych.
- Tworzenie warunków dla zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego każdej jednostce.

Szanse na zrównoważony rozwój w regionie zależą między innymi od takich czynników:

- Lokalni liderzy w tym władze samorządowe i organizacje muszą posiadać silną wolę opracowania i wdrożenia planów i strategii zrównoważonego rozwoju.
- Lokalni liderzy są głównymi animatorami rozwoju swoich "małych ojczyzn", na nich spoczywa pobudzenie, organizowanie i realizacja działań zrównoważonego rozwoju.
- Podstawą powodzenia jest wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa.
- Społeczność lokalna musi rozumieć i aktywnie wspierać realizację działań przyjętych w regionalnych i gminnych strategiach zrównoważonego rozwoju.
- Żadne plany, strategie nie mogą być skutecznie realizowane bez aktywnego udziału mieszkańców.

Agenda 21 - dokument określany jako program działań na rzecz zrównoważonego rozwoju w perspektywie XXI wieku ratyfikowanego przez Polskę na Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro w 1992r. Agenda 21 uwzględnia globalną, krajową i lokalną (regionalną, gminną) skalę działań w sferze ekologicznej, społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Lokalna Agenda 21 to uspołeczniony, partnerski i dynamiczny proces planowania zmierzający do osiągnięcia celu, jakim jest trwałe i zrównoważone rozwijanie regionu.

Przesłanie Agenda 21 z Rio de Janeiro - myśl globalnie, działaj lokalnie.

Zasady pracy nad tworzeniem LSR.

Prace nad Lokalną Strategią Rozwoju przebiegały zgodnie z wymogami dotyczącymi planowania strategicznego, obejmowały etap diagnozy z analizą mocnych i słabych stron (SWOT), określenie i uzgodnienie wizji i celów rozwoju, wybór przedsięwzięć i oczekiwanych rezultatów, określenie zasad zarządzania i monitoringu.

Proces tworzenia Strategii prowadzony był metodą uspołecznioną z udziałem przedstawicieli

samorządów, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, mieszkańców.

Po przeprowadzeniu wnikliwej analizy lokalnych i regionalnych aktorów istotnych z punktu widzenia zasad Leadera, interesów społeczności lokalnych i środowisk opiniotwórczych, wyłoniono osoby do prac nad dokumentem.

Podstawową metodą wykorzystaną do tworzenia Strategii były warsztaty, spotkania, konsultacje prowadzone w okresie od kwietnia 2008 r. do grudnia 2008 r. Uczestnicy pracowali na sesjach plenerowych oraz w grupach roboczych na każdym etapie opracowania Strategii. Warsztaty prowadzone były metodami interaktywnymi, które wymagały aktywnego uczestnictwa i sprzyjały wymianie poglądów i wiedzy pomiędzy uczestnikami procesu. Dzięki wypracowanym podczas warsztatów materiałom, uzgodnieniom uczestników i konsultacji ze społecznością lokalną powstała ostateczna wersja strategii dla Lokalnej Grupy Działania.

Grupa opracowująca Strategie przyjęła niżej wymienione zasady.

- Realizacja zasad zrównoważonego rozwoju (dobro przyszłych pokoleń jest równie ważne jak nasze, dlatego chcemy zachować dla nich miejsce do godnego życia, biorąc pod uwagę to, że dbałość o środowisko naturalne jest warunkiem koniecznym do rozwoju społecznego i gospodarczego).
- Praca zespołowa zgodnie z zasadami Agendy 21 (mieszkańcy sami dla siebie opracowują plany rozwoju, potrzeby lokalne są równie ważne co globalne).
- Planowanie strategiczne jako proces dynamiczny podlegający ciągłym zmianom (na każdym etapie możemy uzupełniać dokument, aby go dobrze dostosować do zmieniającej się rzeczywistości).

Grupa opracowująca strategię podzieliła się na trzy podgrupy tematyczne, pozwalające spojrzeć całościowo na zagadnienia regionu. Podział na grupy uwzględniał trzy obszary zrównoważonego rozwoju:

- ład środowiskowy;
- ład społeczny;
- ład gospodarczy.

Schemat prac nad Lokalną Strategią Rozwoju

Przygotowanie procesu	Spotkania informacyjne, uzgodnienia Wybór zespołu opracowującego strategię Zbieranie i opracowanie dokumentów diagnostycznych	II-III 2008
Opracowanie dokumentu strategii i organizowanie LGD	Warsztaty, spotkania, konsultacje tworzące strategię, analiza uczestników, analiza SWOT, wizja, cele strategiczne, misja Lokalnej Grupy Działania (LGD), cele ogólne i szczegółowe, przedsięwzięcia, operacje Spotkania informacyjno – konsultacyjne z mieszkańcami Spotkania konsultacyjne z partnerami	IV-XII 2008
Zakończenie procesu	Powołanie Stowarzyszenia (LGD) Rejestracja w sądzie	V-VIII 2008 IX 2009

Pracując według zasady od ogółu do szczegółu, skupiano się na poszczególnych etapach planowania strategicznego.

W pierwszym etapie przeprowadzono diagnozę zasobów regionu ze szczególnym uwzględnieniem środowiska, społeczeństwa i gospodarki. Korzystano z wielu dostępnych źródeł (GUS, opracowania gmin, Powiatowego Urzędu Pracy, itp.). Grupa dokonała analizę mocnych i słabych stron obszaru oraz szans i zagrożeń. Dzięki temu rozpoznano problemy, jakie trapią region.

W drugim etapie na podstawie diagnozy i analizy SWOT grupa pracowała nad wizją i celami

ogólnymi.

Trzeci etap polegał na wyznaczenie przez grupę celów szczegółowych do każdego celu ogólnych. Na tym etapie zastanawiano się również nad hierarchią celów oraz priorytetami biorąc pod uwagę różne aspekty (potrzebę, możliwości finansowe i organizacyjne itp.). Do każdego z celów ogólnych opracowano przedsięwzięcia i określono, w jakich ramach operacji będą realizowane. Identyfikowano partnerów do ich realizacji oraz możliwe inne niż PROW źródła finansowania. Szczególną uwagę zwrócono na przedsięwzięcia, które będą realizowane w latach 2009-2014 w ramach osi 4 PROW (Leader). Przyjęto założenie, że ten okres ma posłużyć do dobrego przygotowania się LGD do następnego okresu działań w ramach inicjatywy Leader (konsolidacja regionu i wzrost aktywności na poziomie regionu, skupienie się wokół promocji regionu i rozwoju usług turystycznych, nabycie umiejętności i przygotowanie niezbędnych analiz, zebranie informacji koniecznych do zaplanowania i realizacji działań na następne lata). Ustalano również zasady zarządzania strategią i monitorowania postępu jej realizacji.

Redagując dokument strategii, przyjęto założenie, że ma być on zrozumiały dla mieszkańców regionu. Zamieszczono wyjaśnienia użytych w tekście terminów i przyjętej metody, tak aby ułatwić zrozumieniu tekstu. Wyjaśnienia wyodrębniono mniejszą czcionką. Czytelnik może je swobodnie pominąć, dzięki temu zawartość dokumentu jest bardziej przejrzysta.

Najważniejsze etapy budowania strategii:

- **Diagnoza** - ocena stanu aktualnego (jakimi zasobami dysponujemy, na jakim jesteśmy etapie rozwoju).
- **Problemy i bariery rozwoju** – ocena przyczyn trudności, jakie obecnie realnie występują w rozwoju.
- **Wizja, misja i cele ogólne i szczegółowe** – określenie, do czego zmierzamy, jakie są nasze oczekiwania oparte na możliwej do przejścia drodze rozwoju i dotychczasowych doświadczeniach.
- **Przedsięwzięcia i operacje** – najważniejsze przedsięwzięcia i aktywność konieczna do przezwyciężenia problemów i dążenia do osiągnięcia założonych celów.

1. Charakterystyka lokalnej grupy działania (LGD).

Lokalna Grupa Działania (w skrócie LGD) jest podmiotem, który jest odpowiedzialny za realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (w skrócie LSR). Grupa została utworzona jako efekt wcześniejszej współpracy trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego (ekonomicznego). LGD jest kontynuatorką rozwoju regionu zapoczątkowanego przez Fundację Partnerstwo Izerskie Bogactwem Trójgranicza (Program LEADER+ w ramach Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich).

1.1. Nazwa i status prawny LGD.

- Nazwa: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania - Partnerstwo Izerskie.
- Status prawny LGD: stowarzyszenie (powstało na podstawie art.15 ustawy z 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz.427 oraz z 2008 r. Nr 98, poz.634).
- Stowarzyszenie zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 11 września 2008 roku pod numerem KRS 000031347

1.2. Opis procesu budowania partnerstwa.

Początki partnerstwa na Pogórzu Izerskim sięgają 2002 roku. Wówczas rozpoczęły się wspólne działania na obszarach wiejskich. Szkolenie z partnerstwa „Ożywienia Gospodarczego” w powiecie lwóweckim i lubańskim, zrealizowane z Europejskiego Funduszu Społecznego, pozwoliło poznać się uczestnikom i wspólnie zaplanować pierwsze pomysły na projekty, które były początkiem

partnerstwa. W trakcie warsztatów współpracowały samorządy gminne i powiatowe, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, nauczyciele, sołtysi, rolnicy, związki zawodowe. Było to dla wszystkich nowe doświadczenie, które uczyło partnerstwa i wspólnego działania. Wszyscy mogliśmy się przekonać, że łatwiej można wypracować kierunek działań, poprzez argumentację i hierarchię ważności. Pozwoliło to na opracowanie krótkoterminowego i długoterminowego planu działań. Poznanie siebie nawzajem, umożliwiło diagnozę potencjału ludzkiego na Pogórzu Izerskim. Współpraca partnerów Dolnośląskiej Izby Rolniczej, Dolnośląskiego Regionalnego Stowarzyszenia Obszary Wiejskie oraz Południowo – Zachodniego Forum Samorządowego POGRANICZE pomogły w aplikacji do Pilotażowego Programu LEADER+ wprowadzanego w Polsce w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego, na lata 2004-2006. Była to szansa na rozwój naszego partnerstwa i pozyskanie środków na opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich, która zawierała diagnozę naszego obszaru, wypracowaną oddolnie przez aktywnych mieszkańców, wszystkich, którzy chcieli zmian i mieli swoje pomysły, na przywrócenie dawnej świetności Pogorza Izerskiego zapomnianego, przez katastrofę ekologiczną. Beneficjentem, który pozyskał dofinansowanie była Dolnośląska Izba Rolnicza w kwocie 105 000 tys. złotych. Fundatorem i założycielem Fundacji Partnerstwo Izerskie Bogactwem Trójgраницza było Dolnośląskie Regionalne Stowarzyszenie Obszary Wiejskie. Fundacja otrzymała dofinansowanie w kwocie 750 000 tys. złotych, realizowała ZSRW, w ramach II schematu LEADER+. Realizacja 9 małych projektów uczyła nas partnerstwa, wspólnych działań. Prowadziliśmy wspólną promocję 11 Gmin, rozpoczęliśmy pełną informację o pozyskiwaniu środków unijnych. Nasze doradztwo pozwoliło mieszkańcom poznać zasady, funkcjonowania organizacji pozarządowych, możliwości finansowania swoich pomysłów, przy naszej pomocy powstały Stowarzyszenia założone przez mieszkańców sołectw, również Stowarzyszenia Sołtysów, zrzeszające sołectwa z całej Gminy. Podnoszenie świadomości mieszkańców, poprzez szkolenia, pokazało potrzeby wsi i aktywnych ludzi gotowych na zmiany. Analizy, ekspertyzy wykonane w ramach projektu, wskazały kierunki rozwoju Pogorza Izerskiego. Umożliwiło to nam między innymi wytyczenie i oznakowanie szlaku konnego, promocję gospodarstw agroturystycznych, które rozpoczęły współpracę w ramach partnerstwa. Pozwoliło nam poznać dziedzictwo kulinarne, które zostało przywiezione z osadnikami na teren Pogorza Izerskiego. Efektem wspólnych działań jest zarejestrowanie 2 produktów tradycyjnych „Czarne gołąbki Krużewnickie” oraz „Świnka po Zaciszańsku”, wydano katalog z przepisami. Bardzo dużym zainteresowaniem do dziś cieszą się, działania z „Odnowy Wsi”, które mobilizują mieszkańców do opracowywania planów odnowy miejscowości. Tworzenie dokumentu dla mieszkańców jest bardzo ważnym etapem, dowartościowania społeczności lokalnej, wspólnego planowania. Utworzyliśmy 18 grup, które można również nazwać partnerstwami „Odnowy Wsi”. Wspólne działania z młodzieżą pozwoliły na organizacje wyjazdu studyjnego i pokazanie funkcjonowania klubów w Saksonii. Współpraca trójgраницzna pozwoliła nam wypracować strategię współpracy Polska-Czechy-Saksonia z określeniem priorytetów na kolejne lata. Przygotowano propozycję projektu współpracy na lata 2010-2011. Wspólna impreza Partnerstwa z udziałem Gminy Lubań wypromowała małą wieś Henryków, koło Lubania. Poprzez swoją nazwę i 1300-letniego cisa jest obecnie znana nie tylko w okolicy i na Dolnym Śląsku. Gościli u nas przedstawiciele Niemiec, Holandii, Austrii. Realizacja projektu umocniła nasze Partnerstwo. Publikacje, prezentacje, promocja produktów tradycyjnych na imprezach lokalnych, targach, zainteresowały przedstawicieli gmin sąsiednich, które nie uczestniczyły w pilotażu LEADER+. Zaproponowano nam uczestnictwo w sesjach Rad Gmin, komisjach, spotkaniach z sołtysami, które miały przybliżyć projekt mieszkańcom, radnym. Celem spotkań była chęć włączenia się do partnerstwa. Przerodziło się to w powiększenie naszej grupy partnerskiej i chęć dalszej współpracy w nowym programie LEADER. W dniu 11 stycznia 2008 r. w Gryfowie Śląskim odbyło się spotkanie informacyjne, które zorganizowane zostało wspólnie z Urzędem Marszałkowskim, który reprezentował Departament Mienia Wojewódzkiego i Rolnictwa, Wydział Obszarów Wiejskich. Celem spotkania był program PROW 2007-2013, który będzie

wdrażany przez Samorząd Województwa. Zaproszono przedstawicieli samorządów, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, oświaty, oraz mieszkańców Pogórza Izerskiego. Mogli oni poznać zasady funkcjonowania LGD oraz możliwości pozyskiwania środków dla mieszkańców obszarów wiejskich. Jednocześnie samorządów gminnych wraz z przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi rozpoczęło budowanie partnerstwa, uczestnicząc w pilotażowym Programie LEADER+. Kolejne cztery samorządy zostały zaproszone na spotkanie, aby wspólnie przedyskutować ich udział w naszym partnerstwie (forma prawna i obszar działania LGD). Przedstawione informacje oraz analiza form prawnych uczestniczenia Samorządów Gminnych, jako członków zwyczajnych i brania pełnego udziału w budowaniu Partnerstwa, zdecydowała o powstaniu LGD w formie Stowarzyszenia. LGD powstało na podstawie art.15 ustawy z 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz.427 oraz z 2008 r. Nr 98, poz.634). Zebrani wybrali 9 osobowy zespół do opracowania statutu na zebranie założycielskie, w skład zespołu wchodził przedstawiciele samorządów lokalnych, członków Zarządu Fundacji, przedsiębiorców. W dniu 18 kwietnia 2008 r. odbyło się zebranie założycielskie Stowarzyszenia, w którym uczestniczyli Burmistrzowie, Wójtowie, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, Parafia, osoby fizyczne zainteresowane wspólnymi działaniami na rzecz rozwoju Pogórza Izerskiego. Stowarzyszenie LGD założyło 33 osoby. Założyciele wybrali Zarząd i Komisję Rewizyjną Stowarzyszenia LGD - Partnerstwo Izerskie.

1.3. Charakterystyka członków LGD i sposób rozszerzania lub zmiany składu.

Charakterystyka członków LGD została zobrazowana w tabeli. W kolumnie funkcja w LGD zamieściliśmy daty członkostwa członków:

- 18.04.2008 r. Zebranie Założycielskie
- 30.09.2008 r. przyjęcie sektora społecznego, publicznego
- 19.11.2008 r. rozszerzenie obszaru, Walne Zebranie Członków ze zmianami do statutu.
- 19.11.2008 r. przyjęcie przedsiębiorcy i Klubu Jeździeckiego 11- izerska przez Zarząd.

Rozszerzenie listy członków LGD odbywa się zgodnie z zapisami §11 Statutu. Kandydat musi wypełnić deklarację członkowską wraz z rekomendacją, dotyczy to członków sektora społecznego osób fizycznych, osoby prawne oprócz deklaracji muszą przedłożyć uchwałę organu stanowiącego o przystąpieniu do LGD. Walne Zebranie Członków podejmuje uchwałę o przyjęciu nowego członka. Rozszerzenie składu członków LGD jest bez ograniczeń. W czasie prac nad LSR miało miejsce rozszerzenie składu członków LGD. Nasza promocja działań spowodowała zainteresowanie Miasta Zawidowa (graniczy z Gminą Sulików i Zgorzelec) i Gminy Warta Bolesławiecka (graniczy z Miastem i Gminą Lwówek Śląski). Przedstawiciele samorządu Miasta Zawidów spotkali się z Zarządem LGD w dniu 30.09.2008 r. Umotywowali swoje członkostwo i przedstawili stosowną uchwałę Rady Miasta. Zarząd zwołał Walne Zebranie Członków, na którym podjął uchwałę o rozszerzenie obszaru LGD o Miasto Zawidów. Gmina Warta Bolesławiecka wystąpiła do Zarządu o przyjęcie do LGD w dniu 25 października 2008 r. Przedstawiciele Gminy uczestniczyli w posiedzeniu Zarządu 06.11.2008 r. Zarząd uczestniczył w sesji Rady Gminy, przedstawiając cele i zamierzenia Stowarzyszenia. Rada Gminy podjęła uchwałę o przystąpieniu do LGD. Zarząd zwołał w dniu 19.11.2008 roku Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia LGD – Partnerstwo Izerskie w celu rozszerzenia obszaru LGD i przyjęcia Miasta Zawidów i Gminy Warta Bolesławiecka jako Członków LGD. Podjęto również uchwałę o zmianie w statucie dotyczącym rozszerzenia obszaru LGD oraz zwiększenia Członków Rady Programowej o przedstawicieli Miasta Zawidowa, oraz Gminy Warta Bolesławiecka. Złożono stosowne dokumenty do Sądu o wpisanie zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym. W dniu 06.11.2008 r. wpłynęła deklaracja Klubu Jeździeckiego 11-izerska o przyjęciu do Stowarzyszenia LGD – Partnerstwo Izerskie. Zarząd przyjął w dniu 19.11.2008 r. Klub Jeździecki 11 – izerska jako członka zwykłego. Do biura Stowarzyszenia zgłaszają się, mieszkańcy wsi, stowarzyszenia,

przedsiębiorcy, przedstawiciele gospodarstw agroturystycznych, prosząc o informacje, jak pozyskać środki na swoje pomysły i jak zostać członkiem LGD. Będziemy rozwijać nasze Partnerstwo i współpracować z każdym, kto będzie chciał pracować, na rzecz obszarów wiejskich. LGD ma formułę otwartą, a statut umożliwia przyjmowanie nowych członków w drodze uchwały Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia LGD. Zarząd Stowarzyszenia LGD utworzył stronę internetową www.lgdpartnerstwoizerskie.pl. Na stronach internetowych gmin LGD została zamieszczona informacja o konsultacjach do LSR, opracowano plakat i ulotkę, które zostały rozprowadzone na terenie działania LGD, prowadzony był punkt konsultacyjny w siedzibie LGD. Opracowano ankiety, które zostały wypełnione w trakcie spotkań konsultacyjnych w 17 gminach. Na sesjach Rad i komisjach gminnych prezentowana była informacja o zasadach funkcjonowania dofinansowania w ramach PROW 2007-2013, możliwości dofinansowania oraz zasad działania LGD. W sołectwach odbywały się spotkania dotyczące działania Odnowa Wsi i Małe Projekty. W ramach konsultacji, informowaliśmy o formach prawnych do zrzeszania się mieszkańców, efektem było przygotowanie dla czterech stowarzyszeń dokumentów założycielskich i rejestracyjnych.

Tabela: Charakterystyka członków LGD.

Lp.	Członkowie LGD	Sektor	Pełnomocnicy/ prowadzona działalność	Funkcja
1.	Miasto i Gmina Gryfów Śląski	Publiczny	Burmistrz Olgierd Poniżnik	Członek od 18.04.2008
2.	Miasto i Gmina Leśna Burmistrz	Publiczny	Mirosław Markiewicz	Członek od 18.04.2008
3.	Gmina Lubań	Publiczny	Wójt Mirosław Herdzik	Członek od 18.04.2008
4.	Miasto i Gmina Lubomierz	Publiczny	Burmistrz Wiesław Ziółkowski	Członek od 18.04.2008
5.	Miasto i Gmina Lwówek Śląski	Publiczny	Burmistrz Ludwik Kaziów	Wiceprezes LGD od 18.04.2008
6.	Miasto i Gmina Mirsk	Publiczny	Burmistrz Andrzej Jasiński	Członek od 18.04.2008
7.	Miasto i Gmina Nowogrodzice	Publiczny	Burmistrz Robert Relich	Członek od 18.04.2008
8.	Miasto i Gmina Olszyna	Publiczny	Piotr Lewkowski	Członek od 18.04.2008
9.	Gmina Platerówka	Publiczny	Wójt Krzysztof Halicki	Członek od 18.04.2008
10.	Gmina Stara Kamienica	Publiczny	Adam Spolnik - Punkt Informacji Turystycznej	Członek Zarządu od 18.04.2008
11.	Gmina Siekierzyn	Publiczny	Wójt Janusz Niekrasz	Członek od 18.04.2008
12.	Gmina Sulików	Publiczny	Zastępca Wójta Wojciech Pająk	Członek od 18.04.2008
13.	Miasto Świeradów Zdrój	Publiczny	Burmistrz Roland Marciniak	Członek od 18.04.2008
14.	Gmina Warta Bolesławiecka	Publiczny	Wójt Mirosław Haniszewski	Członek od 19.11.2008r.
15.	Miasto i Gmina Wleń	Publiczny	Burmistrz Bogdan Mościcki	Członek od 18.04.2008r.
16.	Miasto Zawidów	Publiczny	Burmistrz Józef Sontowski	Członek od 30.09.2008r.
17.	Gmina Zgorzelec	Publiczny	Wicewójt Kazimierz Słabicki	Przew. Komisji Rewizyjnej LGD od 18.04.2008r.
18.	Osoba Fizyczna	Spoleczny	Bożena Mulik	Prezes LGD od 18.04.2008r.
19.	Gospodarstwo Agroturystyczne „Gościniec u	Spoleczny	Jerzy Bucki	Skarbnik od 18.04.2008r.

	Buckich”			
20	Osoba Fizyczna	Społeczny	Małgorzata Gut Twardowska	Członek od 18.04.2008r.
21	Dolnośląska Izba Rolnicza	Społeczny	Prezes Leszek Grała	Członek od 18.04.2008r.
22	Przedsiębiorstwo	Gospodarczy	Rafał Dyjur	Członek od 18.04.2008r.
23	Fundacja Partnerstwo Izerskie Bogactwem Trójgranicza	Społeczny	Zenon Zatchiej Przewodniczący Rady Fundacji	Członek od 18.04.2008r.
24	Przedsiębiorstwo	Gospodarczy	Barbara Jankowska	Członek od 18.04.2008r.
25	Firma „Suszka”Mojesz	Gospodarczy	Elżbieta Żurek	Członek od 18.04.2008r.
26	Stowarzyszenie Pomocy Społecznej „Godne Społeczeństwo” w Świeradowie Zdroju	Społeczny	Sylwia Błaszczuk	Członek od 18.04.2008r.
27	Osoba fizyczna	Społeczny	Alicja Sławińska	Członek od 18.04.2008r.
28	Ochotnicza Straż Pożarna w Pilchowicach	Społeczny	Andrzej Czapski	Członek od 18.04.2008r.
29	Jerzy Fidorów	Gospodarczy	Kupiec, członek Zarządu Stowarzyszenia „Wieś Aktywna”, w Rakowicach Wielkich Fundacja Partnerstwo Izerskie Bogactwem Trójgranicza (Wiceprzewodniczący Rady)	Członek od 18.04.2008r.
30	Osoba fizyczna Wieś Gradówek	Społeczny	Tadeusz Deptuła	Członek od 18.04.2008r.
31	Fundacja Społeczna Łużyce	Społeczny	Katarzyna Olech	Członek od 18.04.2008r.
32	Firma EQUUS Zacisze	Gospodarczy	Zygmunt Mularczyk	Członek od 18.04.2008r.
33	Sołtys wsi Mojesz osoba Fizyczna	Społeczny	Mariola Szczęsna	Członek Zarządu LGD od 18.04.2008.
34	Proboszcz Parafii Rzymsko Katolickiej pod Wezw. Św Mikołaja w Henrykowie Gmina Lubań	Społeczny	Ks. Jan Marciniak	Członek Zarządu LGD od 18.04.2008.
35	Rada Parafialna Parafii Rzymsko Katolickiej Pod. Wezw. ŚW. Mikołaja w Henrykowie Gmina Lubań	Społeczny	Członek Rady Parafialnej Małgorzata Pytel	Członek od 18.04.2008r.
36	Południowo-Zachodnie Forum Samorządu Terytorialnego „POGRANICZE”	Społeczny	Jerzy Zieliński	Członek od 30.09.2008r.
37	Stowarzyszenie Szkolny klub zapaśniczy Jerzmanki	Społeczny	Joanna Tokarczuk	Członek od 30.09.2008r.
38	Klub Jeździecki 11- izerska	Społeczny	Inga Sobucka	Członek od 19.11.2008r.
39	OTJ Radomice Damian Smyka	Gospodarczy	Hodowla koni huculskich, jazda konna	Członek od 19.11.2008r.
40	Stowarzyszenie na rzecz ośrodków „AGRO-INFO”	Społeczny	Agnieszka Nowopolska-Szczyglewska	Członek od 18.04.2008r.
41	Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych IZERY Sp. z o. o. Lubomierz	Gospodarczy	Wiesław Gierus	19.11.2008r.

42	Stowarzyszenie Promocji Przedsiębiorczości „Izery”	Spółeczny	Monika Barabas	Członek od 19.11.2008r.
43	Ochotnicza Straż Pożarna w Siekierzynie	Spółeczny	Janusz Niekra	Członek od 19.11.2008r.
44	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Lubaniu	Publiczny	Justyna Antosze	Członek od 19.11.2008r.
45	Gminny Ośrodek Kultury w Sulikowie	Publiczny	Zbigniew Jaworski	Członek od 19.11.2008r.

Spośród 45 członków LGD 19 reprezentuje sektor publiczny, 19 sektor społeczny, 7 sektor gospodarczy.

1.4. Struktura Rady organu decyzyjnego LGD.

Powołana, na podstawie Statutu LGD, Rada Programowa ma wyłączną właściwość wyboru operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005¹, zwanych dalej „organem decyzyjnym”. Struktura Rady Programowej Stowarzyszenie LGD „Partnerstwo Izerskie” zawarta jest w poniższej tabeli.

Lp.	Imię i nazwisko członka Rady	Reprezentant
Sektor społeczny (33%)		
1	Joanna Tokarczuk	Uczniowski Klub Zapaśniczy Jerzmanki Gmina Zgorzelec
2	Monika Barabas	Stowarzyszenie „Izery” Gmina Stara Kamienica
3	Janusz Niekra	Członek Ochotniczej Straży Pożarnej w Siekierzynie
4	Sylwia Błaszczuk	Stowarzyszenie „Godne Społeczeństwo” w Świeradowie Zdroju
5	Olgiard Poniżnik	Południowo-Zachodnie Forum Samorządu Terytorialnego „POGRANICZE” Gmina Lubań
6	Zenon Zatchiej	Fundacja Partnerstwo Izerskie Bogactwem Trójgranicza Mirsk
Sektor publiczny (50%)		
7	Justyna Antosze	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Gminie Lubań
8	Marek Jurzenko	Gmina Platerówka
9	Zbigniew Jaworski	Gminny Ośrodek Kultury w Sulikowie
10	Ewa Zdunek	Miasto i Gmina Nowogrodziec
11	Dariusz Majchrowski	Miasto i Gmina Gryfów Śląski
12	Janina Szymkiewicz	Gmina Warta Bolesławiecka
13	Piotr Lewkowski,	Miasto i Gmina Olszyna
14	Monika Grabowska	Miasto Zawidów
15	Bogusława Ciesiulewicz	Miasto i Gmina Leśna
Sektor gospodarczy (17%)		
16	Jerzy Fidorów	Firma wpisana do ewidencji działalności gospodarczej
17	Damian Smyka Radomice	Firma wpisana do ewidencji działalności gospodarczej
18	Wiesław Gierus	Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych IZERY Sp. z o. o. Lubomierz

Sposób rozszerzania lub zmiany składu Rady został opisany w Statucie Stowarzyszenia LGD Partnerstwo Izerskie. Do Rady kandydować mogą członkowie zwyczajni stowarzyszenia, z wyjątkiem osób prawnych, w imieniu, których mogą kandydować ich przedstawiciele. Mandat członka Rady wygasa przed upływem kadencji z powodu: ustania członkostwa w Stowarzyszeniu, pisemnej rezygnacji, śmierci, odwołania przez Walne Zebranie Członków. W przypadkach wygaśnięcia mandatu członka Rady przed upływem kadencji Walne Zebranie Członków dokonuje uzupełnienia składu organu na okres do upływu kadencji. Wyłączne prawo rekomendowania kandydatów do Rady mają prawo Członkowie Stowarzyszenia. Wybór członków Rady dokonywany jest w drodze głosowania powszechnego i jawnego. Walne Zgromadzenie Członków może podjąć uchwałę o ustanowieniu głosowania tajnego. Każdy członek zwyczajny

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.).

Stowarzyszenia dysponuje 1 głosem. Wybór uznaje się za dokonany, gdy za danym kandydatem opowiedziały się zwykła większość głosujących przy obecności, co najmniej 1/3 ilości członków posiadających prawo głosu. Najważniejszą rolą i zadaniem Rady jest wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia Rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. Urz. UE L277 z 21.10.2005 r. str.1), które mają być realizowane w ramach opracowanej przez Stowarzyszenie Lokalnej Strategii Rozwoju. Szczegółowe uprawnienia, organizację pracy oraz tryb obradowania określa regulamin Rady.

1.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego.

Stowarzyszenie LGD wykonuje swoje zadania na podstawie Statutu. W tym dokumencie określono również zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego. Decyzje podejmowane są na podstawie uchwał kolegialnych, zazwyczaj zwykłą większością głosów. Procedury przewidują również wyłączenie od udziału w wyborze operacji bezpośrednio zainteresowanych stron. Statut określa, że działalność Stowarzyszenia oparta jest na pracy społecznej członków i zatrudnionych pracownikach. Zarząd Stowarzyszenia przyjął Regulamin Biura, który wraz z załącznikami reguluje:

- procedurę naboru pracowników załącznik nr 1
- opis stanowisk (wymagań koniecznych i pożądaných) załącznik nr 2
- strukturę biura (określającą stanowiska i proces podejmowania decyzji) załącznik nr 3

Siedziba Biuro Stowarzyszenia LGD jest wyraźnie oznakowana. Na budynku umieszczono tablicę, na drzwiach lokalu widnieje informacja o godzinach pracy. Członkowie Zarządu, zgodnie z wymogami Statutu, posiadają odpowiednie kwalifikacje. W Biurze Stowarzyszenia jest ogólnie dostępna dokumentacja poświadczająca kwalifikacje i doświadczenie Członków Zarządu.

Zgodnie z obowiązującym Statutem Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia LGD, w dniu 19 listopada 2008 r. dokonało wyboru Rady Programowej. Przyjęło Regulamin Pracy Rady Programowej, do którego załącznikiem jest opracowany Regulamin Wyboru Członków Rady Programowej. Statut posiada zapis o zakazie łączenia funkcji w Zarządzie oraz Komisji Rewizyjnej, o niepozostawianiu w związkach małżeńskich, pokrewieństwie i podległości z tytułu zatrudnienia.

Sposób powoływania i zmiany w składzie Rady Programowej zostały określone w §25 Statutu Stowarzyszenia LGD-Partnerstwo Izerskie.

Ust.1 Członkowie Rady Programowej są wybierani i odwoływani przez Walne Zebranie Członków spośród członków tego organu.

Ust.2 W skład Rady Programowej wchodzi od 8 do 18 osób. Rada Programowa składa się z co najmniej 50% przedstawicieli podmiotów, o których mowa w art.6 ust.1 b i c rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, czyli partnerów gospodarczych i społecznych oraz innych odpowiednich podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się zagadnieniami z zakresu ochrony środowiska naturalnego, oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie równości mężczyzn i kobiet, działających na obszarze, którego dotyczy lokalna strategia rozwoju (parytet równowagi sektorów), przy czym w składzie Rady nie może być mniej niż 40% kobiet i mniej niż 40% mężczyzn (parytet równowagi płci).

Ust.4 Szczegółowe uprawnienia, organizację pracy oraz tryb obradowania określa regulamin Rady.

Ust.8 Do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji zgodnie art.6 ust.1 b i c

rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz.Urz.UE 1277 z 21.10.2005r.str.1), które mają być realizowane w ramach opracowanej przez Stowarzyszenie Lokalnej Strategii Rozwoju.

Ust.15 Odwołanie z funkcji członka Rady Programowej następuje w przypadku: a) złożenia rezygnacji, b) choroby powodującej trwałą niezdolność do sprawowania funkcji, c) naruszenia postanowień niniejszego statutu, d) skazanie prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo popełnione umyślnie.

Ust.16 W przypadku zmniejszenia się liczby członków Rady Programowej w trakcie kadencji, Zarząd niezwłocznie zwołuje Walne Zebranie w celu odbycia wyborów uzupełniających.

Procedury związane z wyborem operacji, naborem pracowników, funkcjonowaniem biura i organów Stowarzyszenia (regulaminy) zawarte są w dalszej części strategii oraz w załącznikach.

1.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego.

Członkowie Rady Programowej Stowarzyszenia LGD – Partnerstwo Izerskie posiadają odpowiednie kwalifikacje do prac przy wyborze operacji w ramach działania 4.1 wdrażanie LSR. Wszyscy członkowie odbyli szkolenie w ramach podejścia LEADER. Dwóch członków włada językiem angielskim i posiadają certyfikaty ukończenia w tym kierunku studiów, jeden członków włada językiem angielskim w stopniu umożliwiającym swobodne porozumiewanie się, dwóch członków włada językiem niemieckim w stopniu umożliwiającym swobodne porozumiewanie się. Przewodniczący Rady Programowej był odpowiedzialny i realizował w ramach II Schematu LEADER+ projekt „Produkt lokalny, tradycyjny, ekologiczny na Pogórzu Izerskim”. Przygotowywał dokumenty do rejestracji produktów, prowadził szkolenia z zakresu sprzedaży bezpośredniej, jest przedsiębiorcą. Jeden z członków Rady Programowej był tłumaczem w czasie wyjazdów studyjnych na targi w Berlinie oraz Norymbergii. Doświadczenie członków Rady Programowej Stowarzyszenia LGD – Partnerstwo Izerskie przedstawia załącznik numer 11 do wniosku o wybór LGD.

1.7. Doświadczenia LGD i członków LGD w realizacji operacji.

Zarówno LGD, jak i jej członkowie posiadają sporo doświadczenia w realizacji operacji lub działań, w których były i są podejmowane przedsięwzięcia z zakresu operacji LSR. Większość członków Stowarzyszenia LGD – Partnerstwo Izerskie uczestniczyła w poprzedniej edycji Programu LEADER+. Najwięcej doświadczeń związanych jest z operacjami w ramach odnowy wsi. Siedem spośród 17 gmin realizowało projekty Sektorowego Programu Operacyjnego restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 -2006 „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”. Na terenie 11 gmin realizowane były zadania w ramach Pilotażowego Programu LEADER+, w którego ramach między innymi wykonano: wytyczenie szlaku konnego, inwentaryzacja gospodarstw agroturystycznych i ciekawych miejsc związanych z dziedzictwem kulturowym, analiza strategii gminnych, strategia innowacyjności Pogórza Izerskiego, produkt lokalny, tradycyjny, ekologiczny. Pięć gmin uczestniczyło w tworzeniu grup odnowy wsi w ramach, którego powstało 17 Planów Odnowy Miejscowości. Cztery gminy w ramach środków z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska we Wrocławiu realizowały zadanie związane z ochroną środowiska w postaci systemu odbioru i utylizacji odpadów. Wszystkie gminy uczestniczyły w Małej Odnowie Wsi w ramach konkursu ogłoszonego przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego. Fundacja Partnerstwo Izerskie Bogactwem Trójgarnicza, której część zadań będzie kontynuowało LGD, posiada bogate

doświadczenia wynikające ze wcześniejszej realizacji Programu LEADER+. Gminy z terenu działania LGD korzystały ze środków Sapard, FARE, Interreg realizując szereg operacji zbieżnych z operacjami LSR. Wspomniane zadania w większości były realizowane na terenach wiejskich. Szczegółowy opis został sporządzony według wzoru i stanowi załącznik nr 17 do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR. Członkowie LGD podpisali oświadczenia dot. udostępnienia dokumentacji projektowej na wypadek kontroli w LGD (załączniki do wniosku).

2. Opis obszaru objętego LSR.

Obszar objęty LSR w ramach LGD Partnerstwo Izerskie obejmuje 17 gminy województwa dolnośląskiego. Położony jest w południowo – zachodniej części województwa. Wszystkie gminy leżą w trójkącie między granicami Polski z Czechami i Niemcami.

Powierzchnia obszaru wynosi **1 758 km²**. Teren ten zamieszkuje **129 513** mieszkańców (dane GUS 31 XII 2006), z czego **82 291** (64% mieszkańców obszaru) to mieszkańcy wsi. Obszar Partnerstwa jest do mało zurbanizowanych i o znacznie mniejszym zaludnieniu niż Dolny Śląsk, na 1 km² przypada 74 mieszkańców.

2.1. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD.

Członkami LGD jest siedemnaście gmin, wśród nich są dwa miasta poniżej 5 tys. mieszkańców, osiem gmin miejsko-wiejskich, siedem gmin wiejskich. W całości teren leży w województwie dolnośląskim i obejmuje 17 gmin z 5 powiatów: 6 gmin z powiatu lubańskiego, 5 gmin z lwóweckiego, 2 gminy z bolesławieckiego, 3 gminy ze zgorzeleckiego oraz 1 gminę z jeleniogórskiego. Wykaz gmin z ich podstawowymi cechami zawarty jest w tabeli. Wszystkie Gminy złożyły uchwały Rady Gminy o przystąpieniu do Stowarzyszenia LGD – Partnerstwo Izerskie wraz z Deklaracją Członkowską jako członek zwyczajny - osoba prawna. Wskazane zostały też osoby reprezentujące samorządy w Stowarzyszeniu.

Tabela: wykaz gmin wchodzących w skład LGD (Dane wg GUS 2006 r.)

Gminy	Rodzaj gminy	Powierzchnia i ludność				
		Powierzchnia [km ²]	Ludność			
			Ogółem	Miasto	Obszar wiejski	Na km ²
Świeradów Zdrój	Miasto	21	4 599	4 599	0	219
Zawidów	Miasto	6	4 438	4 438	0	740
Gryfów Śląski	Miejsko-wiejska	67	10 288	7 101	3 187	154
Leśna	Miejsko-wiejska	105	10 792	4 759	6 033	103
Lwówek Śląski	Miejsko-wiejska	239	18 026	9 585	8 441	75
Lubomierz	Miejsko-wiejska	131	5 987	1 835	4 152	46
Mirsk	Miejsko-wiejska	187	9 106	4 159	4 947	49
Nowogrodziec	Miejsko-wiejska	176	14 891	4 104	10 787	85
Olszyna	Miejsko-wiejska	47	6 818	4 751	2 067	145
Wleń	Miejsko-wiejska	86	4 633	1 891	2 742	54
Lubań	Wiejska	142	6 639	0	6 639	50
Platerówka	Wiejska	48	1 745	0	1 745	36
Siekrzezyn	Wiejska	50	4 578	0	4 578	92
Stara Kamienica	Wiejska	111	5 171	0	5 171	47
Sulików	Wiejska	95	5 948	0	5 948	63
Warta Bolesławiecka	Wiejska	110	7 891	0	7 891	72
Zgorzelec	Wiejska	137	7 963	0	7 963	58
SUMA		1 758	129 513	47 222	82 291	74
Dolny Śląsk		19 947	2 880 078	2 038 109	841 969	144

2.2. Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe.

Uwarunkowania przestrzenne.

Pod względem przestrzennym obszar jest zwartym terenem położonym w Górach Izerskich i na Pogórzu Izerskim. Jednie w środku obszaru jest mała enklawa, ze względu na miasto Lubań, które nie może uczestniczyć w Programie Laeder. Obszar LGD położone jest w południowo – zachodniej części Dolnego Śląska, przy zbiegu granic Polski, Czech i Niemiec. Partnerstwo Izerskie na południu graniczy bezpośrednio z Republiką Czeską, a na zachodzie z Wolnym Krajem Saksonia należącym do Niemiec. Od północy przylega do rozległego obszaru Borów Dolnośląskich, od wschodu opiera się o Góry i Pogórze Kaczawskie i Kotlinę Jeleniogórską, w której skład wchodzi Gmina Stara Kamienica. W środku obszaru enklawę stanowi miasto Lubań, które ze względów formalnych nie może należeć do Partnerstwa Izerskiego w ramach Programu LEADER. Głównymi miastami powiązаныmi funkcjonalnie z opisywanym obszarem są Lubań i Lwówek Śląski, położone w obrębie tego obszaru oraz Jelenia Góra, Bolesławiec oraz Zgorzelec, położone w odległości do 20 km od granic opisywanego obszaru. Geograficznie Partnerstwo Izerskie obejmuje gminy miejsko – wiejskie i wiejskie położone na pagórkowatym i górzystym Pogórzu Izerskim oraz Górach Izerskich. Granicę regionu wyznaczają od zachodu dolina Nysy Łużyckiej od wschodu dolina Bobru płynące z południa na północ, piaszczysty pas Borów Dolnośląskich na północy oraz pasmo górskie Gór Izerskich na południu.

Obszar objęty LSR Stowarzyszenie LGD Partnerstwo Izerskie

Uwarunkowanie geograficzne.

Obszar objęty LSR należy do wschodniej części historycznej Krainy Górnych Łużyc. Geograficznie teren określa się jako Zachodnie Sudety, północna część Masywu Czeskiego, Obniżenie Żytawsko-Zgorzeleckie. W części północnej obejmuje obszar niziny Równiny Chojnowskiej, wchodzącej w skład Niziny Śląsko-Łużyckiej. Południowa część partnerstwa zamyka się w obrębie Pogórza Kaczawskiego wchodzącego w skład Pogórza Zachodnio-Sudeckiego. Ukształtowanie powierzchni obszaru obejmującego gminy Partnerstwa Izerskiego są charakterystyczne dla pogórza. Na północy (Gmina Nowogrodzic) dominują tereny faliste z niewysokimi wzgórzami. Idąc w kierunku południowym (Gminy: Olszyna, Leśna, Lubań, Siekierczyn, Platerówka, Sulików, miasto Zawidów Zgorzelec) krajobraz zmienia się na pagórkowaty z lokalnymi kulminacjami w postaci stożków bazaltowych, których wysokość bezwzględna przekracza 300 m. Im dalej na południe (Gminy Stara Kamienica, Mirsk, Gryfów Śląski, Lubomierz, Lwówek Śląski, Wleń) krajobraz przybiera charakter typowego przedgórze ze wzniesieniami dochodzącymi do 500 m.

W Gminie Mirsk Przedgórze Izerskie przechodzi w Wysoki Grzbiet, pierwsze pasmo Gór Izerskich. Pogórze Izerskie zbudowane jest w przeważającej części z gnejsów, granitognejsów, szarogłazów i łupków łyszczykowych. Charakterystycznym elementem krajobrazu są wystające stożki wulkaniczne (okolice Lubania,) oraz kamieniołomy, w których wydobywane są różne surowce np. granity, gnejsy, bazalty. Od strony wschodniej pogórze Kaczawskie stanowi przedłużenie Pogórza Izerskiego pomiędzy Bobrem a Nysą Szaloną (Warta Bolesławecka zamykająca obszar LGD od wschodu) wzniesienia wynoszą 180 do 200 m n.p.m. Rzeźba terenu jest urozmaicona.

Obszar gmin Partnerstwa Izerskiego przecinają 2 rzeki: Bóbr i Kwisa, które płyną z południa na północ, oraz Nysa Łużycka, która jest rzeką wyznaczającą granicę trójgraniczną od strony północnej. Specyficznego piękna krajobrazowi nadają jeziora zaporowe na Kwisie (Leśniańskie i Złotnickie) i Bobrze (Pilichowickie), które w takim skupisku nie występują nigdzie indziej na terenie Sudetów. Na terenie Partnerstwa znajduje się duża ilość stawów rybnych oraz zbiorników wodnych po wyrobiskach surowców mineralnych.

Pod względem klimatycznym opisywany rejon wykazuje cechy klimatu przejściowego. Średnia

roczna temperatura waha się w granicach 7 – 9 °C. Średnie temperatury w okresie wegetacji sięgają 15 °C. Okres wegetacji trwa od pierwszej dekady kwietnia do końca września, okres dojrzewania letniego trwa 50 – 60 dni. Suma rocznych opadów waha się w granicach 600 – 750 mm, z czego 70% przypada na okres wegetacyjny.

Uwarunkowania geograficzne są podstawą, na której opiera się większość przedsięwzięć planowanych w obszarze objętym LGD.

Uwarunkowania przyrodnicze.

Podstawowymi formami ochrony przyrody na terenie Partnerstwa Izerskiego są: Park Krajobrazowy Doliny Bobru, obszar chronionego krajobrazu Karkonosze-Góry Izerskie, rezerваты przyrody „Torfowisko Izerskie”, „Góra Zamkowa nad Wleniem”, część Obszaru Chronionego Krajobrazu „Grodziec” oraz liczne pomniki przyrody. Największym i najważniejszym obszarem chronionym jest utworzony w 1989 roku Park Krajobrazowy Doliny Bobru, który obejmuje 13.270 ha powierzchni. Ochroną objęty został fragment doliny rzeki Bóbr, przecinający obniżenie o charakterze tektonicznym. W parku warta uwagi jest jaskinia w wapieniach koło Lwówka Śl. o łącznej długości korytarzy i komór ok. 136 m. W parku występują głównie bory sosnowe z jałowcem w poszyciu oraz z borówką i wrzosem w runie. Występują tu także ciekawe gatunki ptaków: krzyżodziób, sikory, pełzacz leśny, wilga, kraska i ptaki wodne.

Park Krajobrazowy wraz ze strefą ochronną obejmuje całą gminę Wleń, część gminy Lubomierz, część gminy i miasta Lwówek Śląski, część gminy Stara Kamienica (Barcinek). Cztery Zabytkowe Parki znajdują się na terenie Gminy Nowogrodziec (Wykroty, Zebrzydowa, Gościszów i Gierałtów) Postrzegana jest ponadto konieczność utworzenia Leśniańsko – Złotnickiego Parku Krajobrazowego (o powierzchni niemal 4 tys. ha) obejmującego środkową część biegu Kwisy wraz z dwoma jeziorami zaporowymi. Obszar objęty jest programem Natura 2000 (Gmina Wleń, Mirsk) Dużym zasobem obszaru Partnerstwa Izerskiego są lasy, które zajmują 29% powierzchni. Stan zdrowotny drzewostanów od kilku lat utrzymuje się niestety na niezadowalającym poziomie. Niszczenie lasów przez pyły i gazy wywołuje dotkliwe skutki. Następuje bowiem pogorszenie ich stanu sanitarnego (zmniejszenie odporności drzewostanów na destrukcyjne działania szkodników i chorób drzew), obniżenie ich produktywności, a przede wszystkim wywołuje to ograniczenie wypełniania przez tereny leśne istotnych funkcji pozaprodukcyjnych (w tym głównie rekreacyjno-wypoczynkowej). Na terenie 17 gmin znajdują się liczne pomniki przyrody wśród nich jaciekawszeto: 1300 - letni Cis gmina Lubań, 3 drzewa cisowe na terenie gminy Wleń około 600 lat, Tulipanowce Gmina Olszyna i Warta Bolesławiecka, Dęby Szypułkowe, Lipy, buk pospolity (Antoniów), „bluszcz kolejarzy”(Zebrzydowa).

Z urozmaiconą **budową geologiczną** obszaru Pogórza Izerskiego wiąże się występowanie różnorodnych kopalin. Obszar ten jest terenem bogatym w złoża kruszywa naturalnego (żwiry, piaski, pospółka). Występują one przede wszystkim w rzecznych osadach wypełniających dolinę rzeki Kwisy i Bobru. Jest to kruszywo o wysokich właściwościach użytkowych. Obszar należy także do znaczących producentów wysoko jakościowego kamienia drogowego oraz budowlanego (w tym głównie bazaltu). Natomiast wśród surowców dla ceramiki budowlanej na terenie Partnerstwa Izerskiego znajdują się wysokiej jakości ily trzeciorzędowe (rejon Olszyny i złoża „Słowiany” – gmina wiejska Lubań, gmina Nowogrodziec). Występują również piaskowce, zlepieńce czerwonego spągowca, ily, piski, kwarcyty oraz cechsztyńskie brunatne łupki bitumiczne o dużej zawartości miedzi (do niedawna wydobywane w kopalni w Iwinach). Wydobywane do dziś są gipsy i anhydryty (okolice Lubkowa), piaskowce (wieś Żerkowice) agaty płuczkowskie stanowią atrakcję dla poszukiwaczy minerałów.

Lesistość obszaru Partnerstwa Izerskie wynosi 381 km² i zajmuje 29% powierzchni. Największy zwarty kompleks leśny położony jest w gminie Platerówka (Wielki Las Lubański) oraz w gminie Mirsk, gminę Lwówek Śląski oraz Wleń otacza **Park Krajobrazowy Doliny Bobru**. W okolicach Jurkowa znajduje się część **Obszaru Chronionego Krajobrazu „Grodziec”** 960 ha stanowią lasy.

Reprezentowane są tu prawie wszystkie typy siedliskowe lasu, a przeważają: las mieszany wyżynny, bór mieszany wyżynny, las mieszany górski. Gatunkiem panującym jest świerk pospolity, kolejne miejsca zajmują: sosna pospolita, dąb szypułkowy, buk, brzoza, listerka jajowata, buławnik czerwony, podkolan biały, widłak. Większość lasów zalicza się do grupy I – lasów ochronnych. Ze względu na znaczącą rolę terenów leśnych w układzie przestrzennego zagospodarowania, na terenie niektórych gmin prowadzona jest intensywna gospodarka leśna, a zwłaszcza pozyskanie drewna. Dotyczy to w szczególności gminy Leśna i gminy Mirsk. Nadal stosunkowo niewielkie znaczenie dla gmin powiatu mają inne sposoby użytkowania lasów. Widoczne są jednak wyraźne możliwości ich wykorzystania dla celów turystycznych i wypoczynkowych. Obecnie do wypełniania tychże funkcji większość lasów na terenie Partnerstwa Izerskiego nie jest odpowiednio zagospodarowana, pomimo utworzenia przy Nadleśnictwie Świeradów Zdrój Leśnego Kompleksu Promocyjnego Sudetów.

Obszar Partnerstwa Izerskiego prawie w całości leży w lewobrzeżnym dorzeczu Odry. Głównymi rzekami obszaru LGD są Kwisa, Bóbr, Nysa Łużycka. Wszystkie **cieki wodne** wraz z ich licznymi dopływami mają cechy rzek górskich. Taki charakter cieków wodnych powoduje bardzo nierównomierny w czasie przepływ wód. Również wody podziemne są mało stabilne. Z uwagi na istotne (choć systematycznie malejące) zanieczyszczenie wód powierzchniowych, podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę są zasoby wód podziemnych. Na czwartorzędowym poziomie wodonośnym bazuje większość ujęć wodnych zarówno komunalnych, indywidualnych, jak i przemysłowych. Pozostałe poziomy wodonośne stanowią w zasadzie lokalne źródła zaopatrzenia w wodę ze względu na ograniczony obszar ich występowania.

Na obszarze Partnerstwa znajdują się trzy sztuczne zbiorniki retencyjne: Złotnicki, Leśniański na Kwisie, Pilchowski na Bobrze oraz zbiornik Witka. Zbiorniki te pełnią głównie funkcje rekreacyjne, energetyczne i przeciwpowodziowe.

Wody powierzchniowe w na obszarze Partnerstwa Izerskiego narażone są na stałe zagrożenie zanieczyszczeniami pochodzącymi z różnych źródeł. Głównymi źródłami zanieczyszczającymi wody powierzchniowe są nie oczyszczane lub niedostatecznie oczyszczane ścieki przemysłowe oraz komunalne. Ogólnie biorąc, ilości odprowadzonych do wód powierzchniowych ścieków wykazują jednak tendencje spadkowe m.in. w wyniku zakończenia w ostatnich latach wielu inwestycji związanych z kanalizacją miast i wsi oraz budową wysokosprawnych oczyszczalni ścieków. Stąd też m.in. w ostatnich latach obserwuje się niewielką, ale systematyczną poprawę wód rzeki Kwisy i Bobru (zmniejsza się zanieczyszczenie substancjami organicznymi, poprawia się stan sanitarny rzek). Kwisa swymi parametrami fizycznochemicznymi i hydrobiologicznymi odpowiada obecnie wodom II klasy czystości. Bóbr według wskaźników fizyczno-chemicznych nie odpowiada normom z uwagi na znaczne stężenia azotu azotynowego i fosforu ogólnego, według wskaźników hydrobiologicznych odpowiada II klasie czystości, według stanu sanitarnego nie odpowiada normom.

Przyczyną zanieczyszczenia wód jest również nierównomierność inwestycji budowy wodociągów i kanalizacji, od roku 2004 wzrosły nakłady na inwestycje wodnokanalizacyjne i poprawia się jakość wód Bobru. Wody podziemne tego regionu mają na ogół jakość wysoką lub średnią (klasy I b i II). Wyrobiska po kopalinach tworzą sztuczne zbiorniki wodne, które w przyszłości mogą stanowić zapasy wodne.

Jakość **powietrza atmosferycznego** na obszarze Partnerstwa Izerskiego ulega systematycznej poprawie. W latach 90-tych zarówno emisja pyłów, jak i zanieczyszczeń gazowych wyraźnie się zmniejszyła, co jest efektem m.in. podejmowanych przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego. Niemniej jednak nadal głównym źródłem zanieczyszczeń atmosfery w tym rejonie są zakłady produkcyjne zlokalizowane w sąsiedztwie (w tym w szczególności w powiecie zgorzeleckim) oraz na terenie Niemiec i Czech.

Czarny Trójkąt. Przez kilkadziesiąt lat tereny zajmowane obecnie przez obszar Partnerstwa były narażone na znaczne zanieczyszczenia powietrza powodowane ekspansją przemysłu

energetycznego na bazie eksploatowanego węgla brunatnego oraz chemicznego skoncentrowanego u zbiegu granic Czech, Niemiec i Polski. Pod tym względem region ten, zwany Czarnym Trójkątem, należał w Europie Środkowej do najbardziej zanieczyszczonych, czego naocznym przykładem była katastrofa ekologiczna lasów Gór Izerskich. Taki stan trwał do 1991 roku, kiedy to odpowiednie ministerstwa trzech zainteresowanych krajów podpisały deklarację o współpracy w celu poprawy stanu środowiska na tym obszarze. W wyniku zawartego porozumienia rozpoczęto realizację programu monitorowania poziomu zanieczyszczenia powietrza, wymiany informacji i podejmowanie działań interwencyjnych. Dzięki przedsięwzięciom, które doprowadziły do ograniczenia eksploatacji pokładów zasilającego węgla brunatnego, instalowania i modernizowania urządzeń filtracyjnych w elektrowniach i fabrykach chemicznych, stan zanieczyszczenia powietrza w regionie, pozwala na odbudowę drzewostanu na Pogórzu Izerskim. Najbliższe lata pozwolą na powrót do świetności Pogórza Izerskiego dla turystów.

Gleby na terenie Pogórza Izerskiego w dużej mierze mają charakter kwaśny naturalny zintensyfikowany przez rolnictwo. Gleby ulegają także degradacji geomechanicznej. Dotyczy to zwłaszcza tych rejonów, w których prowadzona jest eksploatacja kopalni.

Pagórkowata i falista powierzchnia stwarza dodatkowe utrudnienia warunków upraw rolnych. Nachylenia stoków powodują bowiem powierzchniową erozję wodną i - jako skutek - wymywanie gruntów, a także trudności w mechanizacji upraw. Eksploatacja kopalni przyczynia się do powstawania sztucznych zbiorników wodnych.

Uwarunkowania historyczne i kulturowe.

Dobra kultury materialnej na obszarze realizacji LSR związane są przede wszystkim z zabytkami religijnymi (kościół, kapliczki), pałacami oraz parkami i ogrodami przypałacowymi, rezerwat florystyczny „Krokusy”, a także zamkami lub ruinami zamków średniowiecznych (Zamek Czocho, Rajsko, Proszówka, Świecie, Wleń, Gronów). Do dóbr kultury materialnej należy zaliczyć również typową dla Górnych Łużyc budowę tzw. domy przysłupowe, które są charakterystycznym elementem krajobrazu na obszarze LGD. Na wyróżnienie zasługuje dom przysłupowy przeniesiony z Wigancic do Zgorzelca, w gminie Sulików dobiega końca renowacja domu przysłupowego o konstrukcji szachulcowej, będzie pełnił funkcję galerii, muzeum historii górnych Łużyc. Będzie tutaj również punkt informacji turystycznej promujący piękny obszar Pogórza Izerskiego. Dobra kultury, centra edukacyjne utworzą sieć miejsc informacji turystycznej, spotkań pielgrzymów przy szlakach pielgrzymkowych. Wszystko to dla podniesienia promocji naszego regionu LGD. Charakterystyczne budowle domów przysłupowych chcemy zachować na obszarze LGD, zachowało się, ich dość dużo, opracowanie planów odnowy naszych miejscowości, przyczyni się do ochrony dziedzictwa.

Dobra kultury duchowej związane są przede wszystkim z religią (święta, obrzędy religijne, tradycje np. święcenie pokarmu w Wielką Sobotę, Oblewany Poniedziałek w Wielki Poniedziałek, 12 potraw w Wigilię Bożego Narodzenia, procesja Bożego Ciała, Zielone Świątki, Niedziela Palmowa) oraz tradycjami ludowymi (powitanie wiosny – palenie marzanny, noc świętojańska, dożynki, jarmarki). Wierzenia i tradycje są mieszanką pochodzącą prawie z całej Polski przedwojennej. Ludność zamieszkała w znacznej mierze pochodzi jednak z obszarów Kresów Wschodnich okolic Lwowa, Buczacza, Tarnopola. Starsi mieszkańcy nadal używają zwrotów zapożyczonych z języka ukraińskiego. Wyróżnikiem kulturowym jest obszar zamieszkały przez osadników z Jugosławii (Gmina Nowogrodzic) kultywujący swoje tradycje poprzez zespół Gościszowianie, doroczną imprezę PECZENICA. Zespół w swoim 25-letnim dorobku wychował już swoich następców „Gościszowianki”, który zdobywa nagrody na festiwalach folklorystycznych, kulturowych. Wydał płytę ze swoimi piosenkami, również w języku jugosłowiańskim.

W każdej prawie wsi można znaleźć typowe, charakterystyczne dla niej potrawy i produkty. Wytwórcy i mieszkańcy niestety nie zdają sobie sprawy, jakim bogactwa dysponują i nie potrafią wypromować tego, co wytwarzają, a tym bardziej sprzedać. I tak dla przykładu Wleń specjalizuje

się z chlebie foremkowym, Mirsk w bigosie izerskim, w Lubomierzu wytwarzane są gołąbki krężewnickie, (dzisiaj już zarejestrowane na liście produktów tradycyjnych) w Gryfowie Firma Niebieszczańscy wytwarza kielbasę Kargula i Pawlaka, w Leśnej „prosię po zaciszańsku” (zarejestrowane na liście produktów tradycyjnych), pierogi szalaszowe, jugosłowiańska kuchnia, to prawdziwy rarytas. Miody wytwarzane przez naszych pszczelarzy z pożytku gryczanego. Małe masarnie i piekarnie mają w swoim asortymencie, produkty o starych recepturach, które mogą zostać wpisane na listę produktów tradycyjnych. Pozostało jeszcze dużo bogactw do odkrycia. Swoiste bogactwo potraw nie zostało jednak jeszcze lepiej poznane. W każdym prawie domu na Boże Narodzenie przygotowuje się potrawę z pszenicy, orzechów, maku i miodu zwaną kutią, natomiast w Wielkanocne Śniadanie spożywa się „święconkę”.

Obszar realizacji projektu należy do wschodniej części Górnych Łużyc oraz zachodniej Dolnego Śląska. Jeszcze na przełomie er Łużyce zamieszkiwali Celtowie. Prawdopodobnie nazwa rzeki Nysy jest celtyckiego pochodzenia, choć nie brakuje językoznawców, w tym również niemieckich, uważających, iż obecna nazwa stała się dopiero dziełem ludów słowiańskich. Po Celtach na Łużycach osiedlili się w I w.n.e. Silingowie, szczep germańskiego plemienia Wandalów. Górne Łużyce rozciągają się pomiędzy Kwisą na wschodzie a Połcznicą, dopływem Czarnej Elstery na zachodzie. Południową granicę tej krainy tworzą Góry Łużyckie i Izerskie. Szeroki pas lasów z licznymi jeziorami i mokradłami na północy rozdziela Łużyce Górne od Dolnych, których większość leży w Brandenburgii, a ich wschodnie krańce na terenie województwa lubuskiego. Historia ostatnich 1000 lat tego regionu związana jest w kolejności z Państwem Piastów, Koroną Czeską, Saksonią, Prusami, Niemcami i Polską. Historyczną granicą pomiędzy Śląskiem i Łużycami była rzeka Kwisą, przez którą prowadził stary trakt handlowy z Jeleniej Góry do Żytawy. Do szóstego wieku naszej ery opisywany obszar zamieszkiwali germańscy Hermundurowie. Od VI wieku naszej ery na teren obszaru przybyli Słowianie połabscy, których potomkami są dzisiaj Serbołużyczanie. W X wieku pogranicze Śląsko - Łużyckie stało się obszarem spornym pomiędzy Państwem Piastów a margrabiami niemieckimi. W roku 963 Łużyce zostały podbite przez Gerona margrabię saskiej Marchii Wschodniej. W roku 1003 Bolesław I Chrobry przyłączył Łużyce do Polski, co zostało uznane w pokoju w Budziszynie (1018). Następnie Łużyce ponownie znalazły się w obrębie Niemiec (układ pokojowy z Budziszyna, 1031) jako część Marchii Miśnieńskiej, we władaniu brandenburskich i czeskich Luksemburgów pod cesarzem niemieckim Karolem IV (autonomiczne terytorium tzw. Korony św. Wacława). Część śląska opisywanego obszaru znalazła się we władaniu Piastów (po rozbiere dzielnicowym, należąc do jednego z kilku książąt piastowskich). W 1337 roku obszar przeszedł we władanie czeskie. W latach 1635 - 1815 były znowu częścią Saksonii i częściowo Prus (północna część po rozbiore Saksonii w 1815). Od XII wieku intensywne osadnictwo niemieckie - przede wszystkim w górach, w miastach i niezasielonych obszarach - spowodowało, że Słowianie stali się od XV wieku mniejszością we własnym kraju. W wyniku postanowień poczdamskich w 1945 roku 1/5 górnych Łużyc znalazła się w Polsce. Tak więc cały zachodni fragment województwa dolnośląskiego (między Nysą Łużycką a Kwisą) należy do górnych Łużyc. Problemy z nazewnictwem ziem nad Nysą Łużycką i Kwisą rozpoczęły się po 1815 roku. Na mocy postanowień Kongresu Wiedeńskiego doszło do rozbitcia dotychczasowej jedności Górnych Łużyc. Za sympatyzowanie z Napoleonem Saksonii odebrano całe Łużyce Dolne i 2/3 Łużyc Górnych. W 1815 roku w ramach reformy administracyjnej państwa pruskiego północne Łużyce zostały włączone do nowoutworzonej Provinz Schlesien (provincji śląskiej). Od 1871 całe Łużyce znalazły się w obrębie zjednoczonych Niemiec. W ten sposób Zgorzelec, Lubań i inne miasta łużyckie znalazły się nieoczekiwanie w granicach administracyjnych pruskiego śląska. Po roku 1945 historycy i krajoznawcy stwierdzili, iż tak naprawdę ziemie pomiędzy Kwisą a Nysą Łużycką kulturowo i etnicznie związane były zawsze z Łużycami. Tutaj mieszkali Serbołużyczanie, którzy nadali nazwy miejscowościom i rzekom. To tutaj rozwijało się charakterystyczne dla Łużyc budownictwo wiejskie (tzw. domy słupowe). To

tutaj działał przez wiele stuleci Związek Sześciu Miast Łużyckich, który skupiał mieszczan najzacieńszych grodów krainy, w tym Lubania i Zgorzelca. Wędrowni plemion, zarówno słowiańskich, jak i germańskich, zapoczątkowały osadnictwo na tych terenach. Wg kronikarzy ten lud słowiański miał przybyć już w V wieku na tereny położone nad Łabą, a następnie osiedlić się nad Nysą i Kwisą. Pod koniec wieku X, za panowania Mieszka I, kiedy Śląsk należał do Polski – wprowadzono na te tereny chrześcijaństwo. Przy szlaku leżała osada Mirsk, została dołączona do księstwa jaworskiego. W roku 1329 został podniesiony do rangi miasta, na prawie lwóweckim, nadał mu prawo mili na wyszynk piwa oraz nowy herb przedstawiający sokoła z upolowanym ptakiem w dziobie. Mimo że po śmierci księcia Henryka niedawno nabyta przez niego część Łużyc przeszła pod panowanie Jana Luksemburskiego, Mirsk wraz z Łęczyną i Mroczkowicami pozostał przy Śląsku. Od tego czasu miasto związane było z zamkiem Gryf i stanowiło prywatną posiadłość Schaffgotschów. Mirsk nie posiadał umocnień, jedynie przy mostach ustawiono bramy.

W 1431 r. miał miejsce najazd husytów, jednak odparto go dzięki pomocy załóg z Czochoy, Gryfa i Świecia. 17 lat później wędrowni rabusie puścili je jednak z dymem. Nauki Lutra padły tu na podatny grunt i prawie cała okoliczna ludność przeszła jeszcze w latach 20 XVI w. na protestantyzm. Już od 1521 r. Mirsk świętował 22 lipca, bowiem w dniu św. Marii Magdaleny przypadał doroczny jarmark. Po pożarze miasta w 1558 r. odbudowano kościół i ratusz. Straszliwe zniwo ponad 3000 ofiar pochłonęła w mieście i okolicy zaraza z lat 1565-66. Mimo tych nieszczęść Mirsk pod koniec XVI w. należał do największych ośrodków produkcji płótna lnianego na Śląsku obok Jeleniej Góry, Gryfowa Śl., Kowar i Sobótki. Podczas wojny trzydziestoletniej wojska obu walczących ze sobą stron plądrowały miasto aż 31 razy. W 1654 r. odebrano kościół protestantom, którzy dopiero 100 lat później wzniesli własny dom modlitwy. W 1767 r. po raz ostatni płonie prawie całe miasto. Dzięki pomocy Jeleniej Góry, Kowar, Lwówka Śl., Lubomierza, Wlenia, Leśnej, Schaffgotschów oraz króla Fryderyka II szybko je odbudowano.

Wytwarzane tu w XVIII w. pończochy wysyłane były aż do Ameryki. Rozwinęło się też szlifierstwo drogich kamieni i szkła. W sierpniu 1790 rodzina Friedrichów (ok. 1800 r. znani byli jako dobrzy szlifierze kamieni) gościła u siebie podróżującego po Dolnym Śląsku J. W. Goethego. Podczas odwrotu armii Napoleona z Rosji i zawieszenia broni opodal miasta wzniesiono kilkaset baraków dla żołnierzy francuskich. Od kiedy w 1865 r. uruchomiono linie kolejową Jelenia Góra - Lubań, powstały konne połączenia Mirska z najbliższymi stacjami w Rębiszowie i Gryfowie Śl. Ważnym wydarzeniem było uruchomienie mechanicznej przędzalni w Skarbkowie. Od 1875 r. Mirsk posiadał własną gazetę - "Der Bote aus dem Queisthale". (Posłaniec z doliny Kwisy) wydawaną do roku 1945 (od 1926 r. pod zmienionym tytułem - "Iser-Gebirgs-Zeitung". (Gazeta Gór Izerskich). Od 1884 r. istniało połączenie kolejowe z Gryfowem Śl., od 1904 r. z Jindrichovicami pod Smrkem, a pięć lat później ze Świeradowem. W 1933 r. aby przyciągnąć większe rzesze turystów, zmieniono nazwę miasta z Friedeberg am Queis (Mirsk nad Kwisą) na Friedeberg im Isergebirge (Mirsk w Górach Izerskich). W 1937 r. uroczystie świętowano 600-lecie miasta. Przy tej okazji podsumowano, że w tym czasie padało ono pastwą pożarów aż 21 razy, powodzie zalewały je 31 razy a zaraza zbierała zniwo siedmiokrotnie. W 1938 r. Mirsk powiększył się przez przyłączenie części Skarbkowa, gdzie w czasie wojny istniał obóz pracy, od 1944 r. filia obozu koncentracyjnego Gross Rosen dla kobiet narodowości żydowskiej. Pracowały one w przędzalni i w roszarni. Mirsk zajęty został przez Armię Czerwoną 8/9 maja 1945 r. Tuż po wojnie nosił nazwę Spokojna Góra będącą tłumaczeniem dotychczasowej nazwy niemieckiej. Miasteczko rozwinęło się po wojnie w niewielki ośrodek przemysłowy zaopatrujący okoliczne wioski. W 1961 r. przyłączono do Mirska wieś Skarbków. W ostatnich latach przemysł podupadł. Szansy dla rozwoju Mirska upatruje się obecnie w rozwoju turystyki na podstawie dogodnego położenia w malowniczym krajobrazie opodal Gór Izerskich, Jeziora Złotnickiego i granicy z Czechami. Pod koniec 2005 roku Mirsk liczył 4296 mieszkańców a cała gmina 9325 mieszkańców.

Nasze uwarunkowania historyczne to zasoby historyczne, do których zaliczamy :

Unikalne epitafium rodziny Schaffgotschów, upamiętnia ono nieszczęście rodziny z lat 1584-85,

kiedy to zmarli Jan Schafgotsch i jego żona Magdalena, a w następnych latach syn Urlyk i córka Magdalena wraz z mężem Krzysztofem. Dzieło wykute w piaskowcu naturalnej wielkości z cało postaciowymi portretami zmarłych jest jednym z nielicznych dzieł powstałych w epoce renesansu. Ponadto w kaplicy Schafgotschów znajdują się grobowce Barbary Schafgotsch księżnej legnickiej oraz Eleonory Hohenzollern. W 1561 r. w kościele katolickim została wybudowana wieża, której zwieńczenie pokryto blachą miedzianą. W 1562r. został zawieszony dzwon wykonany przez ludwisarzy z Lwówka. W 1581 r. podwyższono gryfowski ratusz o jedno piętro. Pałac wybudowany przez Adama Koulhasa w latach 1653-1662. Przebudowany w stylu barokowym w XVIII w. przez Grunfelda. Jest to niewielki budynek o trzech kondygnacjach, kryty mansardowym dachem. Wewnątrz freski z XVII w. Reprezentacyjna kamienna klatka schodowa. Nad wejściem do pałacu herby rodowe właścicieli. W skład zespołu ponadto wchodzi: pawilon reprezentacyjny zwany "Salą Rycerską", zabytkowy gołębnik, budynki gospodarcze, ozdobny ogród z renesansowymi rzeźbami. Budowę zamku przypisuje się Bolesławowi Krzywoustemu (1102-1138). Potwierdza to bulla Papieża Hadriana IV z 1155 r. Bolesław Wysoki umacnia zamek konstrukcjami murowanymi. Henryk Brodaty zbudował wnętrze zamku, wznosząc kaplicę pw. NMP, budynek mieszkalny oraz wieżę sześciokątną i cylindryczną ostatecznej obrony. W czasie wojny trzydziestoletniej w 1646 r. zamek został wysadzony na rozkaz generała Montecuculi i do dziś pozostaje w ruinie. W latach 1989-94 prowadzono na zamku badania archeologiczne (Katedra Archeologii Uniwersytetu we Wrocławiu). Założeniem tych badań było dalsze poznanie rozwoju przestrzennego zamku oraz identyfikacji wzmiankowanej w źródłach pisanych historii Kasztelanii Wleńskiej. Dobrze zachowana baszta udostępniona dla turystów, z której przy pięknej pogodzie możemy podziwiać pasmo Karkonoszy, a także panoramę Gór Kaczawskich i Pogórza Izerskiego. Szlak handlowy zwany Królewską Droga, (Via Regia) który przebiega do Warty Bolesławieckiej. Druga połowa XIV wieku to okres rozbudowy Domu Kupców, związany z poszerzeniem władz miejskich o Ławę. Następne prace podjęto w 1520 roku. Były one albo kontynuacją wykończenia prowizorycznego obiektu, albo wynikały z konieczności usunięcia szkód spowodowanych pożarem w 1518 roku. Wówczas ratusz otrzymał kamieniarkę. W trzech pomieszczeniach przyziemia i w sali Ławy na piętrze wykonano sklepienia żebrowe o cyrklowym wykresie. Ich projektantem był zgorzelecki architekt Wendel Roskopf (poza nim nikt na Śląsku podobnych rozwiązań nie stosował). Widoczny jest również wpływ dojrzałego włoskiego renesansu. Zaznacza się on w wystroju piętra z około 1546 roku, szczególnie w kształcie opasek okiennych i wykusza. Na wykonawcę włoskiego pochodzenia wskazują także zachowane w zachodniej części korytarza dwubarwne sgraffita i malowidła w sali Ławy. Ostateczną, dzisiejszą formę przestrzenną, nadano ratuszowi w latach 1902-1905. Wyburzono stojące przy północnej ścianie kamieniczki i kramy, a pusty plac zapelniono podcieniem targowym, zamkniętym od wschodu nową przestronną klatką schodową. Elewacja południowa od połowy XVII wieku nie przechodziła modernizacji. Płaskorzeźby na fryzjach okiennych i głowicach żłobkowych pilastrów mające dziś jedynie charakter dekoracyjny, kiedyś były symbolem funkcji pełnionych przez urząd mieszczący się w ratuszu. Kamieniarka parteru, naśladowująca włoski renesans, ma cechy ludowego prymitywizmu. Wykonana była przez miejscowych rzemieślników. Płaskorzeźba znajdująca się we fryzie nad oknem (obok wejścia głównego do sieni) symbolizuje wymiar sprawiedliwości, jedną z funkcji pełnionych przez władze miejskie. Podobną myśl wyrażają groteskowo przedstawione na głowicach pilastrów sąsiedniego okna dwie psie głowy. Głowa na pilastrze okiennym (na lewo od wejścia) symbolizuje cechy niezbędne do rządzenia: roztropność, zapał młodości, rozsądek dojrzałości. Podobizna twarzy na wpół ludzkiej, na wpół zwierzęcej, znajdująca się na cokole pilastra, symbolizuje zmorę sądów - plotki, obmowy, obelgi. Wieżę ratuszową wzniesiono od strony zachodniej i oddano do użytku w 1504 roku. Mieściła loch więzienny, salę tortur i archiwum Ławy. Na ostatniej kondygnacji czuwali strażnicy, obserwujący miasto. Kontrolowali oni również działanie zegara, który po raz pierwszy zamontowano w roku 1588. Na murach przyziemia wieży znajdują się kamienne godła z II połowy XIV wieku. Pierwsze od strony zachodniej przedstawia

tarczę z herbem Lwówka, drugie lwa królestwa czeskiego. Na ścianie południowej znajduje się płaskorzeźba dwóch giermków podtrzymująca tarczę z orłem Piastów śląskich. W murze narożnika północno-zachodniego korpusu ratusza we wnęce ujętej wczesnorenesansowymi kolumnkami - wmontowana jest figura lwa z napisem: "Justus quasi leo" ("Sprawiedliwy jak lew") wykonana w XIV wieku. Przeniesiono ją tu z Wieży Bramy Lubańskiej w latach 1902-1905, podczas remontu obiektu. We wnętrzu ratusza zasługują na uwagę przede wszystkim późnogotyckie sklepienia, sala Ławy sklepiona ok. 1522 roku. Ich alegoryczne znaczenie nawiązuje do wymiaru sprawiedliwości. W ościeżnicach okien zachowało się sześć malowanych popiersi biblijnych i starożytnych mędrców. Inny renesansowy element wnętrza tej kondygnacji, to nawiązujące do czynności odbywających się w sali Ławy czarno-białe sgraffito z ok. 1546 roku, umieszczone na obudowie wewnętrznej klatki schodowej. Podczas przebudowy ratusza w początku XX wieku przeniesiono tu z byłego klasztoru franciszkańskiego niektóre rzeźby związane z historią miasta. Należy do nich jedna z najcenniejszych na Śląsku rzeźb z połowy XIV wieku - nagrobek mecenasów Lwówka, księcia Henryka jaworskiego i jego żony Agnieszki. Rzeźba wyróżnia się tym wśród jej współczesnych, że akcentuje miłość dwojga małżonków. Dwie rzeźby sąsiadujące z nią przedstawiają: jedną Kaspra Seuwusa (zm. 1585 r.), pierwszego kronikarza i rektora gimnazjum lwóweckiego, drugą burmistrza Kaspra Zeidlera (zm. 1655 r.). Na szczególną uwagę zasługuje także pięknie urządzona sala ślubów. W ratuszu mieści się Muzeum Regionalne i Miejska Biblioteka Publiczna. Turyści nazywają Lwówek Śląski polskim Carcassone. Część uzdrowiskowa stanowi na obszarze LGD bardzo ważną część, która będzie rozwojem mikro przedsiębiorczości, wzrostu dochodów dla mieszkańców.

O źródle kwaśnych wód mineralnych, u źródeł Kwisy pisał w 1667 r. I. Nason. O leczniczym zastosowaniu wód dowiadujemy się także z kroniki śląskiej Fryderyka Luca z 1683 roku, gdzie autor opisywał dwa, jak to określił, słynne źródła wód mineralnych, leżące w pobliżu źródeł Kwisy. Natomiast z badań przeprowadzonych w 1783 r. wynikało, że wody świeradowskie skutecznie leczą szereg schorzeń i nie domagań, między innymi pobudzają apetyt, wstrzymują wymioty, leczą stany lękowe, choroby żołądka i wątroby. Podkreślić trzeba, że lokalizacja dzisiejszego Świeradowa odegrała znaczną rolę w rozwoju cywilizacyjnym tego zakątka Gór Izerskich: był punktem wyjściowym do pionierskich eskapad badawczych w góry, stał się miejscem, które przyczyniło się do ich rozświetlenia i poznania – już w średniowieczu tajemnice tych gór zgłębiali poszukiwacze skarbów. Zamek Czocho i zalew Leśniańsko-Złotnicki, stanowi piękny kompleks, który bardzo chętnie odwiedzają turyści oraz stanowi tło do historycznych filmów, których nakręcono bardzo dużo. Obszar LGD ma zamki, pałace, parki, rzeki Bóbr-Kwisa-Nysa które są głównymi aortami partnerstwa, skupiają w sobie wspaniałą historię Dolnego Śląska.

W połowie XII w. na tereny Śląska, a szczególnie w okolice górskie, zaczęli przybywać osadnicy niemieccy. Po drugiej wojnie światowej na obszar Pogórza Izerskiego przybyli polscy repatrianci ze wschodu, głównie z terenów byłych województw lwowskiego i tarnopolskiego. Miejscową ludność niemiecką oraz serbołużycką wysiedlono prawie w całości. Obszar Pogórza Izerskiego (gmina Nowogrodzic) zamieszkiwana jest przez rodziny, które przyjechały z Jugosławii, jest to element wielokulturowy w LGD.

2.3. Ocena społeczno-gospodarcza obszaru.

Poważnym problemem społecznym obszaru jest **bezrobocie**. Jest ono przede wszystkim skutkiem likwidacji upadających w latach dziewięćdziesiątych Państwowych Gospodarstw Rolnych oraz recesji w przemyśle. Gwałtowność procesu restrukturyzacji rolnictwa i gospodarki obszaru oraz brak większych nowych inwestycji, które mogłyby zrównoważyć braki na rynku pracy spowodowały, że duża liczba mieszkańców pozostaje bez zatrudnienia. W roku 2006 poziom bezrobocia dla całego obszaru LGD wyniósł 10860 zarejestrowanych bezrobotnych w tym 5818 kobiet, stanowi to 21,3% stopy bezrobocia. Dominują pośród bezrobotnych osoby, które pozostają

bez zatrudnienia od ponad roku. Badania wskazują, że osoby pozostające bez pracy przez tak długi okres mają dużo większe problemy z ponowną adaptacją do warunków pracy niż pozostający bez pracy przez kilka miesięcy. Osoby te cechują się dodatkowo niskim poziomem wykształcenia oraz zagrożone są patologiami społecznymi (alkoholizm, przemoc domowa etc.). Sytuacja ta ma poważny wpływ na negatywną sytuację ekonomiczną rodzin obszaru oraz na fakt, że są oni w dużej części beneficjentami pomocy społecznej.

Obecnie możliwość pracy w krajach Unii Europejskiej spowodowała spadek bezrobocia, nadal jednak istnieje ukryte bezrobocie, które trudne jest do zdiagnozowania.

Edukację na terenie LGD można podzielić na trzy części:

- I - szkolnictwo podstawowe – 62 szkół,
- II - szkolnictwo gimnazjalne – 27 szkół,
- III - szkolnictwo średnie – 8 szkół,

Szkoły podstawowe oraz gimnazja pozostają w gestii 17 samorządów gminnych natomiast szkoły średnie w gestii samorządów powiatowych. Tak więc szkoły podstawowe oraz gimnazja znajdują się w każdej gminie, natomiast szkoły średnie w 4 miastach obszaru – (Gryfów Śląski, Lubomierz, Lwówek Śląski, Mirsk) oraz na terenie dwóch Gmin (Olszyna, Platerówka).

Mieszkańcy obszaru cechują się głównie zawodowym poziomem wykształcenia 35,49%. W porównaniu do województwa mieszkańcy LGD posiadają dobry wskaźnik, lecz jeszcze niezadowolający. Należy podjąć wszelkie działania zmierzające do edukacji formalnej i nieformalnej podnoszącej poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców.

Tabela: ludność w wieku powyżej 13 lat według poziomu wykształcenia w 2006 r. (dane GUS)

	Wyższe	Policealne	Średnie	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nie ukończone i bez wykształcenia
Dolny Śląsk	5,90%	7,40%	21,95%	30,03%	32,21%	2,93%
LGD	2,40%	5,54%	24,75%	35,49%	29,01%	2,51%

Misję kulturalną na obszarze realizują Domy Kultury w gminach miejsko-wiejskich (Lwówek Śląski, Gryfów Śląski, Wleń, Mirsk, Leśna, Lubomierz, Nowogrodziec) gminach wiejskich: Lubań, Sulików, Zgorzelec oraz miejskich Świeradów Zdrój, Zawidów. W ramach tych jednostek realizowane są różnorodne przedsięwzięcia kulturalne. Działają różnorodne sekcje zainteresowań, np. szachowe, taneczne, brydżowe, rzeźbiarskie, wokalne etc. Ponadto działają zespoły muzyczne i taneczne, np. zespoły ludowe „Gościszowianie”, „Cisowianki”, „Marysieńki”. Organizowane są również wystawy fotograficzne, malarskie, historyczne oraz dorobek lokalnych twórców ludowych. To właśnie ich prace prezentowane podczas gminnych imprez kulturalnych cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem. Do kalendarza imprez kulturalnych weszły na stałe "Lato Agatowe" „Kwisonalia”, "Gala Izerska", "Imieniny Henryka i Henryki", „Festiwal Filmów Komediowych w Lubomierzu" i inne odbywające się od czerwca do jesieni. Cieszące się olbrzymią popularnością. To właśnie wtedy można zobaczyć "na żywo" występy znanych artystów estradowych. Na terenach wiejskich lokalnymi centrami kulturalnymi są świetlice wiejskie. Świetlice nie realizują jednak zorganizowanego programu kulturalnego. Służą raczej za miejsce okolicznościowych uroczystości rodzinnych i spotkań mieszkańców wsi, w ostatnim okresie od 2002 roku obserwujemy, zainteresowanie w sołectwach, organizacją imprez kulturalnych: „Dzień Sasiada”; „powitanie wiosny, lata”; Dożynki, Turnieje między sołectwami, Dzień Dziecka; Dzień Seniora; Festiwal Kolęd i itp. Chcielibyśmy, aby na terenie LGD każde sołectwo miało cykliczną imprezę, w której będą brali udział mieszkańcy sąsiednich sołectw. Będziemy mogli wykorzystać w pełni kulturotwórczy potencjał. Na obszarze funkcjonują biblioteki wraz z filiami.

Organizacje pozarządowe działające na terenie LGD (dane na dzień 31.12.2008r. wykaz z Starostw Powiatowych LGD).

Tabela: organizacje pozarządowe.

Ochrona zdrowia	Sport	Rozwój lokalny	Społeczeństwo	Przedsiębiorczość	Ekologia	Inne
29	37	40	28	10	8	39
Ogółem: 191						

Analizując ilość organizacji pozarządowych i aktywność mieszkańców obszaru LGD, możemy zauważyć, że przeważają organizacje, które działają w obrębie rozwoju lokalnego na terenie gmin miejsko-wiejskich, są to głównie stowarzyszenia pozyskujące małe granty na działalność świetlic oraz imprez promocyjnych. Drugą dziedziną rozwijającą się to stowarzyszenia sportowe propagujące zdrowy styl życia, rozwijające umiejętności sportowe (piłka nożna, siatkowa, zapasy, tenis stołowy, szachy itp.). Stowarzyszenia działające na rzecz zdrowia i pomocy niepełnosprawnym, zajmujące się działalnością charytatywną również mają swoje znaczące miejsce na obszarze LGD.

Pod względem rolniczym zaliczany jest do terenów rolniczo – paszowych od południa, warunki glebowe charakteryzuje przewaga gleb bielicowych, głównie IV klasy bonitacyjnej w znacznym stopniu zakwaszone. Gleby klasy III stanowią 20% ogółu gruntów na obszarze LGD. Na obszarze LGD rozwija się rolnictwo towarowe, które jest pozostałością po likwidacji Państwowych Gospodarstw Rolnych. Obszar pod względem rolniczym jest trudnym, wymagającym dużych nakładów. Zamieszczona poniżej tabela przedstawia obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW). Łącznie, w całym partnerstwie stanowią one 44,70% powierzchni użytków rolnych.

(dane statystyczne 2006r.)

Powierzchnia użytków rolnych w Partnerstwie [ha]	77 342
% powierzchni użytków rolnych w ONW	44,7%

2.4. Specyfika obszaru i jego wewnętrzna spójność.

Specyfika obszaru i jego wewnętrzna spójność wynika z:

- Położenia geograficznego – obszar obejmuje duże teren u zbiegu trzech granic i na szlakach komunikacyjnych wschód – zachód Europy. Większość obszaru związana jest z jednostkami podziału geograficznego kraju posiadających w nazwie izerskie.
- Uwarunkowań przyrodniczych, obszar posiada wiele wspólnych cech przyrodniczych. Najważniejsze są tereny gór i pogórza z wyjątkowymi siedliskami i rozległymi łąkami. Charakterystyczne i wyróżniające są również doliny trzech najważniejszych rzek obszaru: Bobru, Kwisy, Nysy Łużyckiej ze zbiornikami wodnymi, nieuregulowanym i naturalnym, bystrym biegiem, swoista fauna i flora.
- Uwarunkowania geologiczne do głównie surowce mineralne i skalne, z charakterystycznymi w tym obszarze glinkami, na których bazie powstała i nadal jest produkowana ceramika bolesławiecka (większość produkcji poza obszarem LGD).
- Uwarunkowania historyczne, związane są z położeniem obszaru i tradycjami łużyckimi. Cały Dolny Śląsk to ludność przymusowa przesiedlona z innych terenów, ale ten region to również bardzo duża grupa ludzi, którzy dobrowolnie powrócili z innych regionów Europy. Wśród nich są przesiedleńcy z dawnej Jugosławii ze swoimi swoistymi obyczajami, tradycją, kuchnią i językiem.
- Uwarunkowania społeczne to determinacja w wyodrębnienie się jako regionu kojarzonego z

ze zbiegiem trzech granic. Wyraźnie widoczna jest też swoista aktywność wynikająca z tego, że całe miejscowości mają swoje przywiezione z dawnych terenów obyczaje i nadal je podtrzymują. Istotne jest też, że tworzą swoiste lokalne partnerstwa, działające razem, ale raczej dla mniejszych obszarów, z którymi bardzo się utożsamiają.

3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR.

Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo Izerskie” – SWOT

Mocne strony	Słabe strony
• Położenie u zbiegu trzech granic (trójgranicze) • walory przyrodniczo-krajobrazowe (góry, pogórze, parki krajobrazowe, architektura, rzeki, lasy, torfowiska, łąki) • bogactwa naturalne, minerały, wody termalne i mineralne, czyste gleby, flora i fauna • czyste środowisko, mikroklimat • czyste i naturalne rzeki, zbiorniki wodne • bogata historia regionu, zabytki i obyczaje • znane, swoiste i cenione imprezy lokalne • zaangażowanie i wytrwałość lokalnych liderów, umiejętność współpracy • różnorodność kultur i tradycji • produkty regionalne i wyroby znane poza regionem • tradycje współpracy samorządów • warunki do rozwoju agroturystyki i turystyki	• Infrastruktura techniczna i społeczna niedostosowana do potrzeb regionu i mieszkańców • niebezpieczne drogi (oznakowanie, pobocza) • mało efektywna współpraca władz lokalnych ze społeczeństwem • niska aktywność społeczna i gospodarcza, słaba integracja społeczeństwa • niekonsekwencja w działaniu i realizacji planów (słomiany zapał), niezdrowa rywalizacja lokalna • słabe wykorzystywanie potencjału (energii i wiedzy) młodzieży • trudna komunikacja i wymiana doświadczeń między partnerami, mieszkańcami • niski poziom wykształcenia i słaba znajomość języków obcych • niekorzystna struktura demograficzna – duży udział ludzi w wieku poprodukcyjnym, • ubogie społeczeństwo • słabo wykorzystane walory przyrodniczo-krajobrazowe i położenie do rozwoju rolnictwa i przedsiębiorczości • rozwój turystyki utrudniony z powodu infrastruktury i słabego rozwoju usług • małe umiejętności pozyskiwania funduszy • zbyt mało środków na rozwój w samorządach • mało większych firm • mało efektywna promocja regionu
Szanse	Zagrożenia
• Lepsze wykorzystanie środków UE • współpraca transgraniczna • wzrost popytu na produkty regionalne • moda na zdrowy tryb życia • rozwój turystyki w tym edukacyjnej i kwalifikowanej • produkcja surowców do biopaliw, • wykorzystanie doświadczenia innych krajów • współpraca ze szkołami i uczelniami, • wykorzystanie potencjału młodego pokolenia,	• Niestabilna sytuacja polityczna, zmieniające się niekorzystnie przepisy i regulacje prawne • emigracja młodzieży i ludzi wykształconych • rosnąca konkurencja globalna i ze strony szybciej rozwijających się, bogatszych państw i regionów sąsiednich • nierówna konkurencja (korzystanie z dotacji unijnych) • katastrofy ekologiczne, klimatyczne • dalszy spadek opłacalności produkcji rolnej

- wzrost zainteresowania obszarami wiejskimi jako miejscem zamieszkania i spędzania wolnego czasu - rozwój rolnictwa prośrodowiskowego, rodzinnego z wykorzystaniem szans na dochody z innych źródeł - współdziałanie sektora samorządowego, biznesowego i pozarządowego	- rozdzwięk między rozwojem gospodarczym i społecznym - wzrost poczucia krzywdy z powodu niskiego poziomu życia i wyłączenia społecznego - dewastacja środowiska naturalnego

Z analizy mocnych i słabych stron wynika, że główne szanse LGD upatruje w rozwoju usług turystycznych i rekreacyjnych, rozwoju obszarów wiejskich w oparciu o potencjał lokalny (produkty regionalne, rolnictwo proekologiczne, młode pokolenie). Wykorzystanie mocnych stron, którymi dysponuje (położenie u zbiegu trzech granic, krajobraz, przyroda, zabytki, mikroklimat, znane i cenione imprezy) wraz ze słabo obecnie rozwiniętą infrastrukturą i rozwijającą się coraz lepiej współpracą to rzeczywiste stymulatory rozwoju. Szczególnie ten ostatni stymulator jest bardzo istotny, a zwłaszcza aktywne zaangażowanie mieszkańców w rozwój regionu. Obecnie jest to raczej słaba strona, wymagająca podjęcia działań. Wynika to między innymi z takich słabych stron jak: infrastruktura techniczna i społeczna niedostosowana do potrzeb regionu i mieszkańców, mało efektywna współpraca władz lokalnych ze społeczeństwem, niska aktywność społeczna i gospodarcza, słaba integracja społeczeństwa, niekonsekwencja w działaniu i realizacji planów (słomiany zapal), niezdrowa rywalizacja lokalna, słabe wykorzystywanie potencjału (energii i wiedzy) młodzieży, trudna komunikacja i wymiana doświadczeń między partnerami, mieszkańcami, niski poziom wykształcenia i słaba znajomość języków obcych. Do słabych stron zaliczono również słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych, czego wyrazem jest zbyt małe zróżnicowanie dochodów na obszarach wiejskich. Obszar objęty LSR jest bardzo urozmaicony i oferujący szereg atrakcji od Gór Izerskich z turystyką typowo górską, poprzez czyste i pełne ryb rzeki do spokojnych i świetnie wkomponowanych cichych miejscowości oferujących doskonałe warunki do regeneracji sił. Analiza wskazuje również, że ważne jest dalsze integrowanie regionu i poprawa jego funkcjonalności (słabe strony: infrastruktura techniczna i społeczna niedostosowana do potrzeb regionu, mało efektywna promocja regionu, szanse: współpraca transgraniczna, wzrost popytu na produkty regionalne, lepsze wykorzystanie środków Unii Europejskiej).

Wnioski z analizy SWOT.

Z analizy wynika więc że główne problemy, jakie obecnie występują w regionie to:

- Zbyt małe zróżnicowanie dochodów mieszkańców poprzez wykorzystanie położenia i swoistych cech regionu.
- Trudne warunki do organizowania się, samorealizacji i rozwijania pasji, zainteresowań mieszkańców regionu.
- Niezadowolenie z funkcjonowania regionu i zachowania jego swoistych wyróżniających cech.

Dlatego w dalszych pracach nad Lokalną Strategią Rozwoju należy wziąć pod uwagę powyższe problemy.

4. Określenie celów ogólnych i szczegółowych.

Wizja rozwoju obszaru objętego LSR to pożądaný obraz przyszłości regionu, funkcjonującego według reguł gwarantujących zrównoważony rozwój. Obraz tego, co chcielibyśmy, aby zostało stworzone, lub aby się zdarzyło, czego realizacja wymaga zwykle upływu dłuższego okresu. Wizja pozwala nam na wyobrażenie, do czego ma nas prowadzić realizacja celów tej strategii.

WIZJA

Partnerstwo Izerskie jest regionem gdzie współpraca z sąsiednimi Czechami i Niemcami jest codziennością. Dzięki wzajemnemu zaufaniu, wspieraniu się, wymianie informacji i doświadczeń wszyscy partnerzy odnoszą sukcesy w działaniach na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego. Dbłość o izerski, swoisty i wyjątkowy krajobraz i przyrodę jest cechą powszechną wśród mieszkańców. Bazując na swojej wyjątkowości, mieszkańcy rozwijają swoje zainteresowania i pasje, a także firmy i umiejętności, które są źródłem ich dobrobytu.

4.1. Cele ogólne i szczegółowe.

Cele wynikają z problemów, jakie zostały zidentyfikowane w wyniku analizy SWOT i są ściśle powiązane ze specyfiką obszaru. Znaczącą cechą problemów jest to, że przeszkadzają nam w osiągnięciu wizji rozwoju regionu i realizacji LSR. Dlatego zostały przyjęte cele, które pomogą nam rozwiązać te problemy. Cele powinny być konkretne i mierzalne, realistyczne, osiągalne, określone w czasie, czyli takie, o których można powiedzieć, że zostały wykonane lub nie. Cele powinniśmy osiągać w całości i w pełni za to ponosimy odpowiedzialność. Dążenie do celów powinno nas doprowadzić do realizacji wizji i satysfakcji z rozwoju Partnerstwa Izerskiego. Przy realizacji planu opartego o zrównoważony rozwój cele muszą być zharmonizowane ze środowiskiem przyrodniczym. Granicą podejmowanych działań jest trwałość zasobów przyrodniczych. W wyniku naszych wspólnych działań ustaliliśmy, że stawiamy przed sobą realizację pięciu celów ogólnych. Osiągnięcie każdego z nich realizowane poprzez kilka celów szczegółowych. Cele szczegółowe osiągniemy, przyjmując do wykonania konkretne przedsięwzięcia.

Przy ustalaniu celów i przedsięwzięć przeszliśmy następującą drogę w planowaniu LSR (od ogółu do szczegółu):

**wnioski z analizy SWOT → specyfika obszaru (wykorzystanie atutów) → cel ogólny →
→ cele szczegółowe → przedsięwzięcia → operacje**

Cel ogólny 1

Zróżnicowanie dochodów mieszkańców poprzez wykorzystanie położenia i swoistych cech regionu.

Cel jest reakcją na wniosek z analizy SWOT: zbyt małe zróżnicowanie dochodów mieszkańców poprzez wykorzystanie położenia i swoistych cech regionu. Wykorzystujemy też takie atuty ze specyfiki obszaru: położenie u zbiegu trzech granic (trójgranicze), walory przyrodniczo-krajobrazowe (góry, pogórze, parki krajobrazowe, architektura, rzeki, lasy, torfowiska, łąki), bogactwa naturalne, minerały, wody termalne i mineralne, czyste gleby, flora i fauna, czyste środowisko, mikroklimat, czyste i naturalne rzeki, zbiorniki wodne, bogata historia regionu, zabytki i obyczaje, znane, swoiste i cenione imprezy lokalne, różnorodność kultur i tradycji, produkty regionalne i wyroby znane poza regionem, warunki do rozwoju agroturystyki i turystyki. Cel powinien doprowadzić do stabilizacji dochodów mieszkańców i ich wzrostu poprzez powstawanie nowych firm i zwiększaniu oferty obecnych. Cel ma duże szanse na realizację do 2015 roku, zwłaszcza że zasadniczym jego efektem będzie większa aktywność gospodarcza mieszkańców. Miarą osiągnięcia sukcesu będzie ilość nowych miejsc pracy, firm, które powstaną w obszarze

objętym LSR. Cel ogólny będzie efektem osiągnięcia trzech celów szczegółowych.

Cele szczegółowe:

- 1.1. Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej regionu.
- 1.2. Wspieranie inicjatyw związanych z rozwojem przedsiębiorczości, usług, rzemiosła i produktów zwłaszcza charakterystycznych dla Partnerstwa Izerskiego.
- 1.3. Różnicowanie dochodów rodzin rolniczych w kierunku większej samodzielności i efektywności ekonomicznej.

Cel ogólny 2

Tworzenie warunków do organizowania się, samorealizacji i rozwijania pasji, zainteresowań mieszkańców regionu.

Cel jest reakcją na wnioski z analizy SWOT: trudne warunki do organizowania się, samorealizacji i rozwijania pasji, zainteresowań mieszkańców regionu. Wykorzystujemy też takie atuty ze specyfiki obszaru, jakim są: zaangażowanie i wytrwałość lokalnych liderów, umiejętność współpracy, tradycje współpracy samorządów oraz chęć do współpracy w ramach dosyć dawno już powstałej LGD. Miarą osiągnięcia tego celu będzie wzrost aktywności mieszkańców przejawiająca się powstawaniem nowych organizacji społecznych, realizacja przez aktywne grupy mieszkańców własnych projektów i działań. Będzie to wyraźnie widoczne w ilości składanych wniosków o dofinansowanie w ramach operacji małe projekty w 2009 i 2013 roku przez organizacje społeczne. Cel może być osiągnięty do 2014 roku.

Cele szczegółowe:

- 2.1. Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i poczucia tożsamości regionalnej.
- 2.2. Rozwój infrastruktury społecznej służącej rozwojowi aktywności lokalnej.
- 2.3. Wzrost świadomości, wiedzy i umiejętności mieszkańców i organizacji społecznych.
- 2.4. Wspieranie działań integrujących sektor publiczny ze społeczeństwem i przedsiębiorcami.

Cel ogólny 3

Poprawa funkcjonowania regionu z zachowaniem jego swoistych wyróżniających cech.

Cel jest reakcją na wnioski z analizy SWOT: niezadowolenie z funkcjonowania regionu i zachowania jego swoistych wyróżniających cech. Wykorzystujemy też takie atuty ze specyfiki obszaru, jakimi są: położenie geograficzne i istniejąca tu tradycja i zasoby kulturowe, walory przyrodniczo-krajobrazowe (góry, pogórze, parki krajobrazowe, architektura, rzeki, lasy, torfowiska, łąki), tradycje współpracy samorządów. Miarą osiągnięcia tego celu będzie wzrost zadowolenia wśród mieszkańców z zamieszkania w Partnerstwie Izerskim. Cel może być osiągnięty do 2015 roku.

Cele szczegółowe:

- 3.1. Inicjowanie i wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej, komunalnej i drogowej.
- 3.2. Ochrona swoistej dla regionu architektury, zabudowy, obiektów o znaczeniu historycznym i kulturowym.
- 3.3. Aktywna ochrona przyrody i krajobrazu izerskiego.
- 3.4. Promocja regionu i jego walorów.

4.2. Planowane przedsięwzięcia służące osiągnięciu celów szczegółowych.

Cel ogólny 1

Zróżnicowanie dochodów mieszkańców poprzez wykorzystanie położenia i swoistych cech regionu.

Cel szczegółowy	Przedsięwzięcia	Wskaźniki		
		Produktu	Rezultatu	Oddziaływania
1.1. Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej regionu.	Rozwój spójnego i dobrze funkcjonującego systemu tras turystycznych w regionie	Opracowanie systemu tras	Wzrost o 20% ilości turystów na trasach	Wzrost dochodów z turystyki w regionie
	Budowa, modernizacja i rozbudowa małej infrastruktury turystycznej, lokalnych atrakcji turystycznych i rekreacyjnych	Ilość obiektów zrealizowanych	Wzrost o 30% ilości atrakcji turystycznych, małej infra.	Wzrost dochodów z turystyki w regionie
	Organizowanie imprez sportowych i rekreacyjnych	Ilość imprez	Wzrost o 15% ilości imprez	Wzrost dochodów z turystyki w regionie
	Usprawnienie działania Ochotniczych Straży Pożarnych w celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa turystów	Ilość OSP, które zostały usprawnione	Powstanie nowych jednostek OSP	Poprawa bezpieczeństwa w regionie
	Tworzenie i doposażanie przedsięwzięć edukacyjnych jako lokalnych ofert turystycznych	Ilość zorganizowanych przedsięwzięć	Powiększenie oferty o szkoły z Jeleniej Góry	Wzrost dochodów z turystyki w regionie
1.2. Wspieranie inicjatyw związanych z rozwojem przedsiębiorczości, usług, rzemiosła i produktów zwłaszcza charakterystycznych dla Partnerstwa Izerskiego.	Organizacja pokazów i jarmarków rękodzieła ludowego, rzemiosła, sztuki kulinarnej, hodowców, hobbistyczne	Ilość wydarzeń	Wzrost liczby wytwórców, produktów	Wzrost dochodów mieszkańców regionu
	Wspieranie rozwoju firm i działalności służącej ochronie środowiska i rozwijających innowacyjne technologie w regionie	Ilość wsparć	Ilość powstałych miejsc pracy	Wzrost dochodów mieszkańców regionu
	Wspieranie tworzenia i organizowania bezpiecznego przebywania, edukacji dzieci i młodzieży, rehabilitacji osób niepełnosprawnych i opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	Ilość powstałych firm	Ilość osób objętych działaniem	Wzrost dochodów mieszkańców regionu
	Podnoszenie umiejętności i wiedzy w zakresie aktywności zawodowej, rzemiosła, przedsiębiorczości	Ilość uczestników	Ilość nowych firm lub miejsc pracy	Wzrost dochodów mieszkańców regionu
1.3. Różnicowanie dochodów rodzin rolniczych w kierunku większej samodzielności i efektywności ekonomicznej.	Wspieranie rozwoju agroturystyki i ekoturystyki, rekreacji na terenach wiejskich	Ilość podjętych inicjatyw	Zwiększenie o 5% ilości usług	Wzrost dochodów z turystyki w regionie
	Pomoc w przystąpieniu rolników do programu rolnośrodowiskowego	Ilość udzielonych porad	Ilość ha w programie rolnośrodowiskowym	Wzrost dochodów mieszkańców regionu, ochrona cennych łąk

Cel ogólny 2

Tworzenie warunków do organizowania się, samorealizacji i rozwijania pasji, zainteresowań mieszkańców regionu.

Cel szczegółowy	Przedsięwzięcia	Wskaźniki		
		Produktu	Rezultatu	Oddziaływania
2.1. Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i poczucia tożsamości regionalnej.	Pielęgnowanie i kultywowanie tradycji świątecznych, zwłaszcza wielkanocnych, bożonarodzeniowych, dożynkowych	Ilość udzielonych wsparć	Wzrost o 30% imprez o charakterze kontynuowania tradycji	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców
	Organizacja imprez masowych i klubowych zwłaszcza festynów, imprez kulturalnych, sportowych, turniejów	Ilość imprez	Wzrost co roku o 10% ilości uczestników imprez	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców
	Wspieranie działalności zespołów artystycznych i grup sportowych	Ilość udzielonych wsparć	Powstanie nowych zespołów	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców
	Wspieranie lokalnej aktywności zwłaszcza artystycznej, rękodzielniczej, ludowej, kulturalnej, kulinarnej	Ilość udzielonych wsparć	Powstanie nowych pracowni	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców
	Wsparcie początkowe dla powstających organizacji społecznych	Ilość udzielonych wsparć	Powstanie nowych organizacji	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców
2.2. Rozwój infrastruktury społecznej służącej rozwojowi aktywności lokalnej.	Organizacja dostępu do internetu i technik informacyjnych	Ilość punktów dostępowych	Zmniejszenie o 10% obszaru bez internetu	Wzrost wiedzy i wzrost aktywności mieszkańców
	Budowa, modernizacja, remont i wyposażenie świetlic i obiektów kultury, adaptacja pomieszczeń i budynków na potrzeby ogólnospołeczne	Powierzchnia w m ² pomieszczeń	Ilość osób korzystających ze zrealizowanych obiektów	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców
	Budowa, modernizacja, remont i wyposażenie obiektów sportowych	Ilość zrealizowanych działań	Ilość osób korzystających ze zrealizowanych obiektów	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców
	Budowa, modernizacja i wyposażenie ścieżek spacerowych, miejsc do rekreacji i wypoczynku w plenerze, rewitalizacja parków.	Ilość zrealizowanych działań	Ilość osób korzystających ze zrealizowanych obiektów	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców
	Wspieranie rozwoju działań społecznych związanych z oświatą	Ilość podjętych inicjatyw	Ilość dzieci korzystających	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców
2.3. Wzrost świadomości, wiedzy i	Kursy korzystania z komputera, internetu i innych technik informacyjnych	Ilość kursów	Wzrost o 15% osób korzystających ze	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców

umiejętności mieszkańców i organizacji społecznych.			stron internetowych partnerstwa	
	Imprezy promujące profilaktykę zdrowotną, zdrowy styl życia i odżywiania się	Ilość imprez	Ilość osób zainteresowanych	Zmniejszenie zachorowań w regionie
	Współpraca szkół ze szkołami z Czech i Niemiec w celu wymiany doświadczeń	Ilość zaangażowanych szkół	Ilość dzieci korzystających ze współpracy	Wymiana doświadczeń między szkołami
	Organizacja sympozjów, odczytów, prelekcji i innych przedsięwzięć podnoszących wiedzę i świadomość lokalną	Ilość zdarzeń	Ilość uczestników	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców
	Organizacja i usprawnienie wymiany informacji w regionie	Ilość inicjatyw	Wzrost o 15% osób w regionie znających LGD	Sprawna wymiana informacji w regionie
2.4. Wspieranie działań integrujących sektor publiczny ze społeczeństwem i przedsiębiorcami.	Organizacja imprez integrujących sołectwa w regionie z władzami gmin i przedsiębiorcami	Ilość imprez	Ilość działań podjętych przez uczestników	Poprawa współpracy w regionie
	Wspólne wyjazdy trzech sektorów w celu poznania walorów regionu i dorobku innych LGD	Ilość wyjazdów	Ilość działań podjętych przez uczestników	Poprawa współpracy w regionie
	Zagospodarowanie centrów miejscowości jako wynik współpracy trzech sektorów – wypracowane w planie odnowy miejscowości.	Plany odnowy miejscowości	Ilość realizacji na podstawie planów	Wzrost współpracy trzech sektorów

Cel ogólny 3

Poprawa funkcjonowania regionu z zachowaniem jego swoistych wyróżniających cech.

Cel szczegółowy	Przedsięwzięcia	Wskaźniki		
		Produktu	Rezultatu	Oddziaływania
3.1. Inicjowanie i wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej, komunalnej i drogowej.	Usprawnienie sieci dróg i ich modernizacja oraz remont, poprawa bezpieczeństwa na drogach publicznych	Ilość obiektów podnoszących bezpieczeństwo	Zmniejszenie ilości wypadków o 25%	Poprawa bezpieczeństwa na drogach regionu
	Wyposażenie miejscowości i obiektów w sprzęt do utrzymania czystości i racjonalnej gospodarki odpadami	Ilość zakupionego sprzętu	Ilość mieszkańców korzystających ze sprzętu	Poprawa czystości w regionie
	Wsparcie działań poprawiających dostęp mieszkańców do dobrej jakości wody pitnej	Ilość podjętych inicjatyw	Zwiększenie ilości inwestycji o 10% (wartość)	Poprawa infrastruktury w regionie
	Usprawnienie i modernizacja transportu osobowego – lepszy dojazd do regionu i sprawniejsze	Ilość połączeń z większymi	Wzrost o 15% ilości osób przyjeżdżających do	Sprawniejsze poruszanie się

	poruszanie się wewnątrz	ośrodkami	regionu	po regionie
3.2. Ochrona swoistej dla regionu architektury, zabudowy, obiektów o znaczeniu historycznym i kulturowym.	Rewitalizacja, renowacja i odbudowa obiektów o znaczeniu historycznym i kulturowym	Obiekty zrealizowane	Poprawa stanu co najmniej 5 obiektów	Zachowanie swoistego charakteru regionu
	Uzupełnienie i uporządkowanie wiedzy o regionalnej architekturze, zabudowie, układach architektonicznych, obiektach i miejscach o znaczeniu historycznym i kulturowym	Opracowania	Pełniejsze rozpoznanie regionu	Wzrost wiedzy o regionie
	Wspieranie działań wprowadzających elementy małej architektury tworzącej swoisty wygląd regionu	Obiekty zrealizowane	Wzrost o 20% poparcia mieszkańców dla takich działań	Zachowanie swoistego charakteru regionu
3.3. Aktywna ochrona przyrody i krajobrazu izerskiego.	Renowacja i odtworzenia lokalnych małych zbiorników wodnych jako ważnych elementów krajobrazu regionu	m ² obiektów po realizacji	Ilość miejscowości z niesfunkcjonującymi zbiornikami po realizacji	Zachowanie swoistego charakteru regionu
	Uzupełnienie wiedzy o krajobrazie i przyrodzie regionu	Opracowania	Pełniejsze rozpoznanie regionu	Wzrost wiedzy o regionie
	Rekultywacja, renaturyzacja, zagospodarowanie terenów przywracających ład w krajobrazie i uporządkowanie zabudowy	Ilość ha po realizacji	Poprawa jakości krajobrazu w co najmniej 5 miejscach	Zachowanie swoistego charakteru regionu
3.4. Promocja regionu i jego walorów.	Organizacja imprez z udziałem gości z Czech i Niemiec	Ilość imprez	Ilość uczestników z Czech i Niemiec	Wzrost zainteresowania regionem
	Wydawnictwa, publikacje i inne materiały informacyjne, promocyjne o regionie i jego walorach	Ilość przygotowanych materiałów	Wzrost wiedzy o regionie o 20% wśród mieszkańców Wrocławia	Wzrost wiedzy o regionie i dochodów z turystyki

5. Określenie misji LGD.

MISJA

Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Izerskie

Trójgranicze, dla którego my w Partnerstwie Izerskim działamy razem, mnożąc nasze siły, umiejętności i możliwości, staje się regionem, który przyciąga uwagę. Nasze działania opieramy o bogatą i ciekawą przyrodę, krajobraz, dziedzictwo kulturowe i tradycje regionu, a naszą troską jest wysoka jakość życia mieszkańców w czystym środowisku.

6. Wykazanie spójności specyfiki obszaru z celami LSR.

Określona w części opisowej specyfika obszaru, związane z nią problemy zidentyfikowane w analizie SWOT oraz opisane w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich cele dla Programu Leader stanowiły punkt wyjścia do pracy nad celami dla LSR. Uznaliśmy, że realizować będziemy

następujące cele, które przyczynią się do rozwiązania naszych obecnych problemów, uwzględniając jednocześnie naszą lokalną specyfikę:

Cel ogólny 1. Zróżnicowanie dochodów mieszkańców poprzez wykorzystanie położenia i swoistych cech regionu.

Cel wynika ze specyfiki obszaru polegające na wysokim bezrobociu, a jednocześnie dużym potencjale rozwoju nowych specjalności. Wykorzystuje również specyficzne położenie u zbiegu trzech granic i przy autostradach i drogach tranzytowych wschód – zachód Europy.

Cel ogólny 2. Tworzenie warunków do organizowania się, samorealizacji i rozwijania pasji, zainteresowań mieszkańców regionu.

Spójność celu ze specyfiką obszaru wynika z tego, iż jest tam od dawna dobra współpraca samorządów, szereg lokalnych, ale znanych daleko poza regionem imprez. Specyfiką obszaru jest jednak jeszcze zbyt mała aktywność lokalna. Wykorzystuje się też taka specyfikę, jak wielokulturowość, z największą w tej części Polski grupą przesiedleńców z dawnej Jugosławii.

Cel ogólny 3. Poprawa funkcjonowania regionu z zachowaniem jego swoistych wyróżniających cech.

Wykorzystanie położenia – trójgranicza, architektury i wyrobów szczególnie kulinarnych, a także swoistej przyrody i krajobrazu izerskiego, to elementy spójności uwarunkowań obszaru z tym celem.

7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR.

Podejście zintegrowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju rozpatrywać można na trzech poziomach:

- zintegrowania celów, przedsięwzięć i operacji tak aby wzajemnie się uzupełniały i na siebie oddziaływały dając efekt synergii;
- związków między różnymi podmiotami i aktorami lokalnymi w realizacji przedsięwzięć tak aby przedstawiciele z wszystkich sektorów byli zaangażowani w realizację operacji w ramach przedsięwzięć;
- oparcie realizacji przedsięwzięć o lokalne zasoby, tożsamość, wartości i specyfikę obszaru.

Mówiąc o zintegrowanym podejściu w ramach celów przedsięwzięć i operacji zwrócić uwagę należy na **proces planowania strategicznego** przeprowadzony podczas przygotowania LSR dla obszaru Partnerstwa Izerskiego. Planowanie to opierało się na specyfice obszaru wykazanej w diagnozie oraz pracy warsztatowej z przedstawicielami społeczności lokalnej reprezentującej sektor publiczny, gospodarczy i społeczny. Takie przeprowadzenie procesu zapewnia, że w jego ramach uwzględnione zostały **najważniejsze cele** dla społeczności lokalnej. Cele te zgodnie z założeniami Programu Leader dotyczą obszarów wiejskich i sposobów na rozwiązywanie ich problemów. Zaplanowane w ramach LSR **przedsięwzięcia** mają charakter zintegrowany, ponieważ zakładają rozwiązywanie głównych zdefiniowanych dla obszaru problemów. Przedsięwzięcia powinny wzajemnie się uzupełniać w trakcie realizacji, np. wspieranie rozwoju turystyki, agroturystyki, ekoturystyki, rekreacji w regionie będzie miało wpływ na rozwój spójnego i dobrze funkcjonującego systemu tras turystycznych w regionie a wszystko to pod marką Partnerstwa Izerskiego. Przy planowaniu zakresu **operacji** w ramach przedsięwzięć również kierowano się ich zintegrowaniem i wzajemnym oddziaływaniem.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach LSR dla Partnerstwa Izerskiego przewidują zaangażowanie podmiotów reprezentujących sektor publiczny, gospodarczy i społeczny. Przykładowo przedsięwzięcia związane z rozwojem turystycznym regionu angażują jednocześnie gminy (budowa małej infrastruktury turystycznej), rolników (gospodarstwa agroturystyczne), mikroprzedsiębiorców i osoby myślące o założeniu działalności gospodarczej (usługi turystyczne, baza noclegowa i gastronomiczna) oraz organizacje pozarządowe (organizacja imprez promujących ofertę i walory regionu). Podobna zasada wzajemnego uzupełniania się przedstawicieli trzech sektorów w realizacji zadań przewidziana została w pozostałych przedsięwzięciach.

Realizacja przewidzianych w strategii przedsięwzięć oparta będzie o lokalne zasoby, tożsamość, wartości i specyfikę obszaru. Dotyczy to zarówno zadań w ramach rozwoju oferty turystycznej i rekreacyjnej, a także wypromowania obszaru Partnerstwa Izerskiego, które szczególnie oparte będą na lokalnych walorach przyrodniczych, a także historycznych, tradycji kulturowej czy tradycji kulinarnej. Z kolei działania związane ze społeczeństwem obywatelskim rozwiązywać będą lokalne problemy związane z niską aktywnością społeczną.

Realizowane w ramach przedsięwzięć podejście zintegrowane skierowane będzie przede wszystkim do podmiotów z sektorów: rolnictwa, hotelarstwa i gastronomii, edukacji oraz rozrywki i rekreacji.

8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR.

Największą innowacją realizowaną w każdym przedsięwzięciu, jest sam charakter Lokalnej Grupy Działania. Jeszcze nigdy na taką skalę, 17 gmin na obszarze 1 758 km² zamieszkałym przez około 130 tys. mieszkańców, nie realizował partnerskich przedsięwzięć trzech sektorów. Dlatego należy przyjąć, że w tym wypadku każde przedsięwzięcie posiada charakter innowacyjny.

9. Określenie procedur.

W celu stworzenia sprawnego i czytelnego dla potencjalnych beneficjentów systemu przyznawania wsparcia z budżetu LGD, opracowano następujący **zestaw procedur**:

1. Procedura przyjmowania wniosków o dofinansowanie operacji w ramach wdrażania LSR;
2. Procedura wyboru operacji:
  - ocena zgodności operacji z LSR;
  - ocena operacji na podstawie lokalnych kryteriów wyboru, w tym lokalne kryteria wyboru operacji dla różnych działań;
  - Lokalne Kryteria Wyboru.
3. Procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru;
4. Procedura wyłączenia członka Rady od udziału w wyborze operacji w razie zaistnienia okoliczności podważających bezstronność w procesie oceny;
5. Procedura odwoławcza od decyzji Rady.

Rada dokonuje oceny zgodności operacji z LSR na podstawie ustalonej procedury oraz z zastosowaniem lokalnych kryteriów wyboru, określających priorytety LGD jako instytucji finansującej i odpowiedzialnej za realizację LSR. Procedura przeprowadzania głosowania zawarta jest w Regulaminie Rady Programowej.

Procedura przyjmowania wniosków o dofinansowanie operacji w ramach wdrażania LSR.

- LGD wspólnie z Samorządem Województwa (SW) oraz Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) ustala termin składania wniosków o dofinansowanie operacji, oraz treści ogłoszenia o naborze wniosków. Ogłoszenie terminu naboru poprzedzone jest szkoleniami dla potencjalnych beneficjentów i doradztwem dla zainteresowanych.
- W sprawie przyjmowania wniosków przez LGD na działania: „Odnowa i rozwój wsi”, „Małe projekty”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” tryb będzie następujący: Zarząd Stowarzyszenia podejmuje uchwałę w sprawie ogłoszenia/rozpoczęcia naboru wniosków o pomoc w ramach środków przewidzianych na realizację LSR, zgodnie z ustaleniami z SW i ARiMR.
- LGD przygotowuje treść ogłoszenia: odniesienie treści ogłoszenia do dokumentów (rozporządzenie o wdrażaniu LSR, rozporządzenie o PROW 2007 – 2013, Lokalna Strategia Rozwoju).

Zawartość treści ogłoszenia:

- nazwa LGD;
- nazwa działania w zakresie naboru wniosków o dofinansowanie projektów w ramach realizacji LSR;
- termin składania wniosków o przyznanie pomocy (termin nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni);
- miejsce i sposób składania wniosków o przyznanie pomocy (biuro LGD: adres, godziny otwarcia);
- zasady ubiegania się o pomoc (informacje dotyczące kryteriów wyboru operacji, w tym lokalne kryteria przyznawania pomocy określone w LSR, rodzaj operacji podlegających dofinansowaniu, typ beneficjentów, limit dostępnych środków przeznaczonych na realizację operacji w ramach naboru i poziom dofinansowania);
- informacja, gdzie można uzyskać szczegółowe informacje (strony internetowe: LGD i urzędów gmin; osoba do kontaktu w biurze LGD i urzędach gmin, etc.);
- informacja, gdzie można pobrać dokumentację konkursową: biuro LGD, strony internetowe urzędów gmin, itp.;
- informacja o ważnych dokumentach konkursowych: rozporządzenie o wdrażaniu LSR, PROW 2007 – 2013, Lokalna Strategia Rozwoju, formularz wniosku o przyznanie pomocy, wzór umowy, inne obowiązkowe dokumenty;
- informacja – kto i gdzie może pomóc w przygotowaniu wniosku.

Ogłoszenie o naborze wniosków zostanie umieszczone między innymi w następujących miejscach:

- stronach internetowych: LGD, urzędów gmin;
- tablicach ogłoszeń LGD, urzędów gmin i zwyczajowo przyjętych miejscach w sołectwach;
- w siedzibach członków LGD;
- w prasie lokalnej.

Miejsce i sposób składania wniosków: Biuro Stowarzyszenia (dyżury otwarcia i dyżury pracowników), osobiście, za pośrednictwem osoby upoważnionej lub drogą pocztową (przesyłka musi dotrzeć do godziny zamknięcia biura w ostatnim dniu naboru).

Przyjmowanie wniosków:

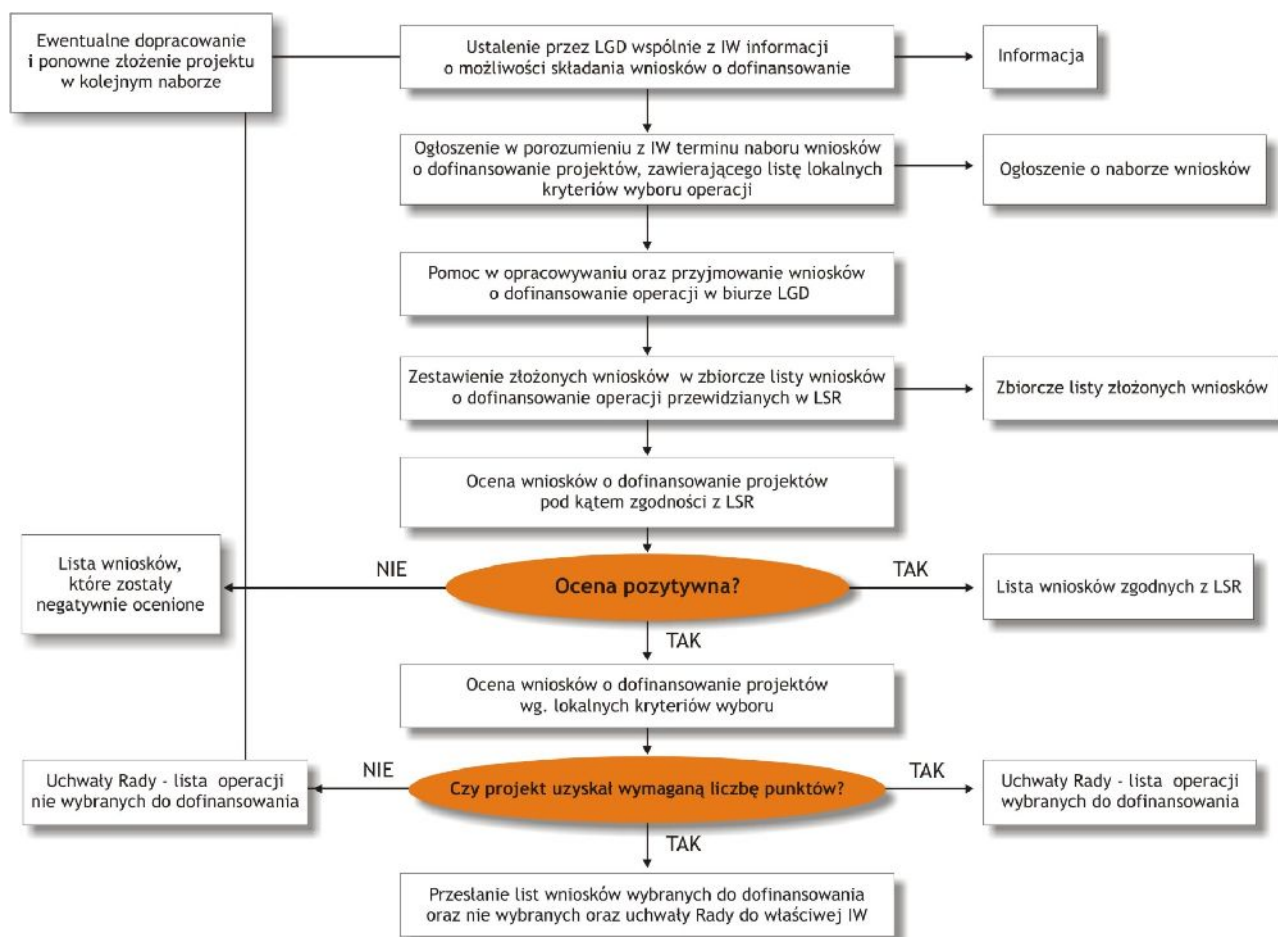
- w formie papierowej: oryginał wypełniony komputerowo z podaniem spisu treści i liczby

- załączników, kopia wniosku z załącznikami;
- upoważniona osoba wydaje potwierdzenie przyjęcia wniosku, w przypadku przesyłki pocztowej w przeciągu 3 dni od jej otrzymania do wnioskodawcy wysyłany jest list potwierdzający wpłynięcie wniosku;
- na pierwszej stronie wniosku pracownik biura przystawia pieczętkę Stowarzyszenia, wpisuje datę oraz numer wniosku (znak sprawy), oraz liczbę załączników;
- oficjalne zamknięcie listy następuje w dniu zakończenia terminu składania wniosków: podkreślenie listy i podpisanie przez upoważnione osoby, przeliczenie wniosków, sprawdzenie rejestru przyjmowania wniosków.

Biuro LGD zestawia złożone wnioski w zbiorczą listę wniosków o dofinansowanie operacji dla danego działania osi 4.

Poniżej przedstawione jest tabelaryczne ujęcie tej procedury oraz jej postać graficzna.

Schemat procedury ogłaszania naboru i oceny wniosków na realizację operacji (wersja graficzna).

Ogólna procedura przyjmowania wniosków o dofinansowanie operacji w ramach wdrażania LSR – wersja tabelaryczna.

		OGÓLNA PROCEDURA: przyjmowanie wniosków o dofinansowanie operacji w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR)	
Miejsce na pieczętkę			
CEL PROCEDURY		Przyjęcie wniosków, ich kopii do wyboru operacji przez Lokalną Grupę Działania (LGD) w ramach posiadanego budżetu na realizację LSR	
ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA PROCEDURE		Kierownik Biura LGD	
ZAKRES STOSOWANIA		Dotyczy wszystkich pracowników LGD biorących udział w przygotowaniu dokumentacji dotyczącej naboru oraz członków Zarządu	
WEJŚCIE		Lokalna Strategia Rozwoju, obowiązujące akty prawne dotyczące Leader PROW ² , personel biura LGD, sprzęt biurowy	
Krok	Czynności	Osoba odpowiedzialna	Zapisy
1	Ustalenie przez LGD wspólnie z Instytucją Wdrażającą (IW) treści informacji o możliwości składania wniosków w Biurze LGD	Prezes Zarządu	Treść informacji o możliwości składania wniosków
2	Ogłoszenie w porozumieniu z IW terminu naboru wniosków o dofinansowanie operacji, zawierającego zasady składania wniosków	Prezes Zarządu	Informacja o naborze wniosków
3	Przyjmowanie wniosków o dofinansowanie operacji dla danego działania osi 4 Leader	Pracownik Biura	Propozycje wniosków: oryginał, kopia oraz potwierdzenie przyjęcia wniosku
4	Zestawienie złożonych wniosków w zbiorczą listę wniosków o dofinansowanie operacji dla poszczególnych działań Leader	Pracownik Biura	Zbiorcze listy złożonych wniosków
WYJŚCIE		Zbiorcza lista wniosków do dofinansowania	
DOKUMENTY ZWIĄZANE Z PROCEDURĄ		Regulamin Biura Regulamin Zarządu Regulamin Rady	
SPRAWDZIŁ Kierownik Biura		ZATWIERDZIŁ Prezes Zarządu	
Data:		Data:	

² Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Procedura wyboru operacji

1. Rada dokonuje wyboru operacji w terminie 30 dni od dnia zakończenia składania wniosków na posiedzeniu Rady zwołanym zgodnie z regulaminem Rady.
2. Członkowie Rady w okresie 14 dni przed posiedzeniem Rady otrzymują z Biura dokumenty w formie kopii w wersji elektronicznej, drukowanej lub mogą mieć udostępnione do wglądu w Biurze LGD.
3. W celu zabezpieczenia danych poufnych zawartych we wniosku członkowie Rady dokonują w dniu posiedzenia Rady:
  - złożenia oświadczenia, że zobowiązują się do zachowania w tajemnicy i zaufaniu informacji objętych wnioskami oraz że zobowiązują się do bezstronnej oceny;
  - złożenia oświadczenia, że oceniającego nie łączą interesy z wnioskodawcą (procedura wyłączenia członka Rady w przypadku zaistnienia sytuacji, która może wywoływać wątpliwość co do jego bezstronności – w Regulaminie Rady).
4. Głosowanie za pomocą kart oceny zgodności operacji z LSR oraz za pomocą kart oceny operacji według kryteriów lokalnych przyjętych przez Stowarzyszenie. Głosowanie odbywa się zgodnie z Regulaminem Rady.
5. Uchwały podjęte przez Radę Przewodniczący przekazuje Zarządowi nie później niż 7 dni od ich uchwalenia.
6. Zarząd informuje wnioskodawcę w terminie 14 dni o:
  - zgodności lub niezgodności operacji z LSR – wskazując przyczyny niezgodności;
  - wybraniu albo niewybraniu operacji – wskazując przyczyny nie wybrania;
  - liczbie uzyskanych punktów lub miejscu na liście;
  - w przypadku nie wybrania operacji wnioskodawcy przysługuje prawo odwołania od decyzji Rady.
7. LGD przekazuje właściwemu podmiotowi wdrażającemu listy wybranych i niewybranych operacji oraz uchwały Rady LGD wraz ze złożonymi wnioskami w terminie 14 dni od dnia wyboru operacji.

9.1.1 Ocena zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju

- Procedura oceny zgodności operacji z LSR polega na dokonaniu oceny zgodności celów i zakresu operacji z celami ogólnymi, szczegółowymi i przedsięwzięciami zapisanymi w LSR.
- Ocena zgodności z LSR jest dokonywana indywidualnie przez członków Rady (na podstawie instrukcji) poprzez wypełnienie imiennych karty oceny zgodności.
- W karcie oceny **zgodności formalnej operacji** z LSR, członkowie Rady odpowiadają na pytania czy:
  - Wniosek złożono w terminie określonym w ogłoszeniu o konkursie?
  - Wniosek sporządzono na obowiązującym formularzu?
  - Wnioskodawca prowadzi działalność i/lub mieszka na terenie obszaru LGD?
  - Projekt jest realizowany na terenie obszaru LGD?
  - Wniosek jest podpisany przez wnioskodawcę lub przez osobę upoważnioną?

Uwaga: Uznanie operacji za formalnie zgodną z LSR skutkuje przekazaniem operacji do oceny zgodności operacji z LSR

1. W karcie oceny **zgodności operacji z LSR**, członkowie Rady odpowiadają na pytania:
  - 1) Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia celów ogólnych LSR?

- 2) Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych LSR?
- 3) Czy realizacja operacji jest zgodna z przedsięwzięciami zaplanowanymi w LSR?
2. Uznanie operacji **za zgodną** z LSR skutkuje przekazaniem operacji do dalszej oceny według lokalnych kryteriów wyboru.
3. Operacja, która **nie zostanie uznana za zgodną** z LSR nie podlega dalszej ocenie i zostaje zwrócona wnioskodawcy bez możliwości odwołania się od decyzji Rady.
4. Operacja **zostanie uznana za zgodną** z LSR, jeżeli będzie zgodna z:
  - 1) warunkami uzyskania wsparcia w ramach LSR;
  - 2) co najmniej jednym celem ogólnym;
  - 3) co najmniej jednym celem szczegółowym.
5. Do dalszej oceny, na podstawie lokalnych kryteriów wyboru, zostaną przekazane operacje uznane przez Radę za zgodne z LSR – bezwzględną większością głosów.
6. Załącznikiem do niniejszej procedury jest karta oceny zgodności operacji z LSR.

9.1.2 Ocena operacji na podstawie lokalnych kryteriów wyboru

1. Procedura oceny operacji, na podstawie lokalnych kryteriów wyboru, polega na dokonaniu oceny operacji zakwalifikowanych wcześniej, jako **operacji zgodnych z LSR**. Ocena odbywa się na podstawie lokalnych kryteriów wyboru.
2. Zasadniczym celem tej procedury jest wybór operacji, które w największym stopniu mogą realizować założenia LSR.
3. Ocena dokonywana jest indywidualnie przez członków Rady, na imiennych kartach oceny operacji, według lokalnych kryteriów wyboru. Miejsce operacji na liście rankingowej określa średnia arytmetyczna wszystkich indywidualnych ocen.

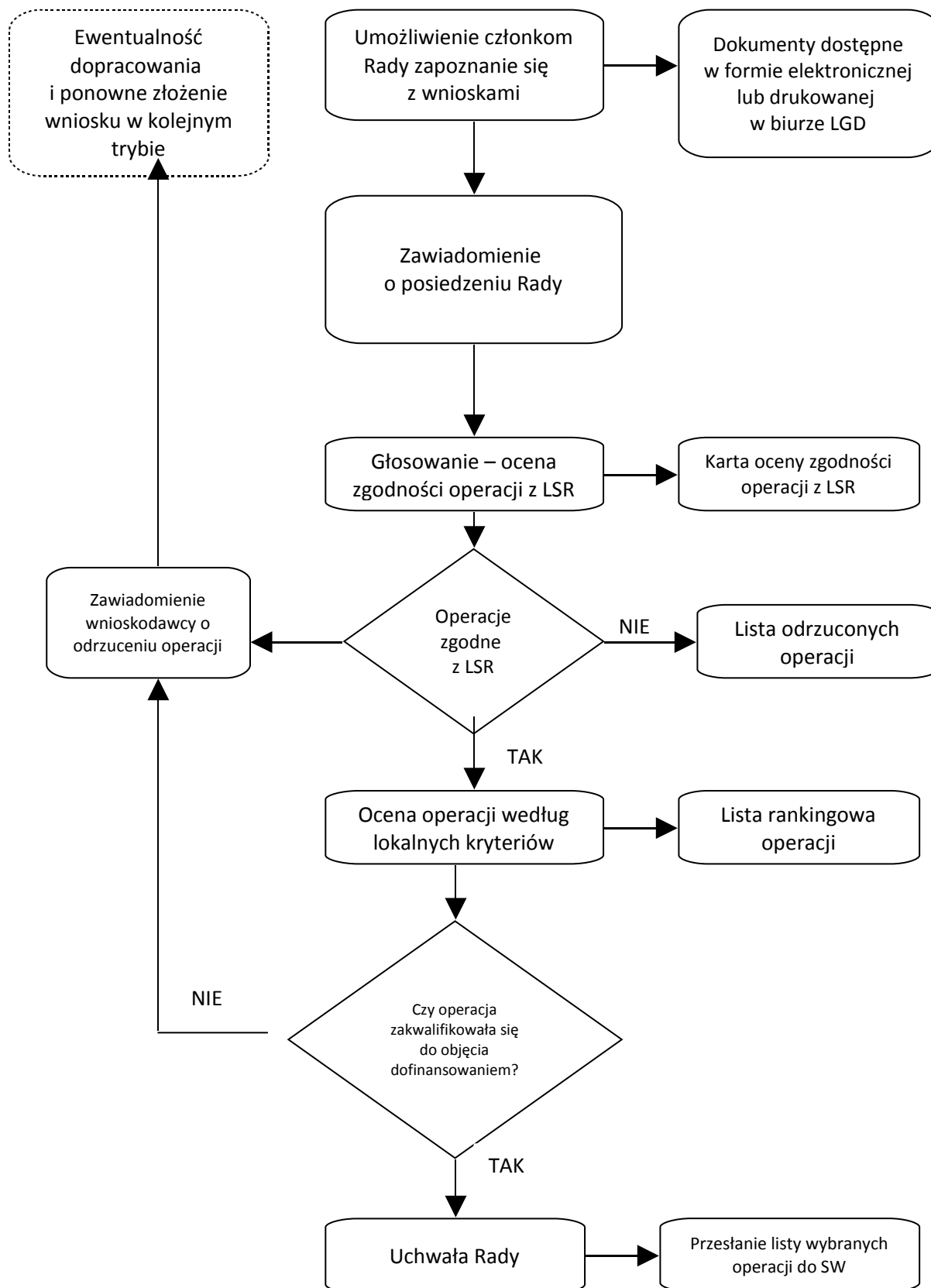

Ogólna procedura wyboru operacji – wersja tabelaryczna:

OGÓLNA PROCEDURA WYBORU OPERACJI do dofinansowania w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR)			
(miejsce na pieczętkę)			
CEL PROCEDURY	Przejrzyste przeprowadzenie procesu wyboru operacji do dofinansowania przez Lokalną Grupę Działania (LGD) w ramach posiadanego budżetu na realizację LSR		
ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA PROCEDURĘ	Przewodniczący Rady		
ZAKRES STOSOWANIA	Dotyczy pracowników biura LGD biorących udział w organizacji procesu wyboru operacji, członków Rady, członków Zarządu		
WEJŚCIE	Złożone operacje do dofinansowania, obowiązujące akty prawne dotyczące Leader PROW ³ , Lokalna Strategia Rozwoju, personel biura, sprzęt biurowy		
KROK	Czynności	Osoba odpowiedzialna	Zapisy
1	Zapoznanie się przez członków Rady ze złożonymi wnioskami	Kierownik Biura	Zbiorcza lista złożonych wniosków, strony www beneficjentów
2	Ocena wniosków o dofinansowanie projektów pod kątem zgodności z LSR	Przewodniczący Rady	Lista wniosków zgodnych z LSR. Lista wniosków odrzuconych z powodu braku zgodności z LSR
3	Ocena wniosków o dofinansowanie projektów według lokalnych kryteriów wyboru	Przewodniczący Rady	Uchwały Rady do każdej operacji. Lista wniosków nie wybranych do dofinansowania
4	Przekazanie listy wniosków wybranych do dofinansowania oraz nie wybranych i uchwał w/s wyboru operacji do SW lub ARiMR	Biuro Zarządu	
WYJŚCIE	Lista rankingowa operacji wybranych do dofinansowania Lista wniosków nie wybranych do dofinansowania Uchwały Rady do operacji wybranych do dofinansowania		
DOKUMENTY ZWIĄZANE Z PROCEDURĄ	Regulamin Rady Regulamin Zarządu Regulamin Biura		
SPRAWDZIŁ: Kierownik Biura	ZATWIERDZIŁ: Przewodniczący Rady		
Data:	Data:		

³PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Ogólna procedura wyboru operacji do dofinansowania – wersja graficzna:

Procedura zmiany Lokalnych Kryteriów Wyboru

Rada LGD ma prawo do zmiany lokalnych kryteriów wyboru projektów. Może się to stać w ramach aktualizacji LSR-u. Uprawnieni do wystąpienia o zmianę lokalnych kryteriów wyboru są wszyscy członkowie Rady. Zgłaszają pisemną propozycję zmian wraz ze szczegółowym uzasadnieniem. Propozycje zmian są rozpatrywane i uchwalane na Walnym Zebraniu Członków. W przypadku zmiany lokalnych kryteriów wyboru będą one obowiązywać dla konkursów ogłoszonych po dniu zatwierdzenia zmian.

Procedura zmiany Lokalnych Kryteriów Wyboru – wersja graficzna:

Procedura wyłączenia członka Rady od udziału w wyborze projektów

1. W razie zaistnienia okoliczności podważających bezstronność członka Rady w procesie oceny wprowadza się niniejszą procedurę.
2. Niniejsza procedura ma także za zadanie zapobieganie sytuacjom, w których członkowie Rady ocenialiby operacje złożone przez wnioskodawców, z którymi są w pewnych formalnych lub nieformalnych zależnościach, uzasadniających wątpliwość co do bezstronności w procesie oceny i wyboru.
3. Członkowie Rady, każdorazowo przed posiedzeniem Rady poświęconemu ocenie operacji, będą proszeni o wypełnienie **deklaracji bezstronności i poufności** według wzoru załączonego do LSR.
4. W deklaracji bezstronności i poufności zawarte jest również oświadczenie członka Rady o zobowiązaniu do zachowania w tajemnicy wszystkich informacji i treści dokumentów dostępnych przy dokonywaniu oceny i wyboru.
5. Zapis o wyłączeniu członka Rady od głosowania znajduje się w Regulaminie Rady.

Procedura odwoławcza od decyzji Rady

1. Każdy wnioskodawca ma prawo do odwołania się od decyzji Rady.
2. Odwołanie ma postać wniosku do Zarządu Stowarzyszenia o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji, według wzoru udostępnionego przez Biuro Zarządu.
3. Biuro Zarządu informuje wnioskodawcę o wybraniu lub niewybraniu operacji do realizacji, w ciągu 14 dni od posiedzenia Rady, na którym zapadły stosowne uchwały. Wnioskodawcy przysługuje prawo złożenia odwołania w terminie 7 dni od otrzymania pisma powiadamiającego o decyzji Rady. W tym samym terminie wnioskodawcy przysługuje prawo wglądu do protokołu oceny w siedzibie Biura Zarządu.
4. Odwołanie polega na ponownym rozpatrzeniu przez Radę wniosku o dofinansowanie operacji na najbliższym posiedzeniu Rady.
5. Wniosek o ponowne rozpatrzenie operacji pozostaje bez rozpatrzenia w przypadku, gdy:
  - 1) został wniesiony po upływie terminu określonego w pkt 3,
  - 2) został wniesiony przez nieuprawniony podmiot, tzn. niebędący wnioskodawcą, którego wniosek o dofinansowanie operacji podlegał ocenie,
  - 3) nie zawierał pisemnego uzasadnienia lub innych danych wymaganych we wniosku o ponowne rozpatrzenie.
2. Wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji musi zostać szczegółowo uzasadniony.
3. W momencie ponownego rozpatrywania wniosku o dofinansowanie operacji, członkowie Rady rozpatrują wniosek na podstawie kryteriów obowiązujących w danym konkursie i tylko w tych elementach, których dotyczy uzasadnienie podane przez wnioskodawcę.
4. Wniosek o dofinansowanie operacji, który w wyniku ponownego rozpatrzenia uzyskał liczbę punktów kwalifikujących go do objęcia dofinansowaniem w danym naborze, zyskuje prawo dofinansowania. Ten fakt może spowodować skreślenie z listy - operacji o mniejszej liczbie punktów.
5. Wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie konkretnej operacji może zostać złożony tylko jeden raz.
6. O wynikach ponownego rozpatrzenia wniosku wnioskodawca zostaje poinformowany w terminie 14 dni od dnia posiedzenia Rady, na którym wniosek był rozpatrywany.
7. Ponowna decyzja Rady jest ostateczna i nie przysługuje od niej odwołanie.

9.6 Wzory dokumentów stosowanych podczas dokonywania oceny

Załącznik nr 1 do
Regulaminu Rady
Stowarzyszenia LGD Partnerstwo Izerskie

DEKLARACJA POUFNOŚCI I BEZSTRONNOŚCI

Imię i nazwisko oceniającego: .....

Institucja organizująca konkurs: .....

Niniejszym oświadczam, że:

- zapoznałem/zapoznałam się z Regulaminem Rady Stowarzyszenia,

- nie pozostaję w związku małżeńskim ani w faktycznym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej i nie jestem związany/a z tytułu przysposobienia, opieki, kurateli z podmiotem ubiegającym się o dofinansowanie, jego zastępcami prawnymi lub członkami władz osoby prawnej ubiegającej się o udzielenie dofinansowania. W przypadku stwierdzenia takiej zależności zobowiązuję się do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie Przewodniczącego Rady i wycofania się z **oceny danej operacji**,

- nie pozostaję z podmiotem ubiegającym się o dofinansowanie w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do mojej bezstronności. W przypadku stwierdzenia takiej zależności zobowiązuję się do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie Przewodniczącego Rady i wycofania się z **oceny danej operacji**,

- zobowiązuję się, do wypełniania moich obowiązków w sposób uczciwy i sprawiedliwy, zgodnie z posiadaną wiedzą,

- zobowiązuję się do zachowania w tajemnicy i zaufaniu wszystkich informacji i dokumentów ujawnionych mi lub wytworzonych przeze mnie, lub przygotowanych przeze mnie w trakcie, lub jako rezultat oceny i zgadzam się, że informacje te powinny być użyte tylko dla celów niniejszej oceny i nie mogą zostać ujawnione stronom trzecim.

Miejscowość .....dnia .....-.....- 200 r.

.....
Podpis

Wzór karty oceny formalnej zgodności operacji z LSR

Miejsce na pieczętkę	KARTA OCENY zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju (LSR)				KO nr 1
					Wersja: 1.1
					Strona 1 z 1
NUMER WNIOSKU:	IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:				
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEJ OPERACJI:					
DZIAŁANIE PROW 2007-2013 W RAMACH WDRAŻANIA LSR	● Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej ● Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw ● Odnowa i rozwój wsi ● Małe projekty				
1. Wniosek złożono w terminie określonym w ogłoszeniu o konkursie?					☐
2. Wniosek sporządzono na obowiązującym formularzu?					☐
3. Wnioskodawca prowadzi działalność i/lub mieszka na terenie obszaru LGD?					☐
4. Projekt jest realizowany na terenie obszaru LGD?					☐
5. Wniosek jest podpisany przez wnioskodawcę lub przez osobę upoważnioną?					☐
IMIĘ i NAZWISKO CZŁONKA RADY :					
Głosuję za uznaniem/nie uznaniem* zgodności formalnej operacji z LSR (niepotrzebne skreślić)					
MIEJSCE:		DATA:		CZYTELNY PODPIS:	
PODPISY SEKRETARZY POSIEDZENIA RADY	1.			2.	

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA KARTY:

Pola białe wypełnia Członek Rady LGD biorący udział w ocenie zgodności.

- Kartę należy wypełnić piórem lub długopisem.
- Ocena zgodności polega na wpisaniu znaku „x” w kratce po prawej stronie przy każdym pytaniu. Operacja jest formalnie zgodna z LSR, jeśli wszystkie pytania zakreślono x, czyli uzyskała pozytywne odpowiedzi.
- Niewpisanie imienia, nazwiska, miejsca, daty i czytelnego podpisu skutkuje nieważnością karty.

Wzór karty oceny zgodności operacji z celami LSR

Miejsce na pieczętkę	KARTA OCENY zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju (LSR)		KO nr 2		
			Wersja: 1.1		
			Strona 1 z 2		
NUMER WNIOSKU:	IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:				
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEJ OPERACJI:					
DZIAŁANIE PROW 2007-2013 W RAMACH WDRAŻANIA LSR	● Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej ● Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw ● Odnowa i rozwój wsi ● Małe projekty				
1. Czy realizacja projektu / operacji przyczyni się do osiągnięcia celów ogólnych LSR?					
CO1: <i>Zróżnicowanie dochodów mieszkańców poprzez wykorzystanie położenia i swoistych cech regionu.</i>				☐	
CO2: <i>Tworzenie warunków do organizowania się, samorealizacji i rozwijania pasji, zainteresowań mieszkańców regionu.</i>				☐	
CO3: <i>Poprawa funkcjonowania regionu z zachowaniem jego swoistych wyróżniających cech.</i>				☐	
2. Czy realizacja projektu / operacji przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych LSR?					
CS1.1 Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej regionu.	☐	CS1.2 Wspieranie inicjatyw związanych z rozwojem przedsiębiorczości, usług, rzemiosła i produktów zwłaszcza charakterystycznych dla Partnerstwa Izerskiego.	☐	CS1.3 Różnicowanie dochodów rodzin rolniczych w kierunku większej samodzielności i efektywności ekonomicznej.	☐
CS2.1 Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i poczucia tożsamości regionalnej.	☐	CS2.2 Rozwój infrastruktury społecznej służącej rozwojowi aktywności lokalnej.	☐	CS2.3 Wzrost świadomości, wiedzy i umiejętności mieszkańców i organizacji społecznych.	☐
CS2.4 Wspieranie działań integrujących sektor publiczny ze społeczeństwem i przedsiębiorcami.	☐	/	/	/	/
CS3.1 Inicjowanie i wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej, komunalnej i drogowej.	☐	CS3.2 Ochrona swoistej dla regionu architektury, zabudowy, obiektów o znaczeniu historycznym i kulturowym.	☐	CS3.3 Aktywna ochrona przyrody i krajobrazu izerskiego.	☐
CS3.4 Promocja regionu i jego walorów..	☐	/	/	/	/
UZASADNIENIE ZGODNOŚCI PROJEKTU/OPERACJI Z ZAZNACZONYMI CELAMI W LSR:					
IMIĘ i NAZWISKO CZŁONKA RADY :					
Głosuję za uznaniem/nie uznaniem* operacji za zgodną z LSR (niepotrzebne skreślić)					
MIEJSCE:		DATA:		CZYTELNY PODPIS:	

PODPISY SEKRETARZY POSIEDZENIA RADY	1.	2.

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA KARTY OPERACJI nr 1:

Pola zaciemnione wypełnia biuro LGD przed rozpoczęciem procesu oceny.
Pola białe wypełnia Członek Rady LGD biorący udział w ocenie zgodności.

- Kartę należy wypełnić piórem lub długopisem.
- Ocena zgodności polega na wpisaniu znaku „x” w kratce po prawej stronie przy każdym celu, z którym dana operacja jest zgodna. Zgodność operacji z LSR może występować w więcej niż jednym punkcie (można zaznaczyć więcej kwadracików). Operacja zostanie uznana za zgodną z LSR, jeżeli będzie zgodna z: co najmniej jednym celem ogólnym, co najmniej jednym celem szczegółowym zapisanym w LSR.
- Niewpisanie imienia, nazwiska, miejsca, daty i czytelnego podpisu skutkuje nieważnością karty.

Wzór karty oceny operacji wg lokalnych kryteriów wyboru (różnicowanie oraz mikroprzedsiębiorczość)

Miejsce na pieczęć LGD	KARTA OCENY OPERACJI wg lokalnych kryteriów wyboru				KO nr 3	
					Wersja: 1.1	
					Strona 1 z 1	
NUMER WNIOSKU:		IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:				
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEJ OPERACJI:						
DZIAŁANIE PROW 2007-2013 W RAMACH WDRAŻANIA LSR			● Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej ● Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw			
NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA W RAMACH LSR						
1. LOKALNE KRYTERIA WYBORU						Liczba punktów
1.1.	Kryterium 1 – Wykorzystanie lokalnych zasobów					
1.2.	Kryterium 2 – Powiązanie z innymi projektami					
1.3.	Kryterium 3 – Promocja obszaru					
1.4.	Kryterium 4 – Zasięg oddziaływania operacji					
1.5.	Kryterium 5 – Wykonalność operacji					
SUMA PUNKTÓW						
IMIĘ i NAZWISKO CZŁONKA RADY :						
MIEJSCE:		DATA:		CZYTELNY PODPIS:		
PODPISY SEKRETARZY POSIEDZENIA RADY	1.			2.		

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA KARTY:

Pola zaciemnione wypełnia biuro LGD, pola białe wypełnia oceniający.

Pola białe wypełnia Członek Rady biorący udział w ocenie zgodności wg lokalnych kryteriów wyboru.

- Kartę należy wypełnić piórem lub długopisem.
- Wszystkie rubryki muszą być wypełnione.
- Ponieważ kryteria dotyczą dwóch typów operacji, należy znakiem X zaznaczyć typ ocenianej operacji „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” czy „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.
- W punktach od 1.1 do 1.5 należy wpisać przyznaną liczbę punktów.
- Niewpisanie imienia, nazwiska, miejsca, daty i czytelnego podpisu skutkuje nieważnością karty.

Wzór karty oceny operacji wg lokalnych kryteriów wyboru (małe projekty).

Miejsce na pieczęć LGD	KARTA OCENY OPERACJI wg lokalnych kryteriów wyboru				KO nr 4	
					Wersja: 1.1	
					Strona 1 z 1	
NUMER WNIOSKU:		IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:				
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEJ OPERACJI:						
DZIAŁANIE PROW 2007-2013 W RAMACH WDRAŻANIA LSR			Małe projekty			
NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA W RAMACH LSR						
1. LOKALNE KRYTERIA WYBORU					Liczba punktów	
1.1.	<i>Kryterium 1 – Współpraca z innymi partnerami</i>					
1.2.	<i>Kryterium 2 – Wykorzystanie lokalnych zasobów</i>					
1.3.	<i>Kryterium 3 – Zasięg oddziaływania operacji</i>					
1.4.	<i>Kryterium 4 – Promocja obszaru</i>					
1.5.	<i>Kryterium 5 – Trwałość efektów po zakończeniu operacji</i>					
SUMA PUNKTÓW						
IMIĘ i NAZWISKO CZŁONKA RADY :						
MIEJSCE:		DATA:		CZYTELNY PODPIS:		
PODPISY SEKRETARZY POSIEDZENIA RADY	1.			2.		

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA KARTY:

Pola zaciemnione wypełnia biuro LGD, pola białe wypełnia oceniający.

Pola białe wypełnia Członek Rady biorący udział w ocenie zgodności wg lokalnych kryteriów wyboru.

- Kartę należy wypełnić piórem lub długopisem.
- Wszystkie rubryki muszą być wypełnione.
- W punktach od 1.1. do 1.5. należy wpisać przyznaną liczbę punktów.
- Niewpisanie imienia, nazwiska, miejsca, daty i czytelnego podpisu skutkuje nieważnością karty.

Wzór karty oceny operacji wg lokalnych kryteriów wyboru (odnowa i rozwój wsi).

Miejsce na pieczęć LGD	KARTA OCENY OPERACJI wg lokalnych kryteriów wyboru				KO nr 5	
					Wersja: 1.1	
					Strona 1 z 1	
NUMER WNIOSKU:		IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:				
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEJ OPERACJI:						
DZIAŁANIE PROW 2007-2013 W RAMACH WDRAŻANIA LSR			Odnowa i rozwój wsi			
NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA W RAMACH LSR						
1. LOKALNE KRYTERIA WYBORU					Liczba punktów	
1.1.	<i>Kryterium 1 – Współpraca z innymi partnerami</i>					
1.2.	<i>Kryterium 2 – Wykorzystanie lokalnych zasobów</i>					
1.3.	<i>Kryterium 3 – Zasięg oddziaływania operacji</i>					
1.4.	<i>Kryterium 4 – Promocja obszaru</i>					
1.5.	<i>Kryterium 5 – Trwałość efektów po zakończeniu operacji</i>					
1.6.	<i>Kryterium 6 - Znaczenie operacji dla mieszkańców</i>					
SUMA PUNKTÓW						
IMIĘ i NAZWISKO CZŁONKA RADY :						
MIEJSCE:		DATA:		CZYTELNY PODPIS:		
PODPISY SEKRETARZY POSIEDZENIA RADY		1.		2.		

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA KARTY:

Pola zaciemnione wypełnia biuro LGD, pola białe wypełnia oceniający.

Pola białe wypełnia Członek Rady biorący udział w ocenie zgodności wg lokalnych kryteriów wyboru.

- Kartę należy wypełnić piórem lub długopisem.
- Wszystkie rubryki muszą być wypełnione.
- W punktach od 1.1. do 1.6. należy wpisać przyznaną liczbę punktów.
- Niewpisanie imienia, nazwiska, miejsca, daty i czytelnego podpisu skutkuje nieważnością karty.

9.7. Lokalne Kryteria Wyboru operacji.

Małe projekty

Lp.	Kryteria	Opis	Punkty	Odniesienie do analizy SWOT
1	Współpraca z innymi partnerami	Preferuje operacje realizowane z udziałem wielu partnerów (w tym organizacji, instytucji, biznesu)	3 – więcej niż 2 partnerów 2 - 2 partnerów 1- 1 partner 0 – brak partnerów	Zaangażowanie i wytrwałość lokalnych liderów, umiejętność współpracy, współdziałanie sektora samorządowego, biznesowego i pozarządowego
2	Wykorzystanie lokalnych zasobów	Preferuje operacje, które wykorzystując potencjał przyrodniczo-kulturowy i/lub aktywność mieszkańców	2 – wykorzystuje w operacji nazwy izerskie lub trójgraniczne z pochodnymi 0 – nie wykorzystuje w operacji nazwy izerskie lub trójgraniczne z pochodnymi	Położenie u zbiegu trzech granic (trójgraniczne), walory przyrodniczo-krajobrazowe (góry, pogórze)
3	Zasięg oddziaływania operacji	Preferuje operacje, z których aktywnie skorzysta większa ilość osób	3 – zasięg co najmniej obszaru LGD 2 – zasięg gminy 1 – zasięg sołectwa	Produkty regionalne i wyroby znane poza regionem,
4	Promocja obszaru	Preferuje operacje, które wpływają na promocję jak największego obszaru LGD	3 – promocja całego obszaru LGD 2 - promocja 1 gminy 1 – promocja jednej miejscowości 0 – brak wpływu na promocję	Współpraca transgraniczna, wzrost popytu na produkty regionalne
5	Trwałość efektów po zakończeniu operacji	Preferuje się operacje, których oddziaływanie będzie trwałe po zakończeniu finansowania z PROW	1 - operacje zapewnia kontynuację 0 – operacja nie zapewnia kontynuacji	Niekonsekwencja w działaniu i realizacji planów (słomiany zapal)
			Max 12 Minimum 6, aby projekt przeszedł	

Odnowa i rozwój wsi

Lp.	Kryteria	Opis	Punkty	Odniesienie do analizy SWOT
1	Powiązanie z innymi projektami	Preferuje powiązanie operacji z więcej niż jednym projektem lub innymi programami kierowanymi na obszary wiejskie	2 – powiązana z więcej niż jednym projektem 1 – powiązana z jednym projektem 0 – brak powiązań	Tradycje współpracy samorządów
2	Wykorzystanie lokalnych zasobów	Preferuje operacje, które wykorzystując potencjał przyrodniczo-kulturowy i/lub aktywność mieszkańców	2 – wykorzystuje w operacji nazwy izerskie lub trójgraniczne z pochodnymi 0 – nie wykorzystuje w operacji nazwy izerskie lub trójgraniczne z pochodnymi	Położenie u zbiegu trzech granic (trójgraniczne), walory przyrodniczo-krajobrazowe (góry, pogórze)
3	Zasięg oddziaływania operacji	Preferuje operacje, z których aktywnie skorzysta większa ilość osób	3 – zasięg co najmniej obszaru LGD 2 – zasięg gminy 1 – zasięg sołectwa	Mało efektywna współpraca władz lokalnych ze społeczeństwem
4	Promocja obszaru	Preferuje operacje, które wpływają na promocję jak największego obszaru LGD	3 – promocja całego obszaru LGD 2 - promocja 1 gminy 1 – promocja jednej miejscowości 0 – brak wpływu na promocję	Wzrost popytu na produkty regionalne
5	Trwałość efektów po zakończeniu operacji	Preferuje się operacje, których oddziaływanie będzie trwałe po zakończeniu finansowania z Leader PROW	1 – operacje zapewnia kontynuację 0 – operacja nie zapewnia kontynuacji	Niekonsekwencja w działaniu i realizacji planów (słomiany zapal)
6	Znaczenie operacji dla mieszkańców	Preferuje się operacje ujęte jako priorytetowe w planie odnowy miejscowości	1 – operacja priorytetowa 0 – operacja wymieniana w planie w dalszej kolejności	Mało efektywna współpraca władz lokalnych ze społeczeństwem
			Max 13 Minimum 6, aby projekt przeszedł	

Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

Lp.	Kryteria	Opis	Punkty	Odniesienie do analizy SWOT
1	Wykorzystanie lokalnych zasobów	Preferuje operacje, które wykorzystując potencjał przyrodniczo-kulturowy	2 – wykorzystuje w operacji nazwy izerskie lub trójgraniczne z pochodnymi 0 – nie wykorzystuje w operacji nazwy izerskie lub trójgraniczne z pochodnymi	Położenie u zbiegu trzech granic (trójgraniczne), walory przyrodniczo-krajobrazowe (góry, pogórze)
2	Powiązanie z innymi projektami	Preferuje powiązanie operacji z więcej niż jednym projektem lub innymi programami kierowanymi na obszary wiejskie.	2 – powiązana z więcej niż jednym projektem 1 – powiązana z jednym projektem 0 – brak powiązań	Współdziałanie sektora samorządowego, biznesowego i pozarządowego
3	Promocja obszaru	Preferuje operacje, które wpływają na promocję jak największego obszaru LGD	3 – promocja całego obszaru LGD 2 - promocja 1 gminy 1 – promocja jednej miejscowości 0 – brak wpływu na promocję	Wzrost popytu na produkty regionalne
4	Zasięg oddziaływania operacji	Preferuje operacje o oddziaływaniu szerszym	3 – zasięg co najmniej obszaru LGD 2 – zasięg gminy 1 – zasięg sołectwa	Produkty regionalne i wyroby znane poza regionem
5	Wykonalność operacji	Preferuje operacje o dobrej jakości biznesplanu	3- wysoka jakość biznesplanu 2- dobra jakość biznesplanu 1- dostateczna jakość biznesplanu 0- słaba jakość biznesplanu	Małe umiejętności pozyskiwania funduszy
			Max 13 Minimum 6, aby projekt przeszedł	

10. Budżet LSR dla każdego roku realizacji.

Całkowity budżet na realizację LSR, jaki ma do dyspozycji Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Izerskie w ramach realizacji Osi 4 LEADER – Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich wynosi 19 035 020 PLN.

Wielkość budżetu wynika z iloczynu, liczby mieszkańców zameldowanych na pobyt stały, na obszarze objętym LSR, według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. (wg GUS) i określonych dla poszczególnych komponentów kwot:

Tabela pokazuje szczegółowy podział środków w ramach poszczególnych komponentów:

Komponent i jego kod wg PROW 2007-13	Przewidziana kwota [PLN/mieszkańca]	Liczba mieszkańców	Suma [PLN]
Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju (kod 4.1/413)	116	128 615	14 919 340
Wdrażanie projektów współpracy (kod 4.21)	3	128 615	385 845
Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja (kod 4.31)	29	128 615	3 729 835
Razem budżet			19 035 020

Poniższa tabela przedstawia podział środków LGD Partnerstwo Izerskie w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” (kod 4.1/413) z uwzględnieniem uzgodnionej wśród

partnerów LGD alokacji środków dla każdej z operacji:

Kod 4.1/413	Kwota alokacji [PLN]	Średnia wartość pomocy [PLN]	Planowana min. liczba operacji
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	1 500 000	100 000	15
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	1 500 000	300 000	5
Odnowa i rozwój wsi	8 500 000	500 000	17
Małe projekty	3 419 340	24 777	138
Wysokość środków łącznie	14 919 340		

Założenia budżetowe

1. Koszty całkowite operacji stanowią sumę kwoty refundowanej (dofinansowania) i wkładu własnego zgodnego z rodzajem operacji – wg wytycznych PROW 2007-2013, tj.:
  - » dla operacji „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” maksymalnie 50% dofinansowania (czyli minimum 50% wkładu własnego beneficjenta);
  - » dla operacji „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” maksymalnie 50% dofinansowania (czyli minimum 50% wkładu własnego beneficjenta);
  - » dla operacji „Odnowa i rozwój wsi” maksymalnie 75% dofinansowania (czyli minimum 25% wkładu własnego beneficjenta);
  - » dla operacji „Małe projekty” maksymalnie 70% dofinansowania (czyli minimum 30% wkładu własnego beneficjenta);
  - » dla operacji w ramach komponentów „Wdrażanie projektów współpracy” i „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” - 100% dofinansowania (nie wymagany jest wkład własny).

Rok	Kategoria kosztu	Działania osi 4 przeprowadzane przez LGD									
		4.1/413 - Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					4.21 Wdrażanie projektów współpracy	4.31 Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja			Razem oś 4
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413		Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem 4.31	
2009	całkowite	500000		4010000	365000	4875000		375000	250000	625000	5500000
	kwalfikowane	500000		4010000	365000	4875000		375000	250000	625000	5500000
	do refundacji	250000		3000000	255000	3505000		375000	250000	625000	4130000
2010	całkowite	500000	600000	4010000	365000	5475000		350000	250000	600000	6075000
	kwalfikowane	500000	600000	4010000	365000	5475000		350000	250000	600000	6075000
	do refundacji	250000	300000	3000000	255000	3805000		350000	250000	600000	4405000
2011	całkowite	500000	600000	3335000	930000	5650000	130000	375000	250000	625000	6120000
	kwalfikowane	500000	600000	3350000	930000	5650000	130000	375000	250000	625000	6120000
	do refundacji	250000	300000	2500000	650000	3700000	130000	375000	250000	625000	4455000
2012	całkowite	500000	600000		1220000	2320000	150000	375000	250000	625000	3095000
	kwalfikowane	500000	600000		1220000	2320000	150000	375000	250000	625000	3095000
	do refundacji	250000	300000		850000	1400000	150000	375000	250000	625000	2175000
2013	całkowite	500000	600000		1020000	2120000	105845	375000	250000	625000	2850845
	kwalfikowane	500000	600000		1020000	2120000	105845	375000	250000	625000	2850845
	do refundacji	250000	300000		709340	1259340	105845	375000	250000	625000	1990185
2014	całkowite	500000	600000		1000000	2100000		280000	200000	480000	2580000
	kwalfikowane	500000	600000		1000000	2100000		280000	200000	480000	2580000
	do refundacji	250000	300000		700000	1250000		280000	200000	480000	1730000
2015	całkowite							149835		149835	149835
	kwalfikowane							149835		149835	149835
	do refundacji							149835		149835	149835
2009-2015	całkowite	3000000	3000000	11355000	4900000	22255000	385845	2279835	1450000	3729835	26370680
	kwalfikowane	3000000	3000000	11355000	4900000	22555000	385845	2279835	1450000	3729835	26370680
	do refundacji	1500000	1500000	8500000	3419340	14919340	385845	2279835	1450000	3729835	19035020

Harmonogram realizacji przedsięwzięć w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju

Przedsięwzięcia i typ operacji zgodnie z LSR	Okres realizacji LSR (z dokładnością do pół roku)													
	2009 I	2009 II	2010 I	2010 II	2011 I	2011 II	2012 I	2012 II	2013 I	2013 II	2014 I	2014 II	2015 I	2015 II
Przedsięwzięcia i operacje związane z celem ogólnym 1														
Przedsięwzięcia i operacje związane z celem ogólnym 2														
Przedsięwzięcia i operacje związane z celem ogólnym 3														
Projekt współpracy														
Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja														

Harmonogram przewidywanych terminów podawania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków na realizację działań w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju

Lp.	Wyszczególnienie	2009				2010				2011				2012				2013				2014				
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	
1	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej				X		X				X				X				X							
2	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw						X				X				X				X							
3	Odnowa i rozwój wsi			X		X				X																
4	Małe projekty			X		X				X		X		X		X		X		X						

11. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR.

Początek do budowania LGD i rozpoczęcia prac nad LSR, to spotkaniem w dniu 11.01.2008 r., na którym został przedstawiony nowy okres programowania 2007-2013 w ramach Osi 4 LEADER. Uczestnicy zapoznali się, z formami prawnymi LGD, które zostały zapisane w ustawie z dnia 7 marca 2007 r. W dniu 11.01.2007r. zebrani zdecydowali o założeniu Stowarzyszenia LGD, wybrany został 9 osobowy zespół do przygotowania statutu oraz zwołania Walnego Zebrania Założycielskiego. Zebranie założycielskie odbyło się 18.04.2008r. w którym uczestniczyli przedstawiciele piętnastu samorządów gminnych, organizacje pozarządowe, osoby fizyczne, przedsiębiorcy. Zebrani założyli Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Izerskie, wybrali Zarząd, Komisję Rewizyjną. Zobowiązali komitet Założycielski do dokonania rejestracji w KRS. W trakcie zebrania założycielskiego, nowo wybrany Zarząd został upoważniony, do rozpoczęcia prac nad LSR. Zarząd przygotował harmonogram spotkań z mieszkańcami, radnymi, przedsiębiorcami, organizacjami samorządowymi. W Biurze Stowarzyszenia utworzono punkt konsultacyjny, biuro przygotowało ulotkę z informacją o opracowywanej Strategii, działaniach, które będą dofinansowane na obszarze LGD. Grupa zaangażowana w proces tworzenia strategii została wyłoniona na podstawie pełnej analizy lokalnych i regionalnych aktorów i podmiotów istotnych z punktu widzenia zasad Lidera, interesów społeczności lokalnych oraz prac nad strategią.

Lokalna Strategia Rozwoju powstała zgodnie ze standardami planowania strategicznego, tzn. od etapu diagnozy poprzez analizę SWOT, uzgodnienie celów, przedsięwzięć i oczekiwanych rezultatów.

Prace nad dokumentem prowadzone były, zgodnie z wytycznymi Programu Leader, metodą uspołecznioną z udziałem przedstawicieli samorządów gminnych i powiatowych, organizacji pozarządowych, biznesu, nadleśnictw, kościoła, rolników oraz mediów.

Prace nad strategią prowadzone były metodą warsztatową – w sumie przeprowadzono 31 spotkań. Były to spotkania wszystkich partnerów zaangażowanych w prace, a także spotkania robocze grup tematycznych (turystyka i promocja regionu, gospodarka i usługi lokalne, kapitał społeczny i aktywni mieszkańcy). W ramach tych prac wypracowane zostały: analiza SWOT, wizja i misja, cele oraz przedsięwzięcia do realizacji w ramach LSR. Na podstawie prac warsztatowych i w uzgodnieniach z zarządem LGD przygotowane zostały lokalne kryteria wyboru operacji oraz budżet LSR.

Warsztaty prowadzone były metodami interaktywnymi, które wymagały aktywnego uczestnictwa i sprzyjały wymianie poglądów i wiedzy pomiędzy uczestnikami procesu. W pracach uczestniczyło od 12 do 38 osób. Dzięki wypracowanym podczas warsztatów zapiskom, uzgodnieniom uczestników i konsultacjom ze społecznością lokalną powstała ostateczna wersja strategii dla Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Izerskie

Na potrzeby prac nad LSR wśród mieszkańców obszaru przeprowadzone zostały badania ankietowe. Dotyczyły one zapotrzebowania związanego z planowanymi do realizacji przedsięwzięciami oraz możliwymi do sfinansowania w ramach nich operacjami (odnowa wsi, „małe projekty”, różnicowanie działalności oraz mikroprzedsiębiorczość). Wyniki tych badań wykorzystano do planowania podziału środków w ramach budżetu na wdrażanie LSR.

Za pośrednictwem strony internetowej informowaliśmy o stanie prac nad dokumentem oraz udostępnialiśmy fragmenty dokumentu do konsultacji społecznych.

Prace nad LSR zostały zakończone wraz z przyjęciem strategii do realizacji uchwałą walnego zebrania członków Stowarzyszenie w dniu 05.01.2009 r.

Kronika prac nad Lokalną Strategią Rozwoju Stowarzyszenia LGD- Partnerstwo Izerskie

11.01.2008 – decyzja o założeniu LGD i informacja o programie PROW 2007-2013 uczestniczyło 23 uczestników.

Luty- marzec – opracowanie Statutu Stowarzyszenia

18.04.2008 – Zebranie Założycielski wszystkich sektorów/publicznego, społecznego, przedsiębiorców – 33 osoby

22.04.2008 – Warsztaty w Sołectwie Olszyna Dolna działanie odnowa wsi i małe projekty inicjatywa Sołtysa -15 osób

Czerwiec – Wrzesień – Sesje Rad Gmin , Komisja Rad Gmin poszerzone o Sołtysów – 10 - 80 osób

06.09.2008 – konsultacje z przedstawicielami samorządów gminnych , opracowano działania, które mogą być dofinansowane w ramach PROW – 24 osoby

27.08.2008 – warsztaty w Sołectwie Mojesz działanie małe projekty, założenie Stowarzyszenia, odnowa wsi, inicjatywa Sołtysa i Rady Sołeckiej – 29 osób

30.07.2008 – warsztaty Sołectwo Radoniów działanie odnowa wsi , małe projekty, założenie Stowarzyszenia, inicjatywa mieszkańców i Sołtysa – 21 osób

07.09.2008 – konsultacje z organizacjami pozarządowymi z terenu LGD, przedstawiciele zdiagnozowali swoje potrzeby, w ankietach zamieścili działania, które dla nich są ważne dla rozwoju organizacji i obszaru działania. – 8 organizacji oraz 2 przedsiębiorców, którzy z zamieszczonych informacji, chcieli uczestniczyć w spotkaniu

29- 30 09.2008 – warsztaty w sołectwie Smolnik, dotyczące działania odnowy wsi i małe projekty inicjatywa Sołtysa – 15 osób

15.10.2008 – konsultacje z przedstawicielami samorządów, nadleśnictwa oraz przedstawicielem Programu NATURA 2000, przedstawiono obszar NATURA 2000 w obszarze LGD i jego wpływ na możliwości rozwoju turystyki.-25 osób

16- 17 październik 2008 – konsultacje do LSR przeprowadzono w Gminie Sulików z udziałem sołtysów, radnych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, nauczycieli, przeprowadzono diagnozę w formie ankiet. – 22 osoby

23- 28 październik – 4 sesje Rad Gmin, spotkania w Gminach z organizacjami pozarządowymi – 43 osoby

20.10.2008 – konsultacje w Sołectwach Krzewie Wielkie i Młyńsko, analiza potrzeb, ankiety – 15 osób

20-21.2008 – konsultacje z sołtysami, mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami, szkołami z terenu Gminy Zgorzelec -15 osób

12.11.2008 – sesja Rady Gminy Warta Bolesławiecka, poszerzona o udział sołtysów, ochotniczych straży pożarnych, klubów sportowych, nauczycieli, organizacji pozarządowych, lokalnych przedsiębiorców, jest to Gmina, która przystąpiła do LGD w Listopadzie, przedstawiono informacje o PROW 2007-2013 i możliwościach finansowania działań oraz informację o przygotowywaniu LSR. – 39 osób

17 – 19 listopada 2008 – odbyły się konsultacje w sołectwach Gminy Warta Bolesławiecka, mieszkańcy diagnozowali swoje potrzeby poprzez ankiety, była to szybka diagnoza potrzeb, która umożliwiła zawarcie działań w LSR. – 119 osób w 6 sołectwach.

Podsumowując, w konsultacjach przeprowadzonych na obszarze LGD, wzięło w nich udział 518 mieszkańców zamieszkałych na obszarze LGD. Przygotowane ankiety dostarczane były na wszystkie spotkania, w gminach, rozprawdzono 800, zwrotów otrzymaliśmy 386. Mieszkańcy przesyłali drogą elektroniczną pomysły do realizacji i dofinansowania. Program LEADER wzbudza duże zainteresowanie. Chcemy wykorzystać w pełni nasze pomysły finansując, nie tylko z osi 4 Leader i osi 3 PROW. Mieszkańcy chcieliby korzystać z innych dostępnych grantów, rozpoczęli

proces zakładania stowarzyszeń, to efekt naszych konsultacji do LSR.

12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR.

Lokalna Grupa Działania odpowiedzialna będzie za proces wdrażania i aktualizacji LSR. Z jednej strony Rada odpowiedzialna będzie za wybór operacji do realizacji, a z drugiej Zarząd realizować będzie działania związane ze **wdrażaniem LSR** – promocją i informacją, aktywizacją i motywowaniem społeczności lokalnej do zaangażowania się w realizację Lidera, odpowiedzialny będzie również za **aktualizację** Strategii.

Rada realizując swoje podstawowe zadanie, jakim jest wybór projektów, powinna kierować się zasadami bezstronności, jawności i przejrzystości w podejmowaniu decyzji. Szczegółowe zasady i procedury dotyczące wyboru projektów opisane zostały w rozdziale 9 Strategii.

Szersza i nie mniej odpowiedzialna będzie rola Zarządu LGD. Jego zadania w procesie **wdrażania LSR** podzielić można na działania związane z **promocją i informacją, aktywizacją i motywowaniem** oraz **monitorowaniem** realizacji Strategii.

W ramach **promocji i informacji** LGD w pierwszym okresie wdrażania powinno skupić się na działaniach zapewniających szeroką informację i promocję założeń Lokalnej Strategii Rozwoju oraz przybliżającą zasady i harmonogram ogłaszania konkursów na finansowanie konkretnych operacji. W tym celu wykorzystane mogą zostać tradycyjne oraz bardziej nowoczesne narzędzia komunikacji społecznej. Ponieważ Program Leader proponuje wsparcie, głównie dla mieszkańców obszarów wiejskich nie należy pomijać narzędzi, które są dla nich bezpośrednio dostępne, tj. tablice ogłoszeniowe w wioskach, informacje na tablicach urzędów gmin i parafiach, druki informacyjne wykładane w sklepach i innych często odwiedzanych przez mieszkańców miejscach. Warto również współpracować z **lokalnymi mediami** w realizacji działań promocyjnych. Na obszarze LGD dostępna jest prasa lokalna, która jest popularnym źródłem informacji dla mieszkańców. Do realizacji tych działań zaangażować można również lokalne radio i telewizję. Obecnie standardowym narzędziem komunikacji staje się Internet. Niezbędne jest, aby na stronie internetowej LGD dostępne były Lokalna Strategia Rozwoju, harmonogram konkursów, informacja o aktualnych wydarzeniach, wzory wniosków, protokoły posiedzeń Rady, etc. Dodatkowo w kolejnych latach wdrażania LSR pomyśleć można o lokalnej bazie „dobrych praktyk” projektów sfinansowanych już w ramach środków Lidera. Dobrym narzędziem komunikacji pomiędzy LGD a mieszkańcami obszaru może być funkcjonujące przy stronie internetowej forum dyskusyjne.

Za bezpośredni kontakt ze społecznością lokalną odpowiedzialne będzie działające przy Zarządzie **biuro LGD**. W godzinach pracy przynajmniej jeden pracownik powinien być obecny i dysponować aktualną informacją o działaniach LGD, konkursach oraz udostępniać wzory wniosków i instrukcję ich wypełniania. Biuro odpowiedzialne będzie za zorganizowanie bezpłatnej pomocy doradczej dla podmiotów z obszaru zainteresowanych złożeniem wniosków w ramach ogłaszanych konkursów oraz przyjmować składane wnioski. Widać więc, że w działaniach informacyjnych i promocyjnych najistotniejsza będzie rola Zarządu i jego biura, które koordynować będzie realizację tych działań i dbać o ich aktualność i systematyczność.

Ważną rolą LGD we wdrażaniu LSR powinno być **aktywizowanie i motywowanie** mieszkańców do zaangażowania się we wdrażanie Strategii. Na tym polu LGD może pochwalić się już osiągnięciami związanymi z zaangażowaniem lokalnych liderów reprezentujących sektory publiczny, społeczny i gospodarczy w prace warsztatowe i przygotowanie dokumentu LSR. Zaangażowanie to zaowocowało również wejściem tych osób w skład Rady i Zarządu LGD. Można więc domniemać, że kompetencje przedstawicieli tych organów są wystarczające do podjęcia działań aktywizacyjnych i motywacyjnych skierowanych do pozostałych mieszkańców obszaru. W tym zakresie szczególna rola organów LGD związana będzie z pomocą dla beneficjentów w przygotowaniu wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR. Obecnie w obszarze niewiele podmiotów ma doświadczenie w tworzeniu aplikacji konkursowych i pozyskiwanie w ten sposób

środków na swoją działalność. Zadaniem LGD będzie zorganizowanie szkoleń i warsztatów, skierowanych do organizacji pozarządowych i osób fizycznych, pozwalających potencjalnym beneficjentom na nabycie niezbędnych umiejętności i kwalifikacji. Drugim ważnym zadaniem będzie aktywizacja mieszkańców do wspólnych działań społecznych i realizowanie ich poprzez zakładanie organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, spółdzielni socjalnych, itp.

W następnym rozdziale opisany zostanie system **monitorowania** będący elementem ewaluacji własnej LGD.

System **aktualizacji** Strategii bezpośrednio związany będzie z wnioskami płynącymi z monitorowania wdrażania LSR oraz dokonanej ewaluacji własnej LGD. Monitorowanie oraz ewaluacja własna w sposób systematyczny będzie przeprowadzana na zakończenie każdego roku wdrażania LSR. Druga naczelną zasadą prac nad aktualizacją LSR dotyczy, podobnie jak na etapie tworzenia dokumentu, zaangażowania w ten proces szerokiej reprezentacji społeczności lokalnej. Na podstawie realizowanego na bieżąco procesu monitorowania realizacji LSR, LGD dwukrotnie (przełom 2011/2012 oraz 2013/2014) dokona całościowej analizy zaawansowania we wdrażaniu LSR, a w szczególności osiągania zamierzonych celów i realizacji przedsięwzięć. Wnioski z tej analizy posłużą do eliminacji ewentualnych błędów i barier we wdrażaniu LSR. W przypadku szczególnie negatywnej oceny, wpływającej z analizy, uruchomiony zostanie proces aktualizacji LSR. Proces aktualizacji wykorzystywać będzie narzędzia planowania strategicznego zastosowane już podczas prac nad LSR, tj. warsztaty z liderami lokalnymi, konsultacje za pośrednictwem Internetu i innych metod.

13. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej.

W przypadku ewaluacji własnej w ramach programu Leader zwrócić uwagę należy na 2 aspekty: wdrażanie LSR oraz funkcjonowanie LGD.

Ewaluacja musi być realizowana na bieżąco, a z końcem każdego roku powinny być zbierane płynące z niej wnioski. Dwukrotnie (przełom 2011/2012 oraz 2013/2014) należy wykorzystać je do aktualizacji LSR. Po zakończeniu realizacji Strategii, w 2015 roku, dokonana powinna być ewaluacja końcowa. Za realizację tych działań odpowiedzialny będzie zarząd LGD, który na podstawie niniejszych rekomendacji przygotować powinien szczegółowe zasady systemu monitorowania i ewaluacji własnej wdrażania LSR. W przypadku zgłaszanych przez członków Partnerstwa nieprawidłowości we wdrażaniu LSR do działań związanych z monitoringiem i ewaluacją włączona zostanie komisja rewizyjna.

Podstawą ewaluacji we wdrażaniu LSR będzie monitoring osiągania celów strategii oraz wskaźników realizacji przedsięwzięć. **Cele ogólne** powinny zostać osiągnięte w perspektywie długofalowej, realny wydaje się horyzont czasowy do 2020 roku. **Cele szczegółowe** osiągnięte będą na koniec realizacji przedsięwzięć zapisanych w LSR, tj. do końca 2015 roku.

W monitoringu zaawansowania realizacji celów pomocne będą **wskaźniki realizacji celów zawarte w opisie przedsięwzięć**.

Analiza osiągania celów oraz coroczne monitorowanie osiągnięcia wskaźników celów i przedsięwzięć, stanowiąc będą podstawę ewaluacji własnej we wdrażaniu LSR. Jednocześnie monitorowanie to posłuży do działań związanych z ewentualną aktualizacją Strategii, zgodnie z procedurą przedstawioną w poprzednim rozdziale. Pomocne może w tym być narzędzie w postaci matrycy logicznej. W ramach monitoringu zalecany jest również coroczny przegląd procedur związanych ze wdrażaniem LSR.

Ewaluacja uzupełniona będzie o ocenę elementów związanych z:

- **efektywnością** – stosunek nakładów do osiągniętych rezultatów,
- **skutecznością** – czyli czy osiągnięto zakładane rezultaty,
- **oddziaływaniem** – jaką zmianę przyniosły działania dla szerzej rozumianego rozwoju

- regionu,
- **trwałością** – przeświadczeniem, że rezultaty i korzyści będą kontynuowane.

Drugim istotnym elementem ewaluacji własnej **będzie ocena funkcjonowania Partnerstwa**. Ocena ta powinna dotyczyć kwestii związanych z funkcjonowaniem biura, działalnością Zarządu, wyborem operacji do realizacji przez Radę, jakości i efektywności stosowanych procedur, współpracy pomiędzy organami Partnerstwa, przepływu informacji czy sprawności w podejmowaniu decyzji. Ponieważ ocena ta dotyczy bezpośrednio osób zaangażowanych w funkcjonowanie LGD, przeprowadzona powinna być przez podmiot zewnętrzny. Innym rozwiązaniem jest powierzenie tych czynności komisji rewizyjnej, która co roku przygotowałaby raport dotyczący oceny funkcjonowania LGD. W przypadku pojawienia się w raporcie rekomendacji związanych ze zmianą zasad i procedur funkcjonowania LGD, zostaną one uwzględnione w procedurze aktualizacji LSR.

14. Powiązanie LSR z innymi dokumentami planistycznymi.

LSR a plany i strategie gmin:

Cele i przedsięwzięcia Lokalnej Strategii Rozwoju są komplementarne ze strategiami i planami gmin członków LGD Partnerstwa Partnerstwa Izerskiego:

1. Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Mirsk
2. Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Gryfów Śląski
3. Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Wleń
4. Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Lwówek Śląski
5. Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Lubomierz, Wieloletnim Planem Inwestycyjnym
6. Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Leśna
7. Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Olszyna
8. Strategią Rozwoju Gminy Lubań i Planem Zagospodarowania Przestrzennego
9. Strategią Rozwoju Gminy Siekierczyn
10. Wieloletnim Planem Inwestycyjnym Gminy Platerówka
11. Strategią Rozwoju Miasta Świeradów Zdrój
12. Strategią Rozwoju Gminy Sulików
13. Strategią Rozwoju Gminy Zgorzelec, Planem Zagospodarowania Przestrzennego
14. Strategią Miasta Zawidów
15. Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Nowogrodziec
16. Strategią Gminy Warta Bolesławiecka
17. Strategią Gminy Stara Kamienica, Planem Zagospodarowania Przestrzennego
18. Strategie Powiatów Lwóweckiego, Lubańskiego, Zgorzeleckiego, Jeleniogórskiego, Bolesławieckiego.

Zapisy tych dokumentów wykorzystane zostały do prac nad diagnozą obszaru oraz na etapie planowania strategicznego w ramach LSR monitorowana była ich zgodność z proponowanymi do realizacji celami i przedsięwzięciami w ramach LSR. Realizacja celów LSR oraz komplementarnych zapisów lokalnych dokumentów strategicznych przyczynią się do zrównoważonego rozwoju regionu.

LSR a strategia regionu:

Dolny Śląsk:

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r. została uchwalona w 2005 r. i jest zaktualizowana i gruntownie przebudowaną wersją strategii z 2000 r. już pod potrzeby NPR i

polityki rozwoju regionalnego kraju.

Wizja regionu określona w nowej strategii to: Dolny Śląsk europejskim regionem węzłowym.

Cel nadrzędny: "Podniesienie poziomu życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz poprawa konkurencyjności regionu przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju".

Cel nadrzędny zostanie zrealizowany poprzez realizację priorytetów i działań w sferze gospodarczej, przestrzennej i społecznej.

Niżej wymienione cele, priorytety i działania są komplementarne z Lokalną Strategią Rozwoju.

Sfera Gospodarcza:

Cel „gospodarczy”: Zbudowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki Dolnego Śląska”.

Priorytety:	Działania w ramach priorytetów:
Wspieranie aktywności gospodarczej na Dolnym Śląsku	- Promowanie produktów regionalnych i ich marketing - Wspieranie rozwoju MŚP - Rozszerzenie współpracy regionalnej i międzynarodowej - Wspieranie zmian postaw mieszkańców regionu ukierunkowanych na przedsiębiorczość

Sfera przestrzenna:

Cel „przestrzenny”: Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu.

Priorytety:	Działania w ramach priorytetów:
Poprawa spójności przestrzennej regionu	- Policentryczny rozwój wsi osadniczej oraz tworzenie nowoczesnych rozwiązań funkcjonalnych przy zachowaniu walorów przyrodniczych, środowiskowych i krajobrazowych - Przeciwdziałanie degradacji obszarów peryferyjnych i zagrożonych marginalizacją
Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.	- Podniesienie poziomu życia ludności wiejskiej - Rozwój pozarolniczej aktywności mieszkańców terenów wiejskich i wykształcenie nowych funkcji dla tych terenów - Wspieranie działalności na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania
Poprawa ładu przestrzennego.	- Kształtowanie atrakcyjnych form różnorodnych zespołów zabudowy w tym rewitalizacja obszarów zdegradowanych. - Ochrona dziedzictwa kulturowego
Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa i gospodarki.	- Utworzenie i ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, podniesienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej - Propagowanie wiedzy ekologicznej

Sfera społeczna

Cel „społeczny”: Rozwijanie solidarności społecznej oraz postaw obywatelskich i otwartych na

świat.

Priorytety:	Działania w ramach priorytetów:
Integracja społeczna i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.	- Redukowanie zjawiska ubóstwa. - Promowanie innowacyjnych metod i technik rozwiązywania problemów z zakresu polityki i profilaktyki społecznej. - Wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn. - Wdrażanie planów działania na rzecz wzrostu zatrudnienia przy wykorzystaniu partnerstwa społecznego. Promocja zatrudnienia socjalnego i spółdzielczości socjalnej.
Umacnianie społeczeństwa obywatelskiego, rozwój kultury.	- Optymalizacja infrastruktury kulturalnej, zwiększenie aktywności w obszarze kultury. - Ochrona dziedzictwa cywilizacyjnego, rozwój tożsamości regionalnej. - Wsparcie i promocja postaw prospołecznych oraz lokalnych inicjatyw społecznych na zasadach pomocniczości i partnerstwa. - Aktywizacja społeczności lokalnych w szczególności z terenów wiejskich. - Umacnianie i rozwój współpracy administracji publicznej i sektora pozarządowego.
Poprawa ładu przestrzennego.	- Kształtowanie atrakcyjnych form różnorodnych zespołów zabudowy w tym rewitalizacja obszarów zdegradowanych. - Ochrona dziedzictwa kulturowego.

Kolejnym ważnym dokumentem poziomu regionalnego jest **Program Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego**, program ten opracowany został w 2004 roku.

Program został opracowany na lata 2004-2013. Wdrażanie założeń przyjętych w programie ma przyczynić się do rozwoju turystyki w województwie dolnośląskim i wzrostu jego konkurencyjności oraz wykorzystania dostępnych regionalnych środków finansowych. Działania w nim przyjęte powinny pozytywnie wpłynąć na wzrost ekonomiczny województwa, dalszy wzrost atrakcyjności turystycznej regionu, zwiększenie różnorodności kulturowej jego mieszkańców oraz pogłębienie współpracy międzynarodowej szczególnie z partnerami z Czech i Niemiec. W programie wyróżniono 4 priorytety, w których ramach wypracowano cele szczegółowe. Poniżej wymienione zostały te cele szczegółowe, które na poziomie Dolnego Śląska współgrają z celami i działaniami Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru Partnerstwa Izerskiego.

Cele szczegółowe:	Działania w ramach celów:
Markowe produkty turystyczne.	- Określenie i rozwój regionalnego produktu turystycznego. - Identyfikacja i wsparcie rozwoju markowych produktów turystycznych województwa. - Kreowanie markowych produktów w oparciu o walory regionalnych osobliwości przyrody, kultury i krajobrazu. - Uzupełnienie oferty rekreacyjnej o propozycje turystyczne, kulturowe i

	sportowe. - Oferta turystyczna dla rodzin i osób starszych - wspieranie rozwoju turystyki na obszarach wiejskich. - Poszerzenie wachlarza ofert turystyki specjalistycznej i wycynowej. - Przygraniczne imprezy kulturowe dla turystów z kraju i zagranicy.
Rozwój lokalnej turystyki.	- Wspieranie inicjatyw w zakresie turystyki przyczyniających się do aktywizowania obszarów niewykorzystywanych. - Ekspozowanie i wykorzystywanie aspektu wielonarodowości i wielokulturowości regionu w rozwoju oferty turystycznej. - Stworzenie systemu wsparcia sektora turystycznego, w tym MŚP i rzemiosła. - Popularyzacja dorobku wybitnych twórców regionu. - Stymulacja endogennej aktywności obywatelskiej i ekonomicznej. - Popularyzacja dorobku kulturalnego i naukowego istotnego dla stymulacji ruchu turystycznego. - Rozwój turystyki w poszanowaniu środowiska naturalnego.
Markowa infrastruktura turystyczna.	- Rozwój markowej infrastruktury turystycznej i paraturystycznej. - Tworzenie odpowiednich warunków wzrostu dla ruchu turystycznego. - Tworzenie infrastruktury turystycznej sprzyjających rozwojowi produktów markowych regionu.
System wsparcia sektora i produktów turystycznych.	- Stworzenie zintegrowanego systemu promocji i informacji w regionie. - Stworzenie systemu badań potrzeb i oczekiwań turystów. - Stworzenie systemu wsparcia doradczo-konsultacyjnego dla podmiotów z sektora turystycznego. - Stymulowanie rozwoju firm i instytucji otoczenia biznesu. - Stworzenie mechanizmów kształcenia profesjonalnych kadr turystycznych na podstawie rzetelnej analizy potrzeb. - Otwarcie województwa na międzynarodowy ruch turystyczny poprzez sprawny system informacji turystycznej i skuteczną promocję. - Wykształcenie profesjonalnej kadry obsługi ruchu turystycznego i zarządzania turystyką.

Dokumenty na poziomie krajowym:

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015:

LSR dla obszaru Lokalnej Grupy Działania wpisuje się w nadrzędny dla Polski wieloletni dokument strategiczny rozwoju społeczno-gospodarczego, tj. **Strategię Rozwoju Kraju 2007-2015** (SRK), stanowiący odniesienie dla innych strategii i programów rządowych, jak i innych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym i lokalnym. Dokument ten określa cele i priorytety rozwoju Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić, uwzględniając przy tym najważniejsze trendy rozwoju gospodarki światowej oraz cele, jakie stawia Unia Europejska w odnowionej Strategii Lizbońskiej. Zapisana w LSR polityka rozwoju obszaru partnerstwa będzie przyczyniać się do realizacji zapisanej w Strategii Rozwoju Kraju wizji kraju, która zakłada, że *Polska w roku 2015 będzie krajem o wysokim poziomie i jakości życia mieszkańców oraz silnej i konkurencyjnej gospodarce, zdolnej do tworzenia nowych miejsc pracy*. Wizja ta ma zostać osiągnięta poprzez działania realizowane w 6 priorytetach, wśród których 2, tj. *Priorytet 5. Rozwój obszarów wiejskich* (bezpośrednio) oraz *Priorytet 6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej* (pośrednio) stanowiąc będą główne obszary korelacji priorytetów rozwoju zapisanych w LSR. W szczególności poprzez cele zapisane w LSR realizowane będą działania: a) Rozwój przedsiębiorczości i aktywności pozarolniczej oraz d) Wzrost jakości kapitału ludzkiego, oraz

aktywizacja zawodowa mieszkańców wsi w Priorytecie 5 SRK , z kolei w Priorytecie 6 w sposób pośredni realizowane będą dwa zapisane działania, tj. a) Podniesienie konkurencyjności polskich regionów oraz b) Wyrównywanie szans rozwojowych obszarów problemowych.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności).

Drugim istotnym dokumentem planistycznym, w jaki wpisuje się LSR, są *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) 2007-2013* wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Dokument ten reguluje w szczególności realizację tzw. polityki spójności w Polsce, a tym samym wydatkowanie największej puli środków pomocowych, pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności. Nie dotyczy on wprost rozwoju obszarów wiejskich, jednak sporo uwagi poświęca koordynacji polityki spójności z innymi politykami wspólnotowymi, w tym w szczególności Wspólną Polityką Rolną i realizowaną ramach niej polityką rozwoju obszarów wiejskich. Działania w ramach LSR będą spójne zarówno z głównym celem strategicznym NSRO, tj. *tworzeniem warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej*, jak i jednym z 6 głównych celów horyzontalnych, tj. *Wyrównywaniem szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich*. Realizacja LSR będzie powiązana pośrednio również z innymi celami NSRO, w tym w szczególności z celem 1. *Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa*, oraz celem 2. *Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej*.

Krajowy Plan Strategiczny Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Dokumentem strategicznym o charakterze krajowym, z którym poprzez branżowy charakter w największym stopniu powiązana musi być LSR dla obszaru naszego partnerstwa, jest *Krajowy Plan Strategiczny Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013* (KPSROW). Zawiera on priorytety rozwoju obszarów wiejskich na okres 7 lat, uwzględniające zarówno regulacje wspólnotowe (Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Rozwoju Obszarów Wiejskich), jak i spójność z dokumentami krajowymi (KPS, NSRO oraz Krajowy Program Reform). KPSROW jest tym samym podstawowym dokumentem ramowym, na podstawie którego został przygotowany główny instrument wdrażania Wspólnej Polityki Rolnej w Polsce, w części dotyczącej rozwoju obszarów wiejskich, tj. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Podstawę realizacji KPSROW stanowi koncepcja wielofunkcyjności rolnictwa i obszarów wiejskich. Zakłada ona wzmocnienie ekonomiczne gospodarstw rolnych i wzrost konkurencyjności sektora rolno – spożywczego, przy jednoczesnym zapewnieniem instrumentów na rzecz różnicowania działalności gospodarczej w kierunku pozyskania i stworzenia alternatywnych źródeł dochodów mieszkańców wsi. Równie ważnym aspektem obszarów wiejskich w Polsce, poza funkcjami ekonomicznymi i dobrymi warunkami dla rozwoju społecznego, jest ich rola w zachowaniu i odtwarzaniu walorów krajobrazowych oraz zasobów przyrody, tj. zachowanie dobrego stanu ekologicznego wód i gleb, bogactwa siedlisk i różnorodności biologicznej, a także dziedzictwa kulturowego wsi. Powyższe istotne kwestie znajdują swój wyraz w głównych kierunkach / priorytetach rozwoju dla obszaru LGD, przewidzianych do realizacji w ramach LSR. Ze względu na wynikowy charakter tych dokumentów, tj. Strategia Rozwoju Kraju → Krajowy Plan Strategiczny dla Rozwoju Obszarów Wiejskich → Program Rozwoju Obszarów Wiejskich → Lokalna Strategia Rozwoju największe związki pomiędzy celami, priorytetami i działaniami występują w obszarze tzw. osi priorytetowych rozwoju 3 i 4, tj. *jakości życia na obszarach wiejskich i różnicowania gospodarki wiejskiej oraz LEADER*, stanowiących jednocześnie obszary interwencji potencjalnego wsparcia udzielanego przez Lokalne Grupy Działania w ramach realizacji LSR.

15. Planowane działania, przedsięwzięcia, operacje w ramach innych programów.

Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich Partnerstwa realizowane będą również z innych możliwych do pozyskania źródeł finansowania.

Działania podejmowane do finansowania z innych źródeł będą miały charakter **uzupełniający** do działań podejmowanych w ramach osi 4 PROW i będą musiały realizować cele zapisane w LSR.

Jako potencjalne źródła finansowania należy wskazać:

- Regionalny Program Operacyjny (RPO) dla Dolnego Śląska,
- Europejski Fundusz Społeczny – PO KL,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IS),
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG),
- Fundusze Norweskie i Szwajcarskie,
- Krajowe i zagraniczne fundusze wspierające aktywność NGO i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO).

LGD zdaje sobie sprawę z wymogów i konieczności rozdzielenia różnych źródeł finansowania, szczególnie mając na uwadze zasady przejrzystości źródeł finansowania i jasnej, zgodnej z prawem demarkacji środków publicznych. Ze względu na te zasady w momencie realizacji projektów z innych środków niż oś 4 Leader LGD kierować będzie się procedurami, które pozwolą na:

- Prowadzenie oddzielnych kont bankowych i przejrzystego systemu księgowania dla każdego z realizowanych projektów,
- Określenie osoby bezpośrednio odpowiedzialnej za realizację konkretnego z projektów,
- Wskazanie obowiązków i zadań wykonywanych przez pracowników LGD oraz czasu im poświęconego na rzecz poszczególnych z realizowanych projektów.

16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich.

Zgodnie z założeniami Programu Leader realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju ma przyczynić się do zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich regionu. Oznacza to podniesienie jakości kapitału społecznego oraz rozwój gospodarczy przy jednoczesnej ochronie i zachowaniu zasobów naturalnych. Przewidziane w ramach LSR dla obszaru Partnerstwa Izerskiego cele oraz przedsięwzięcia w sposób bezpośredni przyczyniają się do osiągnięcia wyżej wymienionych efektów.

Tworzenie nowych miejsc pracy i mikroprzedsiębiorstw na obszarach wiejskich oraz wsparcie dla rolników w rozwoju działalności pozarolniczej przyczyni się do wzrostu dochodów mieszkańców i rozwoju gospodarczego regionu.

Z punktu widzenia obecnych uwarunkowań niezwykle istotne jest wsparcie podnoszenia jakości kapitału społecznego. Przyczynią się do tego zaplanowane w LSR działania aktywizacyjne, pobudzające mieszkańców do zaangażowania społecznego i członkostwa w organizacjach pozarządowych i grupach nieformalnych, budujące jednocześnie tożsamość regionalną i wzmacniające więzi społeczne i poczucie odpowiedzialności za zrównoważony rozwój najbliższej okolicy i regionu. Zaplanowane w LSR działania edukacyjne powinny podnieść jakość kapitału społecznego poprzez wzrost kwalifikacji zawodowych i społecznych mieszkańców obszarów wiejskich.

Oparcie rozwoju oferty turystycznej o walory przyrodniczo – kulturowe spowoduje większą

dbałość o ich stan i zachowanie tych walorów dla przyszłych pokoleń. Tworzenie i promocja tej oferty wpłynie na zwiększenie ilości turystów odwiedzających region, a także pośrednio na wzrost dochodów mieszkańców i gmin regionu.

17. Informacja o dołączanych do LSR załącznikach.

Z1 – Regulamin Zarządu.

Z2 – Regulamin Biura Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania wraz z procedurą naboru pracowników i opisem stanowisk.

Statut Stowarzyszenia i regulamin Rady są załącznikiem do wniosku o wybór LGD